

ନିହା ମାୟା

ଭବେନ୍ଦ୍ର ୧୯୮୮

Anil Kumar Panigrahy

ବାମ ଓ ଶ୍ୟାମ

ମେଡ଼ିକାଲ ରପ୍ତାନି ବୁଦ୍ଧି

ରାମ ଓ ଶ୍ୟାମ ପାଖ ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ଗଲେ, ଜମା ଦେବା ପାଇଁ ସପ୍ତାହର ସଂଚିତ ଧନ, ବାଟ ଯାଆ ସୁସ୍ଥାନ୍ତୁ ପସିନ୍ଦା ଗାଈଜାଇ ଚାଲିଲେ ।

ରମ୍ମ... ପସିନ୍ଦା !

ହଠାତ୍ ରାମ, ଶ୍ୟାମ ଦେଖିଲେ... ଡାରବେଗେ ବ୍ୟାଙ୍କ ପାଖରେ ଆସି ଅଟକିଗଲା ଏକ ସୁଟର, ଦୁଇଟି ଲୋକ ବ୍ୟାଙ୍କ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଚଳାଇଲେ ଗୁଳି ବାରୁଦାର ।

ଆମର ବ୍ୟାଙ୍କ ବ୍ୟୁମାନଙ୍କର ବିପଦ ଉତ୍ପନ୍ନ, ତୁରନ୍ତ କିଛି କରିବା ଦରକାର ।

ସେମାନେ ପହଞ୍ଚି ଦରଜାବାଟେ ବ୍ୟାଙ୍କ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ ।

ହୁଦେଷ !

ଏ କ'ଣ ଦେଖୁଛୁ !

ଦୟାଶୁଭ ଅର୍ଥ !

ଟଙ୍କା ସବୁ ଆମକୁ ଦେଇଦିଅ !

ରାମ ଓ ଶ୍ୟାମ ପାଦ ଟିପିଟିପି ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଦିକ୍ଷାଙ୍କ ପହୁରେ, ପସିନ୍ଦା ପ୍ୟାକ୍ଟ୍ ବନ୍ଦୁକ ନଳି ଭଳି ଦାବିଲେ ଟାଙ୍କ ଶିଟରେ ।

ଆରେ ଶ୍ୟାମ ତୁରନ୍ତ କାମ ର ସମସ୍ତ ଆଣ୍ଟି !

ଦୟାଶୁଭ ଅର୍ଥ !

ହଠାତ୍ ଅଚଳିତ ଆକ୍ରମଣରେ ଜକାୟତ କରୁଥିବା ହୋଇଗଲେ ଉଭୟେ, ରାମ ଓ ଶ୍ୟାମ ବେଗେ ଟାଙ୍କ ଦାବିଦେଲେ ଦଉକିଲେ ।

ପାଟଲ ପସିନ୍ଦା

ରାମ ଓ ଶ୍ୟାମ, ତୁମେ ଦୁହେଁ ଖୁବ୍ ଏକ ଚଢ଼ କାମ କରିଛୁ ! କିପରି କଲ ?

କି ଉପସ୍ଥିତ ବୁଦ୍ଧି ସତରେ !

ଆମର ପସିନ୍ଦା ପ୍ୟାକ୍ଟ୍ ବେଳୁ ଏ ବିପଦକୁ ଭରଣ !

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣଙ୍କ ଶିଶୁର ଦରକାର ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥର ସୁସ୍ଥ

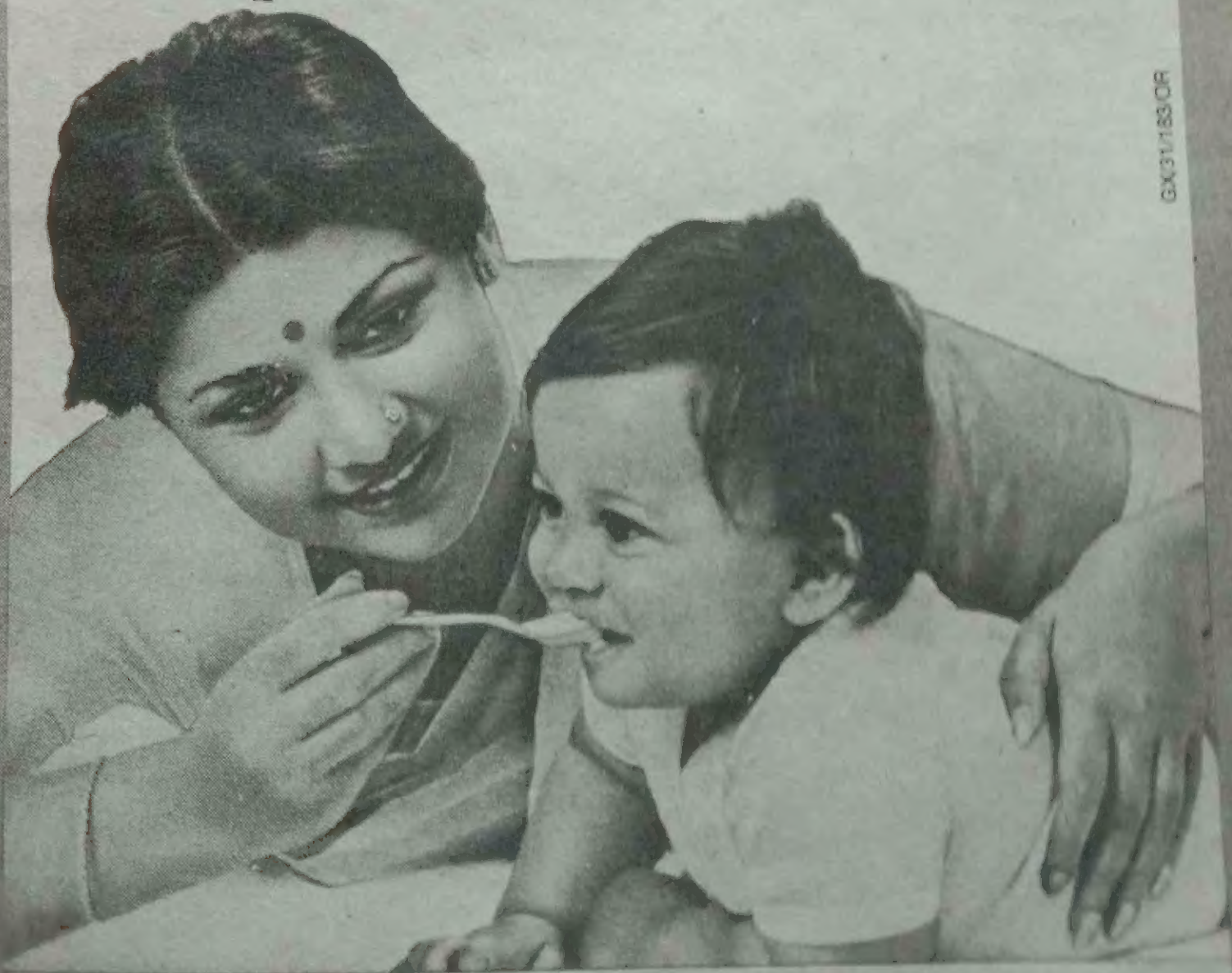

ଫାରେକ୍ସ-ଭେଜ୍

୨ ମାସରୁ ଏହା ଶିଶୁଙ୍କୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତୁ ।

ନୂଆ ଫାରେକ୍ସ-ଭେଜ୍ ଶାକସବଜିର ସ୍ବାକୃତିକ ଗୁଣରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଉଚ୍ଚାମ୍ଳ-
ସମୃଦ୍ଧ ଶାକସବଜି ଯଥା-ଗାଜର, ବିଲାତିବାଉଁଶ, ଆଇମଧ୍ୟ ମୁଗଭାଲି ।
ଏହା ପୂର୍ବରୁ ରକ୍ଷାପାଲଛି ତେଣୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଶିଶୁମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ
ସହଜରେ ହଜମ କରିପାରିବେ ।

ଫାରେକ୍ସ-ବର୍ଡି ଉପିବା ଏକ ସ୍ବାଦଭରା ଭୋଜ୍ୟ ।

GX31/183 OR

ଫାରେକ୍ସ ଶିଶୁ ବିକାଶ ସଂସ୍ଥାର ମଧ୍ୟରେ ଏବେ ମିଳୁଛି-ଡି.ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ଫାରେକ୍ସ ଗାୟିକା ୨ ଫାରେକ୍ସ ଭେଜ୍ ୩ ଫାରେକ୍ସ ଏସ

ସୌରଭ ମନମୁଗ୍ଧକାରୀ
ସନ୍ଦ୍ୟତା ତନ୍ମୁ ଆନୋରି

ନୂଆ

ପ୍ରେମ୍

ସ୍ବାଭାବିକ ରୂପେ ଆପଣଙ୍କର

ଗୋଟିଏ ଡ୍ରାଲ୍‌ଟ୍ ଡିସ୍‌ଟ୍ରି କିଂଗ୍‌ଟାଙ୍ଗିଲ୍ କମିକ୍
ବହି କେବଳ ୧ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟରେ ।

କଲ୍‌ଗୋଟ୍
ସ୍ପୋରିଟାଣ୍ଟ ଟୁଥ୍‌ପେଷ୍ଟ୍ ର
ଯେ କୌଣସି ପ୍ୟାକ୍ ସହିତ ।

ଜିଜ୍ଞାସୁ କମିକ୍ ବହି ଶୀଘ୍ର ନେଇ ଆସନ୍ତୁ ।
ଏହି କମିକ୍ ବହି ଇଂରାଜି, ହିନ୍ଦୀ ଓ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାରେ ଉପଲବ୍ଧ ।
ଏହି ସୁଯୋଗ ବିନା ନାଧ୍ୟ ପ୍ୟାକ୍ ଉପଲବ୍ଧ । ଏହି ସୁଯୋଗ,
କେବଳ ପଞ୍ଚମାସ, ଓଡ଼ିଶା, ବିହାର ଏବଂ ଆସାମରେ ଉପଲବ୍ଧ ।

ଏବେ ! ଟଙ୍କା ସଂଚୟ-ରିଫର୍ଲ୍ ପ୍ୟାକେଟ୍‌ରୁ
ସେରେଲାକ୍‌ର ଲାଭ ଉଠାନ୍ତୁ ।

ନିଜେ ଓ ସୁବିଧା ଜନକ ।

ଟୋମର ସୁଅ,
ବାୟୁ ନିରୁଦ୍ଧରାବେ
ଶାଲକରା
“ବାବୁ ଭିତରେ ଥିଲା”

Already contains milk
just add to water

ମାଗଣାରେ
ସେରେଲାକ୍ ବେବା କ୍ୟାମ ବୁକ୍ ପାଇଁ
ଏହି ଟିକେଟ୍‌ରେ ଆମ ସହଯୋଗ କରନ୍ତୁ ।

ଆପଣଙ୍କ ଶିଶୁଟି ୪ ମାସର ହେଉଥିଲେ, ତା'ପାଇଁ
ପରାମର୍ଶ ଦୁଏ, ଦୁଧ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବୋଟିଆ ଭଳି ଆମର ।
ତାକୁ ସେରେଲାକ୍‌ର ଅତିନୀୟ ଭାଗ ମିଳିବାର ଏ ସେରେ
ଉପଯୁକ୍ତ ପଦ୍ୟ । ସେରେଲାକ୍‌ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆମରରେ
ଉତ୍କର୍ଷ ପୁଷିକାମା ସ୍ତର ଭରି ରହିଛି ଏବଂ ସେରେଲାକ୍‌ର
ଅତ୍ୟୁତ ସ୍ବଚ୍ଛ, ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ବହୁତ ଭଲ ଲାଗେ ।
ସେରେଲାକ୍‌ର ଆମର ଚିଆରି କଣିକା ମଧ୍ୟ ଅତି ସୁବିଧା
ଜନକ, — ସେତେ ଏକାକୀ, ଆମକୁ ପୁଣି ପାଦସ୍ଥାନ ଶୁଦ୍ଧ
ପାଣିରେ ମିଶାନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ ପରା ପାଇଁ ଚିନ୍ତି ପ୍ରକାର
ସେରେଲାକ୍ ରହିଛି । ତାହା ହେଲା —
ସେରେଲାକ୍-ସୁସ୍ବତ, ସୁସ୍ବତ-ସାପର, ସୁସ୍ବତ-ଅଗେଣ୍ଡା ।
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆମରୁ ବାୟୁ ନିରୁଦ୍ଧକାରକ ଶାଲକରା
ପାଦସ୍ଥାନକୁ ସେରେଲାକ୍ ସୁସ୍ବତ ସମସ୍ତ ଭଲ ସ୍ବତ, ଶିଫ୍ଟ
ପ୍ୟାକେଟ୍‌ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରହିଛି । ତାହାରେ ସେହି ଶିଫ୍ଟ
ପ୍ୟାକେଟ୍ ସ୍ବଚ୍ଛ ରୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଲାଗେ କିମ୍ବା ଶିଫ୍ଟ
କଣ୍ଠପାତ ପ୍ୟାକେଟ୍ କରା ହୋଇଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିଫ୍ଟ
ପ୍ୟାକେଟ୍ ସେରେଲାକ୍ ଲେଖାଯାଇ ପଡିଥାଏ ।
ବୟସ୍କ ଫ୍ୟାକେଟ୍ ଉପରେ ଲେଖାଯାଇ
ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ସହ ପଢ଼ାଯାଇ ପାରେ କିମ୍ବା, ପ୍ରାୟ
ପାଠରେ ଶିଫ୍ଟ ଶିଶୁ ଆମ ସହଯୋଗ କରିବେ ତୁଳନା

ଜହ୍ନ ମାୟା

ସମ୍ପାଦକ : 'ଚକ୍ରପାଣି'

ସଂଳାପକ : ନାଗି ରେଭଡ଼ୀ

ଅନ୍ୟକୁ ଆନନ୍ଦ ଆଣିଦେବା ପାଇଁ ଯାହାର ଆନ୍ତରିକ ଆଗ୍ରହ
ଥାଏ, ବିଧାତା ତା' କଥା ବୁଝନ୍ତି । ଶୁଦ୍ଧ ମାତ୍ର ତିନୋଟି
ବର ମାଗିପାରିବ; ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଧିକା ବର ପାଇଁ
ତା' ହୃଦୟରେ ବ୍ୟାକୁଳତା ଥିଲେ ବି ତାହା ସମ୍ଭବ
ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ବର ସ୍ୱାସ୍ଥବଳ ଶତରେହିଁ ଆସିଗଲା !

ଅମରବାଣୀ

ପରତଃ କାମାନନ୍ତୁୟନ୍ତି ବାଲ୍ୟେ, ମୃତ୍ୟୋର୍ଜନ୍ତୁ ବିତ ତସ୍ୟ ପାଶଂ ।
ଅଥଧୀର ଅମୃତତ୍ୱଂ ବିଦିତ୍ୱା ଧୃବମଧୃବେଷିବବଃ ନ ପାର୍ଥୟନ୍ତେ ॥

[ସାଧାରଣ ମଣିଷ ସାଧାରଣ ଓ ସାମାନ୍ୟ ସୁଖ ପଛରେ ଧାଇଁ
ଧାଇଁ ଦିନେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରେ । ସିଏ ଧୀର ଚିତ୍ତରେ କ'ଣ
ସ୍ଥାୟୀ କ'ଣ ଅସ୍ଥାୟୀ, ସେସବୁ ବିଚାର କରିଥାଏ, ସିଏ
ଅସାର ବସ୍ତୁ ପଛରେ ଯାଇ ଜୀବନ ବିତାଇଦିଏ ନାହିଁ ।]

କର୍ଣ୍ଣ : ୨୨

ଡିସେମ୍ବର ୧୯୮୮

ଅଙ୍କ : ୭

ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା : ଟ. ୩-୦୦ :: ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୩୭-୦୦

LCD GAME SERIES

DRAMATIC TECHNOLOGY

CASIO

THRILLS! SPILLS! ADVENTURE!

Realistic,
exciting
sound
effects!

**CG-410
GUERRILLA WARFARE**

**CG-420
WESTERN SHERIFF**

**CG-430
JET STAR**

**CG-128
LOVELY ANGEL**

**CG-129
CROCODILE PANIC**

**CG-130A
RABBIT FARM**

For further information and contact

India : Thakral Computers (P) Ltd.

117/118, Dalamal Tower, 211, Nariman Point, Bombay-400 021. Tel: 2871340, 232104. Telex: 011-2937

Singapore : THAKRAL EMPORIUM (S) PTE. LTD.

77 High Street # 01-06, High Street Plaza, Singapore 0617
Tel: 3379338 (6 lines) Telex: THAKRAL RS 23884

Hong Kong : ONFLO MARKETING CO., LTD.,

2/F Hotel Miramar, 118-130 Nathan Road,
Tsim Sha Tsui Kowloon Hong Kong
Tel: 3-7967131 Fax: (852) 3-7960917

U.A.E. JUMBO ELECTRONICS CO. LTD.

Jumbo House P.O. Box 3426 Dubai
Tel: 422555 (15 lines) Telex: 45845 JECOL EM

Saudi Arabia : MAHMOOD SALEH ABBAS CO.

Head Office Jeddah - Saudi Arabia - P.O. Box 461-JEDDAH 21411
Tel: 6512764/6512768 Telex: 601790 ABAJUD SJ

Other: ARABIAN CAR MARKETING CO. LTD.

ଜହ୍ନମାମୁଁ ସମ୍ବାଦ-ବିତ୍ତ

ତୁଷାର-ମାନବର ପାଦଚିହ୍ନ ?

ହମାଳସ୍ଥ ପବନମାଳର ଦୂର୍ଗମ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅକୋୟା
ତୁଷାର-ମାନବ ଅଛନ୍ତି କି ? ନିକଟରେ ଇଂଲଣ୍ଡରୁ ଆସି
ଦଳେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସେ ଦଗରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଥିଲେ ।
ସେମାନେ କିଛି ଅସ୍ବାବଦିକ ଭାବରେ ବଡ଼ ପାଦଚିହ୍ନମାନ
ଦେଖିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଧାରଣା, କୌଣସି ଅଜ୍ଞାତ ଜୀବ
ହୁଏତ ଅଛି ।

ଅନବରତ ତବଳ !

ଆଲଗତ-ନିବାସୀ ଚନ୍ଦନ ଗୁଡ଼ାଜୀ ଏକାଦିକ୍ରମେ ୧୫ ଘଣ୍ଟା
କାଳ ତବଳ ବଜାଇ ସେ ଦଗରେ ନୂଆ ରେକର୍ଡ ସୃଷ୍ଟି
କରିଛନ୍ତି ।

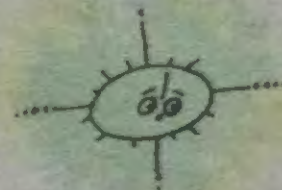
ଅତ-ବୃଦ୍ଧା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ

କାରଣେ ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ ମରୁଭୂମି ପ୍ରାନ୍ତରେ ବସନିତ ସିଂହାସୁରୀ
ବା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ (ଏହାର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ନାଶ୍ତ ଭଳି, ଦେହ ସିଂହ
ପରି) ଅନ୍ତତଃ ଗୁରୁତ୍ବଜାର ପାଞ୍ଚଶହ ବର୍ଷ କାଳ ଦିଗ୍ବଳୟ
ଆଡ଼େ ଅନାୟ ରହୁବା ପରେ ଏବେ ବହୁତ କ୍ଳାନ୍ତ
ହୋଇଗଲାଣି । ତା' ଦେହରେ ବହୁତ ପାଠ
ଦେଖାଦେଇଛି । ମରାମତ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଛି ।

ବିଶ୍ୱ ପରିକ୍ରମାକାରଣୀ

ସିଡ୍ନେ ସହରର ବୁମାସା କୋଟୀ ଜାକନ ସମୁଦ୍ରରେ
୧୮୯ କିମି ତାଳାରେ ଅବବାହିତ କରି ପୃଥିବୀର ବହୁଳାଂଶ
ବୁଦ୍ଧ ଆସିବାରେ ପ୍ରଥମ ନାରୀ ।

ଅଭିନେତା ମନୋଜୟନ୍

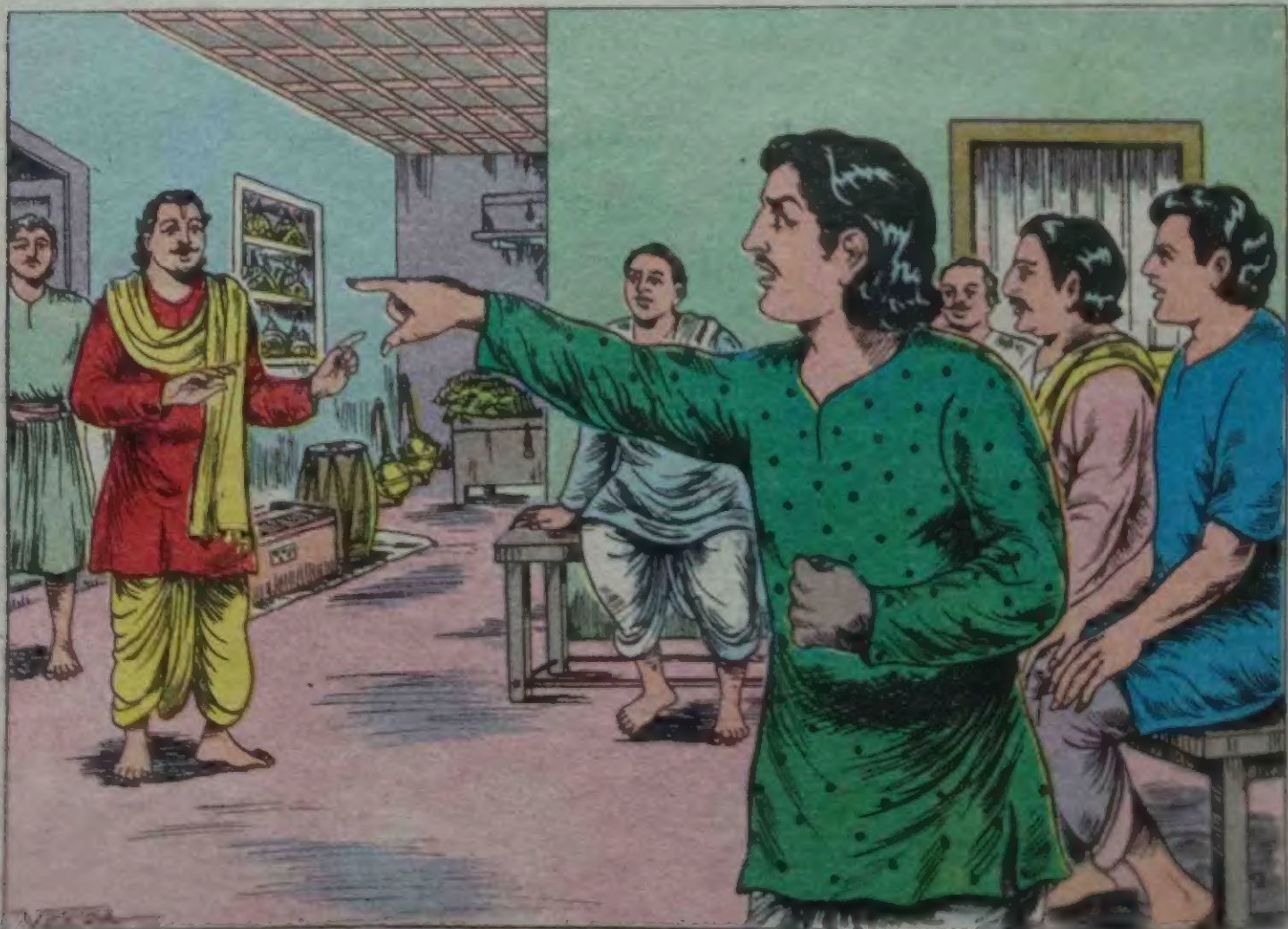
“ଶ୍ରୀକଟକାଥ ନାଟ୍ୟସଭା” ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ଯାହା ଦଳ ଆସି ଗୋଟିଏ ସହରରେ ଡେଇଁ ପକାଇଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଜଣେ ଅଭିନେତା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ସେମାନେ ବିଜ୍ଞପନ ଦେଲେ ।

ସହରର ଗୁରୁଜଣ ଯୁବକ ଆସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଘନଶ୍ୟାମ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସହ ଦେଖା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଅଭିନେତା ହେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । “ଆପଣମାନେ ବସନ୍ତ; ବାବୁ ଅଧିକ୍ଷାଏ ଭିତରେ ଆସିଯିବେ ।” ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ସହକାରୀ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲେ ।

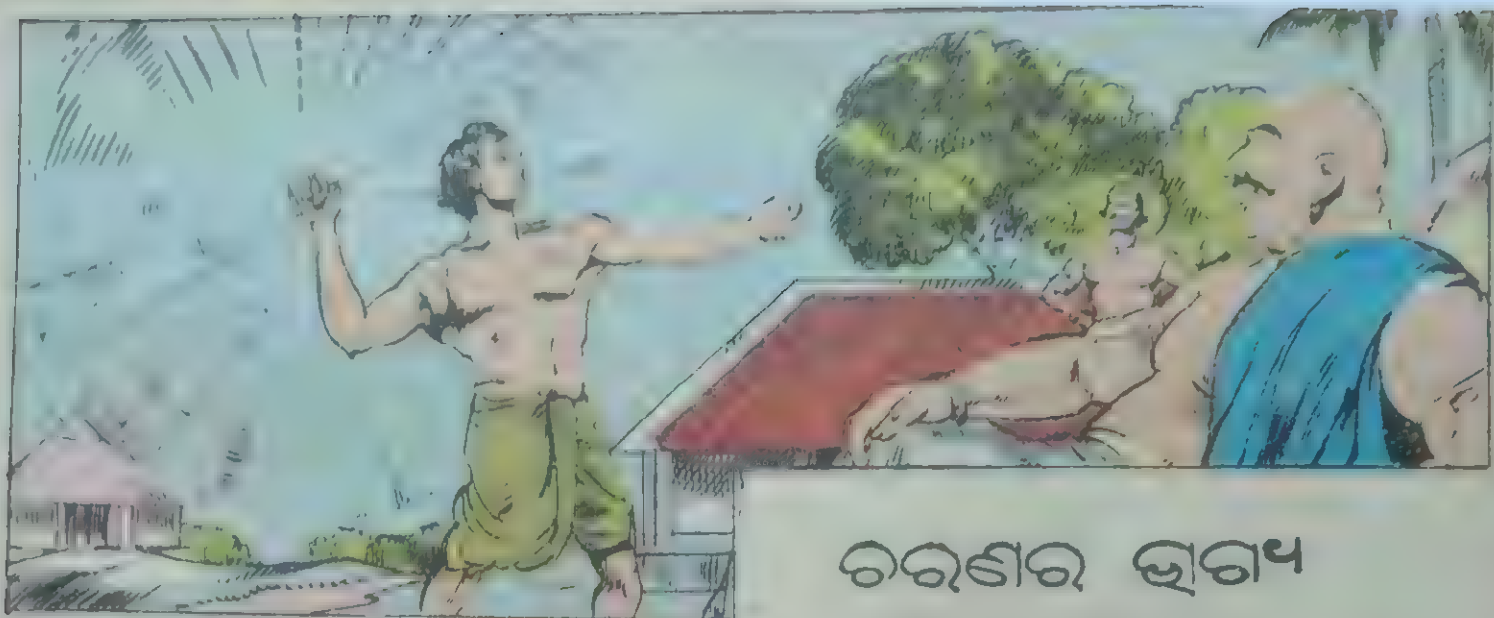
କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଘନଶ୍ୟାମ ମହାପାତ୍ର ଆସିଲେ । ଆସି ପହଞ୍ଚି ଗୁରୁ ଯୁବକଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ କହିଲେ, “କହୋ, ଏଇଟା କ’ଣ ଅନାଥାଶ୍ରମ ରେ ଆସିବୁ ପାଇବାକୁ ଗୁରୁ ଆସିଲ ?”

ଏହା ଶୁଣି ଡିନିଜଣ ଯୁବକ ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ କରି ବସି ରହିଲେ । କିନ୍ତୁ ଚତୁର୍ଥ ଜଣକ ଉଠି ପଡ଼ି ଚିତ୍କାର କରି କହିଲେ, “ଆରେ ଆରେ ପଦ ମଦମୟ ! ମୋତେ ଦେଲୁ ଅପମାନ ? ତୋତେ କରିବାକୁ ହେବ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ !”

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ହସିଦେଇ କହିଲେ, “ହେଲୁ ହେଲୁ । ଆମର କ୍ରୋଧୀ ଦୁବାସା ମୁନିଙ୍କ ଭୂମିକା ପାଇଁ ଜଣେ ଅଭିନେତା ଦରକାର ଥିଲା । ତମେହିଁ ସେ ପଦ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ।”

ଚରଣର ଭାଗ୍ୟ

ଚରଣ ଦାସ ପିଲାବେଳୁଁ ବାପା ମାକୁ ହରାଇଥାଏ । ଦୈବକୁ ତା' ଜେଜେ ବାପା ବଞ୍ଚିଥିଲେ ବୋଲି ତାକୁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଆଦର ଯତ୍ନ ସହକାରେ ବଢ଼ାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯୁବକ ହେବା ବେଳକୁ ଜେଜେବାପାଙ୍କର ଏ ପରଲୋକ ହୋଇଗଲା । ଅବଶ୍ୟ ସେତେବେଳକୁ ସେ କର୍ମୀ । ଆଜି ଜଣକ ସେତରେ ତ କାଲି ଆଉ ଜଣକ କାମ କରି ସେ କୌଣସି ମତେ ଭଲ ଯାଉଥାଏ ।

ଗାଁରେ ଥାନ୍ତି ମଙ୍ଗଳଜୀ ନାମକ ଜଣେ ପହେଲ୍‌ମାନ । ସେ ଚରଣକୁ ଭାରି ସ୍ନେହ କରୁଥାନ୍ତି । ଚରଣ ତାଙ୍କୁ ଲାଠି ଖେଳ ଶିଖି ସେଥିରେ ଏମିତି ଓସ୍ତାଦ୍ ହୋଇଗଲା ଯେ ସେ ଯେତେବେଳେ ଲାଠି ଖେଳୁଥାଏ, କେହି ତାକୁ ବା ଲାଠିକୁ ଦେଖିପାରୁ ନଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଖାଲି ଶବ୍ଦ ଶୁଣୁଥାନ୍ତି—

ସତେ ଅବା ଗୋଟିଏ ଘୁଞ୍ଚିବାଟୀ ଖେଳି ବୁଲୁଛି ।

କିନ୍ତୁ ସେ ଅଝିଳରେ ଚରଣ ଦାସର ଏ ଅଭୁତ ବିଦ୍ୟାକୁ ଚାରିପ୍ କଲଭଲି ଲୋକ କେହି ନଥିଲେ । କାହାରି ଘରକୁ କୁଣିଆ ଆସିଲେ ବା କିଛି ପଦ ପଦାଣି ହେଲେ ତାକୁ ଲୋକେ ଲାଠି ଖେଳିବାକୁ କହନ୍ତି ଓ ମଜା ଦେଖନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତା'ପରେ ତାକୁ ସେପାଇଁ କିଛି ପୁରସ୍କାର ଦେବା କଥା କାହାରି ମୁଣ୍ଡକୁ ଆସେ ନାହିଁ ।

ସେତେବେଳେ ଚରଣ ଦାସର ଗାଁ ଓ ସହର ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ବଣ ଥାଏ । ସେ ବଣରେ ଡାକୁଦଳ ରହୁଥାନ୍ତି ଓ ବଣ ପାଖଦେଇ ବା ଭିତର ଦେଇ ଯାଉଥିବା ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଟଙ୍କା ପଇସା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମୂଲ୍ୟବାନ ଜିନିଷପତ୍ର ଛଡ଼ାଇ ନେଉଥାନ୍ତି ।

ଗାଁ ଜମିଦାରଙ୍କ ଝିଅ ବାହାଘର ହେଲା ।
ବାହାଘର ପରେ ଝିଅ ଶୁଶୁର ଘରକୁ ଯିବା
ବେଳକୁ ଗୋଟାଏ ସମସ୍ୟା ଦେଖା ଦେଲା ।
ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବାପଘରୁ ବାହାରିଗଲେ
ଶୁଭ ହେବ ବୋଲି ଗଣକ କହିଲେ, ସେ
ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବାହାରିଲେ ବଣ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା
ବେଳକୁ ଫାଆ ହୋଇଯିବ । ତାକୁ ଭୟ
ଥାଏ । କ'ଣ କରିଯିବ ? ଲୋକେ ଜମିଦାରଙ୍କୁ
କହିଲେ, “ଆପଣ ଗୋଟାଏ କାମ କରନ୍ତୁ ।
ଝିଅ ସହୃଦ କିଛି ଲୋକ ଯିବେ, ସେମାନଙ୍କ
ଛଡ଼ା ଆପଣ ଚରଣ ଦାସକୁ ପଠାନ୍ତୁ । ତା’
ଲଠି ଖେଳ ଆଗରେ କୌଣସି ତାକୁ ଡସି
ପାରିବ ନାହିଁ ।”

ଜମିଦାର ଏ ପଦ୍ମନାବ ଛାଡ଼ି କରି ଚରଣ
ଦାସକୁ କନ୍ୟା ସହ ପଠାଇଲେ । ଯାହା
ଆଶଙ୍କା କରାଯାଉଥିଲା ତାହାହିଁ ହେଲା ।
ଅଳଙ୍କାର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଲେଉଟେ
ଡାକୁଦଳ ସବାହକୁ ଘେରିଗଲେ । ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ଚରଣ ଦାସ ଲଠି ଚଳାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ
କଲା । ସେଭଳି ଲଠି ଗୁଳନା ଡାକୁମାନେ
କେବେ ଦେଖି ନଥିଲେ । ସେମାନେ ଆହତ
ହେଲେ ଓ ଛଦ୍ମଭଙ୍ଗ ଦେଲେ । କନ୍ୟା
ନିରାପଦରେ ଶୁଶୁରଘରରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଚରଣ
ଆଶା କଲା, ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବିପଦରୁ କନ୍ୟାକୁ
ରକ୍ଷା କରିଥିବା ଯୋଗୁଁ କନ୍ୟାର ଶୁଶୁର
ତାକୁ ବହୁତ ପୁରସ୍କାର ଦେବେ । ତା’ ଭାଗ୍ୟ
ବଦଳି ଯିବ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ବାହାବା
ହେଲେ । କନ୍ୟାର ଶୁଶୁର ତା’ ଲଠି ଖେଳ
ଦେଖାଇବାକୁ ମନ ବଳାଇଲେ ଓ ସେ ତାହା
ବି ଦେଖାଇଲା । କିନ୍ତୁ ପୁରସ୍କାର କଥା କେହି
କାହିଁ ଉଠାଇଲେ ନାହିଁ ।

ଚରଣ ଭାବିଲା, ଏଠି କିଛି ନ ମିଳିଲା
ନାହିଁ, ଗାଁକୁ ଫେରିଗଲେ ଜମିଦାର ନିଶ୍ଚୟ
ତାକୁ ବହୁତ ଟଙ୍କା ଦେବେ । ଯେତେହେଲେ
ସେ ତାଙ୍କ ଝିଅର ସମ୍ମାନ ରକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ! କିନ୍ତୁ
ଗାଁକୁ ଫେରିଯିବା ପରେ ଜମିଦାର ତା’ ପିଠି
ଥାପୁଡ଼େଇ ଦେଇ କହିଲେ, “ତୋ ଭଳି
ଫିଲଟାଏ ପାଇ ଆମ ଗାଁ ଗୌରବାନ୍ୱିତ !”
ବାସ୍ । ସେତିକି । ପୁରସ୍କାର ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ଭେଣ ଦାସ ବଡ଼ ବ୍ୟଥା ଅନୁଭବ କଲା ।
ତାକୁ ମୁଁଏ ଭଲ କରି ଖାଇବାକୁ ନ ମିଳିଲେ
ସେ ଲଠି ଚାଲିଲା ଅଭ୍ୟାସ ବଜାୟ ରଖିବ
କିପରି ? ସେ ଗାଁ ଛଡ଼ି ଚାଲିଯିବାକୁ ମନସ୍ଥ
କଲା । ହୁଏତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଗାଁରେ ତାକୁ
ଜୀବିକା ନିବାହ ପାଇଁ ଭଲ ସୁଯୋଗ ମିଳିବ !

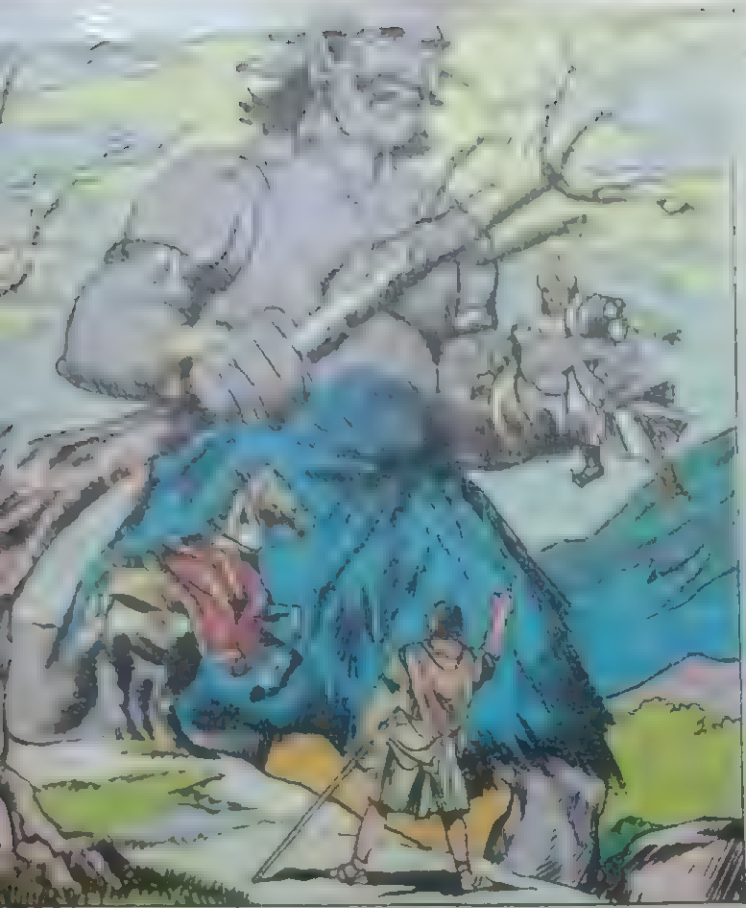
ସେ ବଣ ପାଖଦେଇ ଯାଉଛି, ଜଣେ
ଲୋକ ଆସି ତାକୁ କହିଲା, “ଭାଇ, ସେହିନ
ତମ ହାତରେ ଲଠି ମାଡ଼ ଖାଇଥିବା ଡାକୁକ
ଭିତରୁ ମୁଁ ଜଣେ । ଶୁଣ । ତମକୁ ଯେପରି
ବିଦ୍ୟା ଜଣା ଅଛି, ସେଥିରେ ତମେ ଆମ
ସାଙ୍ଗରେ ରହିଲେ ଆମର ବି ଉପକାର
ହେବ, ତମର ବି ଲଭ ହେବ । ଆମେ
ନଅଜଣ ଅଛୁଁ । ତମେ ମିଶିଲେ ଦଶଜଣ
ହେବ । ଯାହା ଆମେ ପାଇବୁଁ, ସେଥିରୁ
ଏକ ଦଶମାଂଶ ତମକୁ ଦେବୁଁ । ତମେ
ଦେଖିବ, ଆୟ ମନ୍ଦ ହେବ ନାହିଁ । ତା’ଛଡ଼ା
ଭଲ ଖାଇବା ପିଇବା ପାଇଁ ଆମେ ବଣ
ଭିତରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ରଖିଛୁଁ । ପଲଉ,
କ୍ଷୀର ପ୍ରାୟ ସବୁଦିନ ହୁଏ ।”

ଭରଣ ଦାସ ସେତେବେଳକୁ ହାଲିଆ
ହୋଇଗଲାଣି । “ଆଜ୍ଞା, ଦେଖିବା” କହି
ସେ ଡାକୁଟି ସହ ସେମାନଙ୍କ ଗୋପନ ନିବାସକୁ
ଗଲା । ସେଠାରେ ତାକୁ ସେମାନେ ଭଲ
ଖାଇବାକୁ ପିଇବାକୁ ଦେଇ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା
କଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହା ପରେ ପରେ ଏପରି

ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ଘଟିଲା ଯେ ତା’ ମନ ପିତା
ହୋଇଗଲା । ଡାକୁମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଦୁଇଜଣ
ବଣ ପାଖଦେଇ ଯାଉଥିବା ଜଣେ ପଥିକକୁ
ଧରି ଆଣିଲେ । ତା’ ପାଖରେ କିଛି ଟଙ୍କା
ଥିଲା । ପଥିକଟି ଡାକୁମାନଙ୍କୁ ନେହେରୁ ହୋଇ
କହିଲା, “ଭାଇମାନେ, ମୋ ଝିଅ ବାହାଘର
ଠିକ୍ ହୋଇ ଯାଇଛି । ମୋର ଜମି ବନ୍ଦକ
ଦେଇ ବାହାଘର ଖର୍ଚ୍ଚ ତୁଲାଇବା ନିମନ୍ତେ
ମୁଁ ଏତକ ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହ କରିଛି । ଯଦି
ତମେମାନେ ଏତକ ଛଡ଼ାଇ ନେବ, ତେବେ
ଏଣେ ମୋ ଝିଅ ବାହାଘର ହୋଇ ପାରିବ
ନାହିଁ । ତେଣେ ମୋ ଜମିତକ ମଧ୍ୟ ଯିବ ।
ମୋତେ ଦୟା କର ।”

ଚରଣ ଦାସର ହୃଦୟ ବିଚଳିତ ହେଲା ।
ସେ କହିଲା, “ତମେ ଯାଅ ।”

ଡାକୁମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଚରଣ ଆଡ଼େ
ଅନାଇଲେ, କିନ୍ତୁ ପଥକ ଆଗରେ ତାକୁ
କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ପଥକ ଚରଣ ଦାସକୁ
ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ସେ ଯିବା ପରେ
ଡାକୁମାନେ ଚରଣକୁ କହିଲେ, “ବୁଢ଼ୁ!
ତମେ ଯେଉଁ ପଥକଠାରୁ ଲଣ୍ଠନ କରିବାକୁ
ଯିବ, ସେ ପଥକ ତା’ର ଏହିଭଳି ସମସ୍ୟା
ସବୁ କଥା କହିବ । ସେଥିରେ ତରଳିଗଲେ
ଡାକୁଗିରି କରିପାରିବ ?”

“ନା, ବାସ୍ତବିକ୍ ମୁଁ ପାରିବି ନାହିଁ ।”
ଏହା କହି ଚରଣ ଦାସ ସେମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି

ଚାଲିଲା । ଡାକୁମାନେ ଆପଣି କଲେ ନାହିଁ ।
ସେ କାହିଁ ଦୂର ଯାଇଛି, ସେହି ପଥକକୁ
ଲୋକେ । ପଥକ ତା’ ପ୍ରତି ବହୁତ ଦୃଢ଼ତା
ପ୍ରକାଶ କଲେ ଓ କହିଲେ, “ତମେ ଭୁଲ୍
ଘଟଣାକ୍ଷେତ୍ରେ ଡାକୁ ଦଳରେ ମିଶିଥିଲ ।
ତମର ଲେଡ଼ା ସତା ଉପାୟରେ ଟିକି
ନିବାହର ପଡ଼ିଲା । ମୋ ସହ ଚାଲ । ମୁଁ
କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେବି ।”

ଚରଣ ତାଙ୍କ ସହ ଚାଲିଲା । ଅଳ୍ପଦୂର
ଯିବା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଗୋଟାଏ
ଅଭୂତ ଓ ଭୟଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟ ପଡ଼ିଲା ।
ସେମାନେ ଦେଖିଲେ, ଗୋଟାଏ ବୃକ୍ଷ ଘୋଡ଼ା
ଉପରୁ ଜଣେ ଲୋକକୁ ଉଠାଇ ନେଇ
ଖାଇବାକୁ ଯାଉଛି । ପଥକ ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ
ଦୌଡ଼ି ପଲାଇଲା । କିନ୍ତୁ ପଲାଇଯିବା ପୂର୍ବରୁ
ସେ କହିଲା, “ଆରେ ବାଘ୍! ରାକ୍ଷସ ଆମ
ରଜାକୁ ଖାଇଯିବାକୁ ବଢ଼ିଛି !”

ଚରଣ ଦାସ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାକ୍ଷସ ଆଡ଼କୁ
ଦୌଡ଼ିଯାଇ ପାଠି କଲା: “ସାବଧାନ! ତମେ
ଆଗେ ମୋ ସହ ଲଢ଼େଇ କର । ତା’ପରେ
ତାକୁ ଖାଇବ !”

ରାକ୍ଷସ ଏଡ଼େ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ଯେ
ସେ ହାତ ତଳକୁ କରି ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ
ରଜାକୁ ଗ୍ରହଣଦେଲା ଓ କହିଲା, “ମୁଁ ଅତି
ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟରୁ ଆସି ଏ ରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଲି ।
ତେଣୁ ଏ ରାଜ୍ୟରେ ମୋ ସହ ମୁକାବଲ

କଲକଳି ସାହସୀ ମୋର ଅଭିଳାଷ ତାହା ମୁଁ
ଜାଣି ନଥିଲି । ଦେଖ ଧୂଳିକା ! ମୁଁ କହୁ
ନିଷ୍ଠୁର ବା ନିର୍ମମ ନୁହେଁ । ପ୍ରତିଦିନ ମାତ୍ର
ଗୋଟାଏ ମଣିଷ ମୁଁ ଆହାର କରିବି । ଅନ୍ୟ
ଦେଲେ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ଖାଇବି ।”

“ଯଦି ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ଖାଇବ, ତେବେ
ମୋତେ ଖାଅ । ଯାହାକୁ ଧରିଛ, ସେ ଆମ
ଦେଶର ରଜା । ସେ ପ୍ରଜାବତ୍ସଲ ଓ ମହତ୍ତ୍ୱ ।
ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦିଅ ।” ଚରଣ ଦାସ କହିଲା ।

“ବେଶ୍ । ତମକୁହଁ ଖାଇବି । ତେବେ
ତମ ସାହସ ଓ ମହତ୍ତ୍ୱରେ ମୁଁ ମୃତ୍ୟୁ । ତେଣୁ
ମୃତ୍ୟୁ ପୁରୁଷ ଯଦି ତମର କୌଣସି ଅଭିଳାଷ
ଥାଏ, ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିପାର । ମୁଁ ପୁରଣ
କରିବି ।” ରାକ୍ଷସ କହିଲା ।

“ମୁଁ ଲଠି ଖେଳିବାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ
ପାଉଥିଲି । ଯଦି ଅନୁମତି ଦେବ, ଥରେ
ଲଠି ଖେଳିନେବି ।” ଚରଣ ଦାସ କହିଲା ।
ରାକ୍ଷସ ରାଜି ହେଲା । ଚରଣ ଦାସ ଲଠି
ଖେଳିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଖେଳଦେଖି ରାକ୍ଷସ
ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇ କହିଲା, “ମୋତେ ଟିକିଏ ଲଠି
ଖେଳ ଶିଖାଇ ଦିଅ ।” ଚରଣ ଦାସ ତାକୁ
ଲଠି ଖେଳ ଶିଖାଇଲା । ରାକ୍ଷସ ଆନନ୍ଦରେ
କହିଲା, “ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ତମେ ମୋର ଗୁରୁ ।
ତମକୁ ଖାଇବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ । ତମକୁ
ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା ଦେବା ମୋର ଉଚିତ । କ’ଣ
ପାଇଲେ ଖୁସି ହେବ, କୁହ ।”

“ତମେ ଆଜ୍ଞାରେ ମଣିଷ ଖାଇବ ନାହିଁ,
ଏହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ ଖୁସି ହେବି ।” ଚରଣ
ଦାସ କହିଲା ।

ରାକ୍ଷସ ଗମ୍ଭୀର ଦେଖାଗଲା । ସେ କହିଲା,
“ସେଭଳି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେବା ମୋ ପକ୍ଷରେ
ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ତ୍ୟାଗ ହେବ । ବରଂ ତା’
ବଦଳରେ ତମକୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଦକ୍ଷିଣା
ଦେଉଛି । ଆଗେ ତାହା କ’ଣ ଜାଣିସାର ।
ତା’ପରେ ଦେଖାଯିବ ।”

ଏହା କହି ରାକ୍ଷସ ଚରଣ ଦାସକୁ ଗୋଟାଏ
ଗୁମ୍ଫା ଭିତରକୁ ନେଇଗଲା । ସେ ଗୁମ୍ଫା
ଭିତରେ ଅଜସ୍ର ଧନରତ୍ନ । ରାକ୍ଷସ କହିଲା,
“ମୋ ପିତାମହ ଏ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଏଠି ରଖି

ପାଇଥିଲେ । ତାହାର ସନ୍ତାନ ନେବାପାଇଁ
ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲି । ତମେ ଏସବୁ
ନେଇପାର । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମଣିଷ ନ ଶାଈବାର
ସବୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନଥା ।”

ରାଜା ତାହା ଶୁଣିଲା ଓ କହିଲା, “ରାଜା !
ମଣିଷଙ୍କ ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିବାର ପୁରୋଗ
ସେ ତେ ମିଳନ୍ତି । ସାମାନ୍ୟ ଧନରୁ ଲେଉଟରେ
ମୁଁ ବେତକବତ୍ତ ପୁରୋଗ ଛାଡ଼ିଦେଇ ବୋଲି
ଭରୁଛ ? ତାହା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।”

ରାଜା କହିଲା, “ସାବାସ୍ । କିନ୍ତୁ ମଣିଷ
ମନ ବଡ଼ ତଞ୍ଜିଲ । ତମେ ଯଦି ଦିନେ ଏ
ଧନରୁ ଲେଉଟରେ ଏ ଗୁମ୍ଫାର ସନ୍ତାନ
ନେବାକୁ ଆସିବ, ତେବେ ମୋତେ ସୁରକ୍ଷା
କରିବ । ମୋତେ ସୁରକ୍ଷା ନ କଲେ ଏ
ଗୁମ୍ଫା ତମକୁ ଦେଖାଯିବ ନାହିଁ । ସେଦିନଠାରୁ
କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବି ମଣିଷ ଶାଈବା ଆରମ୍ଭ କରିବି ।”

“ସେଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ।”
ଚରଣଦାସ ଏହା କହି ରାଜାଙ୍କୁ ବୁଝାସୁ ନେଲା ।

ରାଜା ଚରଣ ଦାସକୁ ଫିଆ ନିଜ ନଅରୁ
ଲେଉଟିଆ ଓ ରାଣୀଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଆମର
ପୁଅ ନାହିଁ । ଜୋଟଏ ବୋଲି ହିଅ । ମୁଁ
ଆଜି ଏକା ଯାଆରେ ପୁଅ ଓ ଜାମାତା ନେଇ
ଆସିଛି ।” “ତା’ପରେ ଚରଣକୁ ଯୋଗାଇ
କହିଲେ, “ଇଏ ଆମ ଜନ୍ମକୁ ବିକା ହେବେ
ଏବଂ ଏ ରାଜ୍ୟର ପୁରସ୍କୃତ ହେବେ ।”

ରାଣୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ଓ ଶୁଣି
ହୁସି କହିଲେ, “ଜଣେ ଭୋଲି ସାଧାରଣ
ପୁରକ...”

ରାଜା କହିଲେ, “ଇଏ ସାଧାରଣ ନୁହେଁ,
ଅସାଧାରଣ । ଅସୀମ ସାହସୀ, ପୁଣି ମଣିଷକୁ
ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଇଏ ବିପୁଳ ଶକ୍ତି
ହାସ କରି ପାରନ୍ତି । ଏହାଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ
ଭଲ ଘରରେ ମୋ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବ
କିଏ ?”

ରାଣୀ ତା’ପରେ ସବୁ ଶୁଣି ବିସ୍ମିତ ଓ
ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ।

ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି

ଜମିଦାର ନବୀନ ରାୟ ପ୍ରତିବର୍ଷ ପୁଲେଶ୍ୱର

ଗ୍ରାମରେ ଦେଉଥିବା ରଥଯାତ୍ରା ଦେଖିବାକୁ ଯାଉଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ଗୃହର ପୀତାମ୍ବର ଯାଉଥାଏ । ଜମିଦାର ସୁନ୍ଦର ଧୋତି ପଞ୍ଜାବ ପିନ୍ଧି ମନ୍ଦିର ଆଗରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଗାଁର ମୁଖିଆ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଶୁଣି ଏ ଗୌରୀ ଆଣି ପକାଇ ଦେଉଥାଏ । ସେ ବସି ଯାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ନାନା ପରାମର୍ଶ ଓ ଉପଦେଶ ଶୁଣାନ୍ତି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହନ୍ତି, “ବହୁ ଦୂରରୁ ଲୋକେ ଏଠାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଶର ବର୍ଷାରେ ଆଶ୍ରା ନେବା ନିମନ୍ତେ ଏଠାରେ କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ମୁଁ ଭବୁଛି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଧର୍ମଶାଳା ତିଆରି କରିଦେବି ।”

“ବାଃ, ବାଃ, ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା ଦାନୀ ନହେଲେ ଏ କାମ କିଏ କରିବ ?” ଲୋକେ କହନ୍ତି ! ଜମିଦାର ହସି ଦିଅନ୍ତି ।

ଏମିତି ଭାବରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ବିତିଗଲା । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଜମିଦାର ଧର୍ମଶାଳା ତିଆରି କରିବା କଥା କହନ୍ତି ଓ ଲୋକେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ।

ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସୁଥିବା ଗୃହର ପୀତାମ୍ବର ଇନ୍ଦ୍ରମଧ୍ୟରେ ବୁଢ଼ା ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ଦିନେ ସେ ମରିଗଲା । ତା’ପରେ ରଥଯାତ୍ରା ବେଳେ ଯେତେବେଳେ ନବୀନ ରାୟ ଆସି ପୁଲେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେତେବେଳେ ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ଆସି ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଧନ୍ୟ ପୀତାମ୍ବର ! ସାଧାରଣ ଗୃହର, କିନ୍ତୁ କେତେ ବଡ଼ ହୃଦୟ !”

କେହି କେହି କହିଲେ, “ଜମିଦାର ବାବୁ ! ଆପଣ କେତେ ଭାଗ୍ୟବାନ ଯେ ପୀତାମ୍ବର ଭଳି ଗୃହରଟିଏ ପାଇଥିଲେ ।” ସମସ୍ତେ ପୀତାମ୍ବରର ପ୍ରଶଂସା ଏବେ

ବେଶି କଲେ ସେ ଜମିଦାର ଦୁର୍ଘାତମୟ
ନାହିଁ କହନ୍ତି କିନ୍ତୁ । ପ୍ରକୃତରେ ଜମିଦାର
ପରିବାରରେ ପୀତାମ୍ବରର ପ୍ରଶଂସା ପଡ଼ିଲେ
କି ରହସ୍ୟ ଅଛି ।

ଜମିଦାର ବୁଝିବା ବେଳକୁ କଥାଟି ଏହିପରି:
ଆଜି ଗ୍ରହର ଦୁଇ ଜନମାସ ପୂର୍ବରୁ ଦିନେ
ପୀତାମ୍ବର ଆସି ମନ୍ଦିରର ମୁଖ୍ୟ ପୂଜକଙ୍କ
ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ଥଳ ଦେଇ କହିଲେ,
“ଆଜ୍ଞା, ମୋର ଧାରଣା ମୁଁ ଆଉ ବେଶିଦିନ
ବଞ୍ଚିବି ନାହିଁ । ମୋର ସ୍ୱପ୍ନରେ କେହି
ନାହିଁ । ଏତିକି ଟଙ୍କା ମୁଁ ରଖି ପାରିଛି ।
ଆପଣ ଏଥିରେ କୁଅଟିଏ ଖୋଳି ଦିଅନ୍ତୁ ।
ରଥଯାତ୍ରାବେଳେ ଭକ୍ତମାନେ ମୁଁଙ୍କୁ ମୁଁଙ୍କୁ
ପାଣି ପିଇବେ ।”

ପୂଜକ କୁଅ ଖୋଳାଇଲେ ଏବଂ ଗାଁର
ଯୁବକମାନେ ଯାତ୍ରାବେଳେ ସେଥିରୁ ପାଣି
କାଢ଼ି ଭୂଷାର୍ଚ୍ଚମାନଙ୍କୁ ଦେବାର ଦାୟିତ୍ୱ
ନେଲେ ।

ଜମିଦାର ପୀତାମ୍ବରର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣିବା
ବେଳେ ବାବୁଜୀ କହିଲେ, “ମୁଁ ତେଜ
ଧର୍ମଶାଳା ତିଆରି କରାବି ।”

କିନ୍ତୁ ଏଥର କେହି ଜଣେ କି ସେକଥା ଶୁଣି
ତାଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା କଲେ ନାହିଁ । ମନେହୁଏ
ପୀତାମ୍ବର କଥା କହୁଥାନ୍ତୁ ।

ହଠାତ୍ ଜମିଦାର ବରକୁ ହୋଇ କହିଲେ,
“ସାମାନ୍ୟ କୁଅଟିଏ ଖୋଳାଇବାରେ କି
ବାହାଦୁରୀ ଅଛି ? ମୁଁ ପରା ଧର୍ମଶାଳା
ବନାଇବି !”

ଜଣେ ବୁଢ଼ା ବାହାରି ଆସି କହିଲେ,
“ଆଜ୍ଞା, ଆମ୍ଭର ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖି କାହାର ପେଟ
ପୁରେ ନାହିଁ । ତାହା ଖାଇବାକୁ ମିଳିଲେ
ପେଟ ପୁରେ । ଆପଣ ଆମ ଆଗରେ ସେଭଳି
ଚନ୍ଦ୍ର ଆଙ୍କିବା ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ଜମିଦାର ଲଜ୍ଜା ପାଇଲେ । ଏହା ପରେ
ପରେ ସେ ସତକୁ ସତ ଧର୍ମଶାଳା ବନାଇବାରେ
ମନଦେଲେ ।

କମଳ ଉପତ୍ୟକାର କାହାଣୀ

[୧୨]

[ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମାରେ କପର ଜୀବନୀୟ ଦିଅପାଇଁ ପାରେ, ସେହି ରତ୍ନସ୍ୟର ସନ୍ଧାନରେ ପାଇ
ଗଲୁ ଏକ ପରେ ଏକ ବିଚିତ୍ର ରାଜ୍ୟ ଅବତ୍ରାମ କରି ଅବଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ଅସୁବୁ ମୁଲକରେ
ରାଜ୍ୟତ ହୋଇଛୁ । ସେ ଚିତ୍ତଶାନ୍ତ ପାଇଁ ଚିନ୍ତାଟି ବର ଆଣି ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ।]

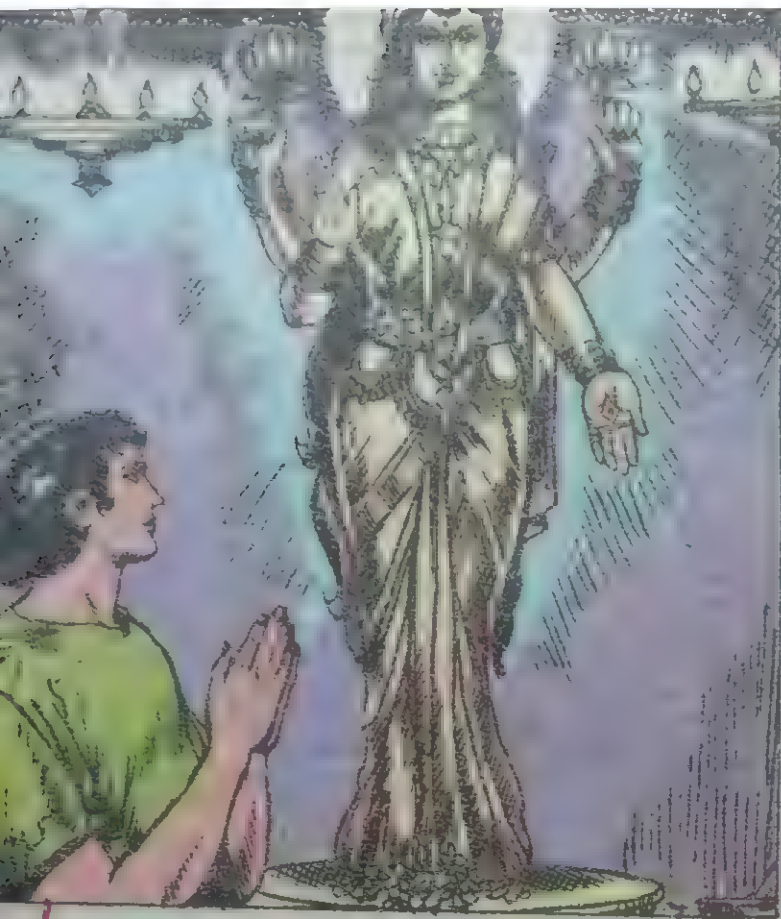
ନିର୍ଜନତା ଓ ମାରବତା କେତେ ମଧୁର
ହୋଇପାରେ, ସେକଥା ରାଜୁ ସେହିଠାରେ
ଅନୁଭବ କଲ । ତମେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ଚତୁର୍ଦିଗ
ବ୍ୟାପି ବିଛେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଲ । କିନ୍ତୁ ସେ
ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକର ରଙ୍ଗ ସୁନେଲି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ନିଜେ
ଦିଶୁଥିଲେ କୌଣସି ଯଜ୍ଞରୁ ଉଦ୍ଗତ ସୁନାର
ଅଗ୍ନି ଶିଖା ଭଳି ।

“ଏଭଳି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ମୁଁ ଜୀବନରେ ଦେଖି
ନଥିଲି । କେଉଁ ରାଜ୍ୟରେ ମୁଁ ପହଞ୍ଚିଛି !”
ଆନନ୍ଦ ଓ ବିସ୍ମୟରେ ରାଜୁ କହିଲ ।

“ତମେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ପୃଥିବୀକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ
ଭାବରେ ଜାଣିଛ, ଏହା ତାହାକୁ ଲାଗି ଅଦୃଶ୍ୟ
ଭାବରେ ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ଏହା ତାହାର ଅଂଶ
ବିଶେଷ ନୁହେଁ ।” ପୁରୋହିତ ତାକୁ କହିଲେ ।
“ତମେ ଯେଉଁ ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖୁଛ, ସିଏ
ଆଲୋକର ଉତ୍ସ ମାତ୍ର ନୁହେଁ, ସିଏ ନିଜକୁ ତାଙ୍କ
ପ୍ରତି ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରଖିପାରବ, ତା’ ପାଇଁ ସେ
ହେବେ ଜ୍ଞାନର ଉତ୍ସ ମଧ୍ୟ ।”

ରାଜୁ ତା’ ଅଭିଧାନର ଆରମ୍ଭରେ ଜ୍ଞାନ-
ବିଜ୍ଞାନ ରାଜ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅମାନ୍ୟତା ପୁରୋହିତ

ହାତରେ ପଡ଼ିଥିଲା, ତା' କଥା ମନେ ପଡ଼ିବାରୁ ଏଠାକାର ପୁରୋହିତଙ୍କୁ ପୁରୋହିତ ବୋଲି ନ ଡାକି ଯୋଗୀ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲା ।

ଯୋଗୀ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ ନେଇଗଲେ । ଭିତରେ ଅପରୂପ ଦେଖି ମୁଗ୍ଧି ।

ଅଧୀର ହୋଇ ସବୁ କହି ପକାଇଲା, “ଅବଶେଷରେ ତେବେ ତୁମ ଦର୍ଶନ ପାଇଲି, ମା!” କୃତଜ୍ଞତାରେ ତା' ହୃଦୟ ଭରିଗଲା । ସେ ଭୂମିସ୍ଥ ପ୍ରଣାମ କଲା । ସେ ମୁଣ୍ଡ ଉଠାଇବା ବେଳକୁ ଦେଖାଇ ପାଦଦେଶରେ ଏକ ଗୁଚ୍ଛ ଫୁଲ । ସେ ମୁଣ୍ଡ ଅବନତ କଲାବେଳେ କିନ୍ତୁ ସେ ଗୁଚ୍ଛ ସେଠାରେ ନଥିଲା ।

“ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କାରଣ ନାହିଁ, ତରୁଣୀ ! ତମ ଭକ୍ତି ଓ ପ୍ରାର୍ଥନାହିଁ ଫୁଲଗୁଚ୍ଛର ରୂପ ନେଇଛି । ଫୁଲ ଫୁଟେ କିପରି ? ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଓ ପବନତା ପାଇଁ ପ୍ରକୃତର ପ୍ରାର୍ଥନା ଭିତରୁହିଁ ଫୁଲର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ତୁମ ଜଗତରେ ମଣିଷକୁ ଫୁଲ ଦିଆଯାଏ — ତା’ହେଲେ ମଣିଷ ସେମିତି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ଶିଖିବ । ଏ ଜଗତର ଯିଏ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ମଧୁର ଭାବ ନେଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ, ତା’ର ସେ ପ୍ରାର୍ଥନା ଫୁଲରେ ପରିଣତ ହୁଏ ।” ଯୋଗୀ ବୁଝାଇ ଦେଲେ ।

ସବୁ ସେ ଫୁଲଗୁଚ୍ଛ ଆଡ଼େ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଅନାଇଥାଏ । ସେ ଫୁଲ ତା’ ନିଜ ଦେଶର ଫୁଲଠୁଁ ଆହୁରି ବହୁତ ସୁନ୍ଦର । ସେସବୁର ମହକ ମଣିଷ ହୃଦୟରେ ନାନାଦି ମହତ୍ତ୍ୱ ଭାବର ସ୍ମରଣ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ।

“ତରୁଣୀ ! ଯଥାଶୀଘ୍ର ତମର ବର ତିନୋଟି ମାଗିନିଅ ।”

ସେଠାରେ ସେ ଅଧିକ ସମୟ ରହିପାରିବ ନାହିଁ, ଏହା ଜାଣି ସବୁ ବିମର୍ଷ ବୋଧ କଲା । କିନ୍ତୁ ପରେ ପରେ ତା’ ସ୍ମୃତିରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ହେଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା, ଶାବନରେ ହସି ଜାଣି ନଥିବା ସଜକୁମାରଙ୍କ ତଥା ଗୀତ କ’ଣ ଜାଣି ନଥିବା ସଜକନ୍ୟାଙ୍କ ମୁହଁ । ସେ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ମନେ ମନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲା ।

“ହେ ଦେବୀ ! କନକ ଉପତ୍ୟକାର ସୁନା ପ୍ରତିମା ଜୀବନୀୟ ପାଇ, ମୋତେ ଏ ବର ଦିଅ !” ସେ ହାତଯୋଡ଼ି କରି କହିଲା ।

ଦେବୀଙ୍କ ପାଦଦେଶର ପାଖରୁ ପଦ୍ମ ଭଳି ଦିଶୁଥିବା ପୁଲଟିଏ ଖସି ପଡ଼ିଲା ।

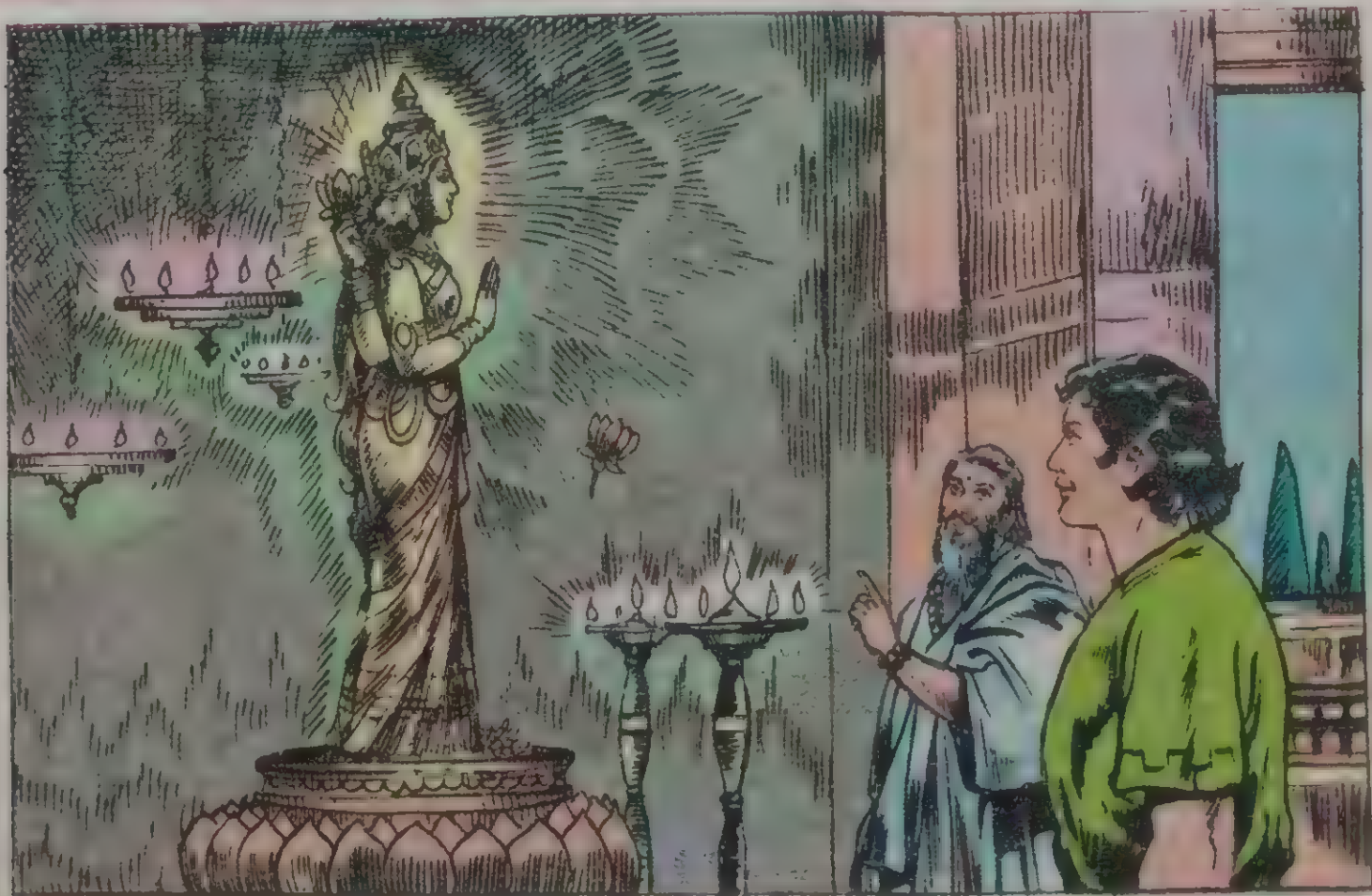
“ତମ ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ! ତମେ ପିନ୍ଧୁଥିବା ମୁଦ୍ରଟି ଯେତେବେଳେ ତମେ ପ୍ରତିମା ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ପିନ୍ଧାଇଦେବ, ସେତେବେଳେ ସେ ଜୀନନ୍ଦ୍ର ହେବ ।” ଯୋଗୀ କହିଲେ ।

ରାଜୁ ଦେବୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କଲା । ସେତେବେଳେ ତା’ ହୃଦୟ ଭିତରୁ କଣ ଆଡ଼କୁ ଠେଲି ହୋଇ ଆସୁଥିଲା ଆଉ ଏକ ନିବେଦନ—ସେ ଯେମିତି ସେ ଜୀବନପ୍ରାପ୍ତ କନ୍ୟାକୁ ବିଭ୍ରା ହେବ—ସେହି ବର ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା । କିନ୍ତୁ ସେ ଲୋଭ ସମ୍ବରଣ

କଲା । ତା’ର ପ୍ରାପ୍ତ ତିନୋଟି ବରରୁ ଗୋଟିଏ ଗଲା; ବାକି ଦୁଇଟି ପାଇଁ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ଆସିଛି ।

“ହେ ଦେବୀ ! ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନ ରାଜ୍ୟର ଲୋକେ ହସି ଶିଖନ୍ତୁ !” ସେ କହିଲା । ଦେବୀଙ୍କ ପାଦଦେଶରୁ ଆଉ ଏକ ପଦ୍ମ ଖସି ପଡ଼ିଲା ।

“ତମ ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ,” କହିଲେ ପୁରୋହିତ । ରାଜୁ ପୁନଶ୍ଚ ପ୍ରଣାମ କଲା । ପୁଣି ଥରେ ତା’ର ଉଦ୍ଗତ ଆଗ୍ରହକୁ ଦମନ କରି ସେ କହିଲା, “ହେ ଦେବୀ ! ଚରସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରାଜ୍ୟର ଲୋକେ ଯେପରି ଗୀତ ଗାଇ ପାରୁବେ ।” ଦେବୀଙ୍କ ପାଦ ଦେଶରୁ ଯେ ଆସିଲା ତୃତୀୟ ପଦ୍ମ । କିନ୍ତୁ ତଳେ ନ ପଡ଼ି ତାହା ଝୁଲି ରହିଲା । “ଚରୁଣା ! ସେ ରାଜ୍ୟର ଲୋକଙ୍କର ଗୀତ

ଗାଇବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ତମେ ଭେଟିଥିବା
ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ଛଡ଼ା ସେ ପାଇଁ ଆଉ କାହାର
କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ତେଣୁ କେବଳ ସେ
ଗୀତ ଗାଇ ପାରିବେ ।” ପତ୍ନୀ ସେ ଆଚରଣର
ଅର୍ଥ ଘୋଷଣା କୁହାଇ ଦେଲେ ।

ରାଜ ଦେବକୁ ପ୍ରଣାମ କଲ ଓ ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ୱାସ
ଛୁଟି ନିଜକୁ ନିଜେ ମନେ ପକାଇ ଦେଲା ଯେ
ଏହାପରେ ଆଉ କୌଣସି ବର ପାଇବାର
ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ ।

ସେ ଶୁଣିଲା ଗୋଟାଏ ଅଶ୍ରୁତପୂର୍ବ ଶବ୍ଦ ।
ସେ ଆଖି ଖୋଲିଲା, କିନ୍ତୁ କିଛି ଦେଖିପାରିଲା
ନାହିଁ । ମନେ ହେଲା, ଯେପରି ଏକ ଏକ ଆଖି
ପଲକରେ ଦେଖି ଦେଖାନ୍ତୁର ତା’ ପାଖଦେଇ

ଅତିବାନ୍ତି ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ
ସେ ତା’ର ସ୍ୱାଭାବିକ ଚେତନାକୁ ଫେରି ଆସିଲା,
ସେତେବେଳେ ଦେଖିଲା ସେ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଛି
ଚରସନ୍ତସ୍ତୁ ରାଜ୍ୟର ସୀମାନ୍ତରେ ଅବସ୍ଥିତ
ନକ୍ଷତ୍ରପଳ ପକ୍ଷୀପୁରା ଗଛତଳେ । ଅଦୂରରେ
ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଉଭା ରାଜକନ୍ୟା ।

ରାଜୁ ଉଲ୍ଲସିତ ଶ୍ରବଣେ କହିଲା, “ରାଜକନ୍ୟା !
ମୁଁ ତୁମ କଣ୍ଠରେ ଗୀତ ଫୁଟାଇବାର ବର
ଆଣି ଆସିଛି !”

“ମୁଁ ଜାଣେ । ତମ ଅଭିଯାନ ସଫଳ
ହୋଇ ନଥିଲେ ତମେ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରି
ପାରି ନଥାନ୍ତୁ ।” ରାଜକନ୍ୟା କହିଲେ ।

ତା’ ଅଭିଯାନ କ’ଣ ସତରେ ସଫଳ
ହୋଇଛି ? ରାଜୁ ସେ ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିତ
ନଥିଲା । ତରୁଣ ବରଟିଏ ମାଗିବାର ବ୍ୟର୍ଥତା
ଜନିତ ଦୁଃଖ ସେ ପାଶୋର ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ।
ଚର-ସନ୍ତସ୍ତୁ ରାଜ୍ୟରେ ସେ ଦିଗରେ ତା’ର
ଉଦ୍ୟମ ବଢ଼େ ବଢ଼େ ସଫଳ ହେଲା ।

“ତମେ ଗୀତ ଗାଅ !” ରାଜୁ କହିଲା ।

“ନିଶ୍ଚୟ, ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଶିଖାଇ
ଦେଲେ ସିନା !” ରାଜକନ୍ୟା କହିଲେ ।

ରାଜୁ ଗାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ରାଜକନ୍ୟା
ତାକୁ ସମ୍ମୁଖରେ କଲେ । ପ୍ରଥମ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଦ୍ୱିଧା
ପରେ ପରେ ସେ ଯଥାଶକ୍ତି ଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ରାଜୁ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଅନାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ
ଘଟିଲା ଗୋଟିଏ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟଣା ।

ଦେଖାଏ ଏହି ଗର୍ଭ ଗର୍ଭ ଗର୍ଭ ଦୁଇଟି
 ଦୁଇଟି ଶୁଭିଚ୍ଛା । ଶୁଭିଚ୍ଛା ମନେ ହେଲା ଯେ
 ଶେଷ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଅଦୃଶ୍ୟ । ଯେ ଗାଳ
 ଆସେ ଦୌଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ବୁଧାରେ । ଶୁଭିଚ୍ଛା
 ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ବାବାବୁଝରେ
 ରହିଗଲା ଗାଳ ଗାଳ ମଙ୍ଗଳର ମୁହଁ ଗା ।

ଶୁଭିଚ୍ଛା ଦେଖି ହୋଇ ଏହା ଦେଖି ଦୌଡ଼ି
 ଶୁଭିଚ୍ଛାକୁ ଡାକିଲା । କିନ୍ତୁ ଧଳ କିନ୍ତୁ ହେଲା
 ଗାହିଁ । ଯେ ଅବସାନ ହୋଇ ଗଲେ ପଡ଼ିଗଲା ।

“ଶୁଭିଚ୍ଛା ଯେ ସୁଳ ଜଗତର ମଣିଷ
 ଦୁହେଁ, ଏକଥା ଭୁଲିଗଲା କି ? ତାଙ୍କ ଶୁଭିଚ୍ଛାରେ
 ସମସ୍ତେ ଯିଏ ଯାହା ସେତକରେ ସେ ମନ୍ତ୍ରଣ
 ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏକମାତ୍ର ଶୁଭିଚ୍ଛା ଥିଲେ
 ଭଲ । ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ପାଠକା ନମନ୍ତେ ତାଙ୍କର

କର୍ମ କର୍ମ, ଚାହା ନିଜର ସମାବେଶ ଶୁଭିଚ୍ଛା
 ଶୁଭିଚ୍ଛା ନିଜର ଗାଳ ଅଦୃଶ୍ୟର ଶୁଭିଚ୍ଛା
 ଦେଖି ଅଦୃଶ୍ୟ ମଣିଷାବେଶ ଲେଖି । ଗାଳ
 ଶୁଭିଚ୍ଛାରେ ଦେଖି ଶୁଭିଚ୍ଛାକୁ ଶୁଭିଚ୍ଛା ଆସି
 ଗାଳର ପାଖରେ ଦେଖି ଗାଳା କେଶାବେଶ
 ଗାଳିଁ । ଯେ ଏ ଶୁଭିଚ୍ଛା ଲେଖି ଗଲେ ।
 କିଏ କହୁବ, ଦୃଢ଼ ଯେ ମଣିଷ ରୂପ ଦେବେ ।”

ଶୁଭିଚ୍ଛା ଶୁଭିଚ୍ଛା । ଦେଖିଲା, ପାଖରେ
 ବସିଛନ୍ତି ପପୁଣୀ । “ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠି ?”
 ଶୁଭିଚ୍ଛା ବସୁଣୁ ଭରେ ପପୁଣି ।

“ତମେ ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନ ଶୁଭିଚ୍ଛା ସାମାନ୍ତରେ ।
 ଏ ଶୁଭିଚ୍ଛା ଲେଖି ସେପରି ଦୃଢ଼ ପାରିବେ,
 ସେପାଇଁ ତମେ ବର ମାଗି ଆଣିବା ପଳରେ
 ସେମାନେ ସେ ଶକ୍ତି ପାଇଯାଇଛନ୍ତି । ତମେ

ବର୍ତ୍ତମାନ କନକ ଉପତ୍ୟକା ଦିଗରେ ଅଗ୍ରସର ହୁଅ ।” ତପସ୍ବୀ କହିଲେ ।

“କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ଗସ୍ତା ଭୁଲି ଯାଇଛି ।”

ତପସ୍ବୀ ହସିଲେ । “ତମେ ଆହୁରି ଭୁଲିଯାଇଛ ଯେ ନିଜକୁ ଅଦୃଶ୍ୟ କରି ପୁଣି କପର ଦୃଶ୍ୟମାନ କରିବାକୁ ହୁଏ, ସେ ରହସ୍ୟ ତମକୁ ଜଣା ଅଛି । ତମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ରାଜ୍ୟକୁ ଆସିଗଲଣି ଯେତେବେଳେ, ତମର ସେ ଜ୍ଞାନ କାମ ଦେବ ନିଷ୍ପନ୍ନ !” ସେ କହିଲେ ।

ତପସ୍ବୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମାନି ସେ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ଆଗେହଣ କଲା । ପାହାଡ଼ ସେପାରିରେ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନ ରାଜ୍ୟ । ସେଇଠାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ତାର ଅଭିଯାନର ପ୍ରଥମ

ପଦ । ରାଜାଙ୍କ ନବର ଝୁର୍ ଦୂରରେ ଦୁହେଁ । କେତେଜଣ ପ୍ରହରୀ ତାକୁ ଦେଖି ପକାଇବା ମାତ୍ରେ ଚିତ୍କି ଦେଲେ । ସେମାନେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଜା ଓ ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଖବର ଦେଲେ । ଛୁତ ଉପରେ ଦେଖାଦେଲେ ସେ ଦୁହେଁ ତଥା ପାତ୍ର ମିତ୍ରମାନେ । ନବର ଓ ପାହାଡ଼ ମଝିରେ କେତେ ଲୋକ ଆସି ଠୁଳ ହୋଇଗଲେ ।

ଏବଂ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ରାଜୁକୁ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହସୁଥାନ୍ତି !

ରାଜୁର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । ରାଜୁ ଅଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଜନତାକୁ ଥରେ ନମସ୍କାର କରି ଓ ତପସ୍ବୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ନିଜକୁ ଅଦୃଶ୍ୟ କରିଦେଲା—ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା ନିନଟରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେବାର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରି ।

• • •

ଉପରେ ବିରାଜମାନ ଥିଲେ ଉତ୍କଳ ଚନ୍ଦ୍ରମା । ସ୍ଥାନଟି ଚିତ୍କିବା ନିମନ୍ତେ ତାକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିଏ ମାତ୍ର ଲାଗିଲା । ପଛରେ କଳ କଳ ଧ୍ବନିରେ ଅବତରଣ କରୁଥିଲା ଜଳଧାରା । ସେହି ପ୍ରସାତ ଅଭିନୟ କରି ସେ ଦିନେ ଅଜ୍ଞାତ ଦିଗରୁ ଆଡ଼େ ଯାହାରମ୍ଭ କରିଥିଲା ।

ଉପରେ କୋଇଲଟିଏ ରାବିଲା । ରାଜୁ ଅନାଇଲା । ଅପୂର୍ବ ପୁଲକରେ ସେ ଥଣ୍ଡ ଉଠିଲା ପ୍ରାୟ । ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା ଥିବା ଶିଳାଖଣ୍ଡ ତଳେହିଁ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା । ନିଜ ଅଙ୍ଗୁଳରୁ ମୁହଟି ବାହାର-

କନ୍ୟା ବେଳକୁ କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ତା' ମନ
 ଘରରେ ଆସିବାର ମନ ପଡ଼ିବ ଯେତେବେଳେ ।
 ମୁହଁଟି ସେ ପ୍ରତିମା ଅଙ୍ଗୁଳରେ ପିଛାଇ ଦେବା
 ଯାହେ ପ୍ରତିମା କନ୍ୟାମୟ ପାଇବ ଠିକ୍ । କିନ୍ତୁ
 ତା'ପରେ ? ଶାଶୁଙ୍କ ଲୁହ ଧୂଳିରୁ ମୋ
 କନ୍ୟାକୁ ସେ ରକ୍ଷା କରିବ କିପରି ?

ସେ ଯାହାହେଉ, କନ୍ୟାକୁ ଜୀବନ୍ତ ଦେଖିବାର
 ଆକାଂକ୍ଷା ସେ ଅଧିକ ସମୟ ସମ୍ଭରଣ କରିପାରିଲା
 ନାହିଁ । ସେ ମୁହଁଟି ଖୋଲି ପ୍ରତିମା ଅଙ୍ଗୁଳରେ
 ପିଛାଇ ଦେଲା । ସତେ ଅବା ଗୋଟିଏ ବଲୁଳ
 ତରଙ୍ଗରେ ପ୍ରତିମା ତମକ ଭାଙ୍ଗିଲା । ପର
 ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରତିମା ଦେହରେ ଜୀବନର ସଙ୍କେତ
 ଦେଖା ଦେଲା । ରାଜୁ ନିଜ ଆଖିକୁ କିପରି
 ବଶ୍ମାସ କରିବ, ତାହାହିଁ ଭାବୁଛି, ସେ କନ୍ୟା
 ନିଜ ସ୍ଥାନରୁ ଦୁଇପାଦ ଅବତରଣ କରି ରାଜୁ
 ଆଡ଼େ ଅନାଇ ହସିଲା ।

ରାଜୁ ସ୍ତବ୍ଧ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ।
 ସେ କନ୍ୟାର ହସରୁ ଅଧିକ ମଧୁର କିଛି ସେ

ଜଣେଇବା ଜାଣି ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ସ୍ତବ୍ଧ
 ଯେପରି ଅତି ପରିଚିତ ! କନ୍ୟାଟି କଥା କହିଲା ।
 ସେ କଣ୍ଠସ୍ଵର ବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଚିତ ଲାଗିଲା ।
 କିନ୍ତୁ ତାହାରୁ ବହୁତ ବଡ଼ ବିପ୍ଳବ ଘଟିଲା
 ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା—ଯେତେବେଳେ କନ୍ୟାଟି
 କହିଲା : “ତା'ହେଲେ ଆମର ବିବାହ ହେଲା !”

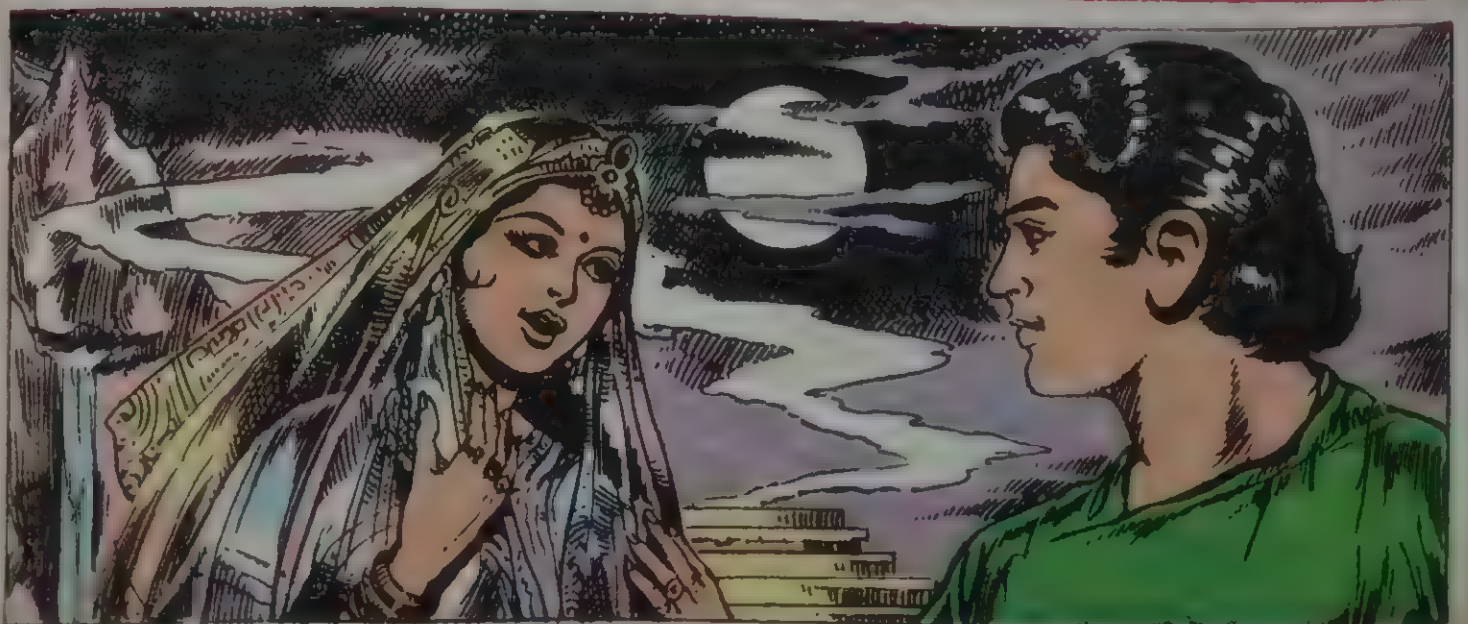
“ବିବାହ ?”

“ହୁଁହଁ ? ମୋ ମୁହଁ ତମ ଅଙ୍ଗୁଳକୁ
 ଚୁଲିଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତମେ ମୁହଁଟି ମୋ
 ଅଙ୍ଗୁଳରେ ପିଛାଇ ଦେଲା । ଏହା ତ
 ବିବାହର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଷ୍ଠାନ !”

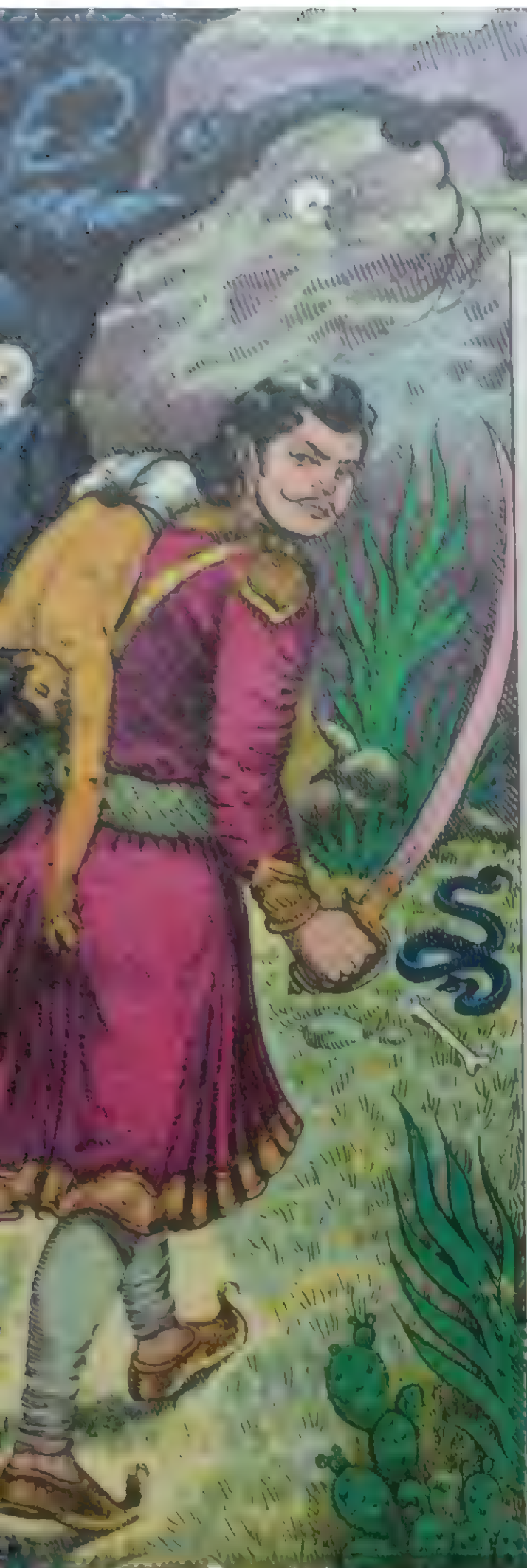
କନ୍ୟାର କଣ୍ଠସ୍ଵର ଥିଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥିର ।
 ସେ ଯେ ସତ୍ୟ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି କହି ନପାରେ,
 ସେଥିରେ ରାଜୁର ସନ୍ଦେହ ନଥିଲା ।

ଚତୁର୍ଥ ବର ଭାବରେ ରାଜୁ ଯାହା ପାଇବାକୁ
 ଚାହୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲା ଅଧିକ ସେଭଳି ବର ମାଗି
 ପାରି ନଥିଲା, ତାହା ତେବେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା !

(ଆଗାମୀ ସଂଖ୍ୟାରେ ସମାପ୍ତ)

ଅନୁଷ୍ଠାନ - ଶିକ୍ଷା

ଜିଣା ଗରୁଆ । ଜୁହାକୁ ଜୁହା ବାଣୀ
ହେଉଥାଏ । ମାଲ୍ ମାଲ୍ ପବନରେ
ଗଲ୍ଲଗାମାନେ କାମା ବାବରେ ଗୋଧିକୁଆଡ଼େ ।
ଗଡ଼ଗଡ଼ ଓ ଗୁଲ୍‌ଗୁଲ୍‌ମାନେ ଗଡ଼ ମଝିରେ
ପୁକୁଥାଏ ଅନ୍ଧୋଗାମାନେ ଅନ୍ଧାମା । ତଳ
ଘର କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପଅଳ୍ପେ ଝୁଲୁଣି ଉଠୁଥାଏ
ଉପାବନ୍ଧ ମୁହଁଟିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ଗାଆଁ ବାଣୀକ ଭଳେ ମୋ ଝୁଲୁଣି
ବୋଧ ନକର ପ୍ରାୟମାତ୍ର ମୋ ପ୍ରାଣିକ ଦୃଷ୍ଟି
ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲେ ଓ ଦୃଶ୍ୟଭେଦ କର
ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉଚ୍ଚାର ଆଣିଲେ । ଯେତେ ଚାକୁ
କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ମୋ ଶୂନ୍ୟାନ୍ ଶୂନ୍ୟ ମଧ୍ୟ
ଅନ୍ଧମ କରବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତେ ଶବ୍ଦଟି
ବେତାଳ କହିଲା, “ଗାଆଁ, ଏ ଶିଖାକ୍ଷରେ ମୋ
ତୁମେ ଆସି ଏ ଶିଖାକ୍ଷରେ ଲେଲି କାମ କରୁଛ,
ଏହା ପାହମର ପରତରୁ ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ଗାଆଁ

ବେତାଳ କଥା

ପଞ୍ଜର ପେରଣା କ'ଣ ? ଅନେକ ସମୟରେ ମଝିଟ ଯେଉଁ କାମ କରେ, ତାହାର କୌଣସି ସ୍ମୃତି ନଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଦେବକୁ ସେ କାମର ତାକୁ ସୁପ୍ତଳ ମିଳିପାରେ । କିନ୍ତୁ ନ ମିଳିବାର ସମ୍ଭାବନା ବି ଥାଏ । କଥାଟି ବୁଝାଇଦେବା ନିମନ୍ତେ ତୁମକୁ ଗୋଟାଏ କାହାଣୀ କହୁଛି, ମନରେ ରୁଣ୍ଡ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଚାରୀ ଲବ୍ଧି ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲ : ଅନେକ ଦିନ ଆଗର କଥା । ମହାତ୍ମା ଗନ୍ଧର୍ବରେ ଗଢ଼ି କରୁଥିଲେ ପ୍ରମୋଦ ବର୍ମା । ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା ହେଲେ ସୁଶ୍ରୀ । ଗଞ୍ଜକୁମାରୀ ସୁଶ୍ରୀ ବେଶ୍ ସୁଶିକ୍ଷିତା ଓ ବୁଦ୍ଧିମତୀ କନ୍ୟା । ଗନ୍ଧର୍ବ

ଗନ୍ଧର୍ବ ଗୋଟିଏ ତାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରେୟ ଲେଖୁଥିଲେ ।

ଗଞ୍ଜକୁମାରୀ ବିବାହଯୋଗ୍ୟ ବୟସରେ ପ୍ରାୟତଃ ଥିଲେ । ସୁଶ୍ରୀ ଦିନେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଭେଟି କହିଲେ, “ଗଞ୍ଜକୁମାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍କର୍ଷ ପତ୍ନୀର ଆବଦାନ କରାଯାଉ ।”

“ହଁ, ମଣିଆ । ତାହାହିଁ କରିବା । ମୁଁ ଆଗେ ଜ୍ୟୋତିଷକୁ ଡାକି ଉପସ୍ଥିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କରୁଥିବି କରେ ।” ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ।

ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗଞ୍ଜନବରରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପୁଅ ଦେବବ୍ରତ ମଧ୍ୟ ଏହା ଶୁଣିଲେ । ଶୁଣି ଯେ ବିମର୍ଷ ଅନୁଭବ କଲେ । ପିଲାବେଳେ ସେ ଗଞ୍ଜକୁମାରୀଙ୍କ ସହ ଖେଳୁଥିଲେ । ଗଞ୍ଜକୁମାରୀଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ପ୍ରଗାଢ଼ ପ୍ରୀତି ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଗଞ୍ଜକୁମାରୀ ବଡ଼ ହେବା ପରେ ଅତି କୌଣସି ପୁଅ ସହ ଖେଳିବାର ବା ମିଶିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦେବବ୍ରତ ତାକୁ ପାଶୋରି ପାରୁ ନଥିଲେ ।

ଦିନେ ଗଞ୍ଜକୁମାରୀ ସଖୀମାନଙ୍କ ସହ ଗଞ୍ଜଧାନ ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ବଣକୁ ବୁଲିଗଲେ । ସେ ବଣ କେବଳ ଗଞ୍ଜପରିବାର ବା ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ସେନାପତିଙ୍କ ପରିବାରର ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥାଏ । ହଠାତ୍ ସେଠାରେ ଗଞ୍ଜକୁମାରୀ ଦେବବ୍ରତକୁ ଦେଖିଲେ ଓ ଖୁସି ହେଲେ ।

ଦେବବ୍ରତ ଗଞ୍ଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇ କହିଲେ, “ଗଞ୍ଜକୁମାରୀ, ଏଠାରେ ଆମର

ସେଇ ସମୟରେ ସେ କହିଲା । ସେ
 କହିଲା । ସେ କହିଲା । ସେ କହିଲା ।
 ସେ କହିଲା ।

ସେଇମାସ ତାଙ୍କ ପରିବାରକୁ ଦୁଇଟି
 ପିଲା ମିଳିଥିଲା । ଦେଖିବା ପରେ
 ସେଇମାସ ପରେ ସେଇମାସ ପରେ
 ସେଇମାସ ପରେ ସେଇମାସ ପରେ
 କହିଲେ ନାହିଁ ।

ସେଇମାସ ଅଳ୍ପ ଦିନ ପରେ, “ଏତେ
 କଷ୍ଟ କରି ଏତାକୁ ଆସିଥିଲା କ’ଣ ହେଉ
 ବସିବା ପାଇଁ ?”

“ନା । ପକ୍ଷୀ କହିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି
 ଦେଇଛି, କହୁଛି । ଶୁଣିଲି ତୁମର ସ୍ୱପ୍ନର
 ହେବ ।” ଦେଖିବା କହିଲେ ।

“ତାହାହିଁ ପିତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା । କିନ୍ତୁ ହେବ
 ନାହିଁ । ଅତି ଶୀଘ୍ର ଗୋଟାଏ ବିଦ୍ରୋହ ହେବାକୁ
 ଯାଉଛି ।” ସେଇମାସ କହିଲେ ।

“ବିଦ୍ରୋହ ? ମୁଁ କିଛି ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ !
 ଦେଖିବା ବିଦ୍ରୋହ ହେଉ କହିଲେ ।

ସେଇମାସ ଅଳ୍ପ ସମୟ ରୁହୁ ରହିଲେ ।
 ତା’ପରେ କହିଲେ, “ତୁମକୁ କହିଦେଉଛି ।
 ମୋ ମନରେ ବି ତୁମର ମୋହରତା ହେବ ।
 ତୁମେ ମୋତେ କ’ଣ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲ,
 କାହିଁକି । କିନ୍ତୁ ଆଜି ବିଦ୍ରୋହ ବିଷୟ ଶୁଣି
 ନାହିଁ । ତା’ପରେ ହୁଏତ ତୁମେ ଯାହା କହିବାକୁ
 ଚାହୁଁଥିଲ, ସେକଥା କହିବ ନାହିଁ !”

ଦେଖିବା ଆହୁରି ବିଦ୍ରୋହ ହେଉ କହିଲେ,
 “କ’ଣ କହୁଛି, କୁହ ।”

“ମୋ ପିତା ସେତେବେଳେ ଚାହୁଁ,
 ସେତେବେଳେ ମଲ୍ଲିପୁରର ରାଜାଙ୍କ କନ୍ୟା
 ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କ ବିବାହ ପ୍ରସାଦ ଆସିଲା ।
 ସେତେବେଳେ ମୋ ପିତାଙ୍କ ପିତା ରାଜା । ସେ
 ଯାଇ ସୁକାନ୍ତକୁ ଦେଖି ମୁଁଧ ହେଲେ ।
 ସୁକାନ୍ତଙ୍କ ଚିତ୍ରପଟ ଦେଖି ମୋ ପିତା ମଧ୍ୟ ମୁଁଧ
 ହେଲେ । ବିବାହ ହୋଇଲେ । କିନ୍ତୁ ତା’ପରେ
 ମୋ ପିତାଙ୍କ ମନରେ ସୁଧ ରହିଲା ନାହିଁ ।
 କାରଣ ସୁକାନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଠିକ୍, କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାର୍ଥପର,
 ଅସିନିତା ତଥା ଅମାଜିତା । ପିତା ବିରକ୍ତ
 ହେଉଥାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ବିରକ୍ତି ବୁଝିବା ଉଚିତ

ନବେକ ବା ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ରାଣୀଙ୍କର ନଥିଲା ।
 ଦତ୍ତେ ପିତା ଶୀଳାରକୁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ । ଦେହରଣୀ-
 ମାନଙ୍କୁ ବଢ଼ି ନି ହୋଇ ସେ ଗହନ ବଣ
 ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ଆଗରେ
 ଦେଖା ଦେଲେ ସିଂହଟିଏ । ସିଂହ ଚମକ ପଡ଼ି
 ତାଙ୍କ ଘୋଡ଼ାକୁ ଆକ୍ରମଣ କଲା । ରାଜା
 ସିଂହକୁ ଶର ତଥା ଅସୀ ଦ୍ଵାରା ଆଘାତ
 କଲେ । ସିଂହ କିନ୍ତୁ ରାଜାଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ଆହତ
 କଲା । ତେବେ ଘୋଡ଼ା ଓ ସିଂହ ଉଭୟେ
 ମେରଗଲେ ।

“ରାଜା ତୃଷାର୍ ହୋଇ ନଦୀର ସକାନରେ
 ଚାରି ଚାରି କାନ୍ଥ ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ନଦୀ
 ନୟନାସାରଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଯାଏ ଯାଇପାରିଲେ

ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଯୁକ୍ତ ନୟନ
 ପାଣି ଦେଇ ଆସୁଥାନ୍ତୁ । ରାଜାଙ୍କୁ ସେ ପଣ
 ପିଲାଙ୍କୁ ଦେଲେ ଓ ନିଜ କୁଡ଼ିଆ ପାଦ
 ଲେଉଟାଇ ତାଙ୍କ ଆଘାତ ଉପରେ ଔଷଧ
 ଲଗାଇଦେବା ପକ୍ଷେ ସକ୍ଷେ ତାଙ୍କୁ ଦୁଧ ଓ
 ପଲମୁଳ ଦ୍ଵାରା ଆତ୍ମସାୟିତ କଲେ । ରାଜା
 ସେ କନ୍ୟାଙ୍କ ବିଚକ୍ଷଣତା, ନମ୍ରତା ଓ
 ସେବାପରାୟଣତା ଦେଖି ଖୁବ୍ ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ ।
 କନ୍ୟାଙ୍କ ନାମ ହେଉଛି କୁମୁଦିନୀ । ସେ ଜଣେ
 ରୁଷିକ କନ୍ୟା ।

“ରାଜା ରୁଷିକୁ ଭେଟି କୁମୁଦିନୀଙ୍କୁ ବିଭା
 ହେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ । ରୁଷି ଏଥିରେ
 ଆପତ୍ତି କଲେନାହିଁ । ଏହା ଭିତରେ ରାଜାଙ୍କ
 ଦେହରଣୀମାନେ ଯେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ରାଜା
 ଗାନ୍ଧବ ଶାନ୍ତିରେ କୁମୁଦିନୀଙ୍କୁ ବିଭା ହେଲେ ଓ
 ଦେହରଣୀମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ନଅରକୁ ଲେଉଟି
 ଆସିଲେ ।

“କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ସୁକାନ୍ତି କୁମୁଦିନୀଙ୍କୁ
 ମୋଟେ ସହ୍ୟ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । କୁମୁଦିନୀଙ୍କୁ
 ବିଭା ହେବା ପରେ ରାଜା ଯେ ସୁକାନ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରତି
 ଶରାପ ବ୍ୟବହାର କଲେ, ତାହା ନୁହେଁ ।
 ତଥାପି ସୁକାନ୍ତି ସବଦା କୁମୁଦିନୀଙ୍କ ଅନିଷ୍ଟ
 ପାଞ୍ଜୁଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କୁମୁଦିନୀ ନିଜ ଉଦାର
 ବ୍ୟବହାର ଦ୍ଵାରା ଅନ୍ତଃସ୍ଵରର ସମସ୍ତ ଦାସୀମାନଙ୍କ
 ମନ କଣି ନେଇଥାନ୍ତି । ସୁକାନ୍ତି ଲଲାବଣୀ
 ନାମକ ତାଙ୍କର ବୃଦ୍ଧା ଦାସୀକୁ ବାଉଁଶର

କହୁଥାନ୍ତି କି କୁମୁଦା କୁମୁଦର କହୁ ଯାହା
କହିବାକୁ ଯେବ । କୁମୁଦର ପରିଚା କୋଲ
କହୁଥାନ୍ତି ।

ତେ ଦେଖିବୁ ଦୁଇଜଣର ସାଥୀ ପରିଚା
ଯେବେ । ସତ କହୁଥିବ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ
କାଳେ କାମରେ ପାରିବାକୁ ପାଇଥାନ୍ତି ।
ଯେତେବେଳେ ଦୁଇ ରାଣୀ ଦିନକର ବ୍ୟବ-
ସାୟର ଦୁଇଟି କନ୍ୟା ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ଦେଲେ ।
ଦ୍ଵିତୀୟ ଦିନ ରାଣୀ କୁମୁଦାଙ୍କ ଦେହତ୍ୟାଗ କଲେ ।
ଏବେ ଚବର ପାଇ ରାଣୀ ସୁକାନ୍ତି ଖୁସି ହେଲେ ଓ
ଲଳାବତୀଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, “ଶୁଣ, ତୁମେ
ଯେମିତି ହେଲେ କୁମୁଦାଙ୍କ କନ୍ୟାକୁ ଏଠାରୁ
ବଦା କର ।”

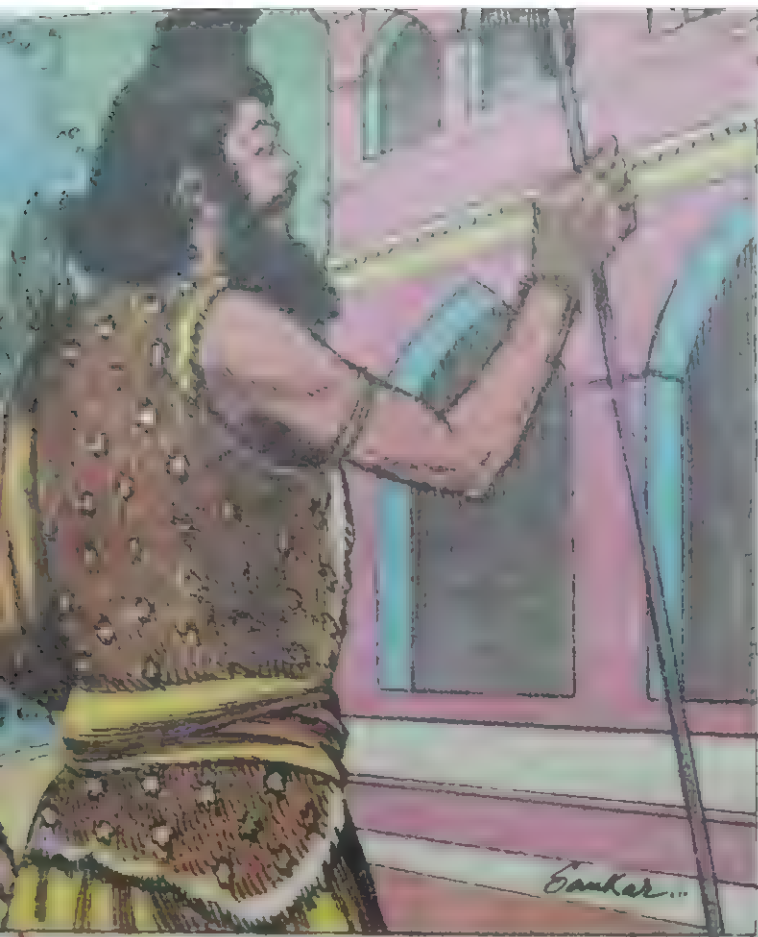
ରାଣୀ ଦ୍ଵିତୀଙ୍କୁ ବୋଧହୁଏ ଇନ୍ଦ୍ରଧାମରୁ ବଦା
କରିବାକୁ କହୁଥିଲେ । ଲଳାବତୀ କିନ୍ତୁ
ଗୋଟାଏ ଅଭ୍ୟୁତ କାମ କଲେ । ସେ କୁମୁ-
ଦାଙ୍କ ଦ୍ଵିତୀକୁ ଆଣି ସୁକାନ୍ତିଙ୍କ ଶେଯରେ
ରଖିଦେଲେ । ସୁକାନ୍ତିଙ୍କ କନ୍ୟାକୁ ନେଇଯାଇ
ସହର ଭିତରେ ଥିବା ଜଣେ ଗଣ୍ଡବ ଲୋକ
ଘରେ ରଖିଦେଇ ଆସିଲେ ।”

ରାଜକୁମାରୀ ସୁଶ୍ରୀ ଦେବବ୍ରତଙ୍କୁ ଏସବୁ ଘଟଣା
ପରିବା ବେଳେ ଦେବବ୍ରତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ
ଶୁଣୁଥାନ୍ତି । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କୁ ଚମକାଇ ଦେଇ
ସୁଶ୍ରୀ କହିଲେ, “ଦେବବ୍ରତ ! ମୁଁ ଅଳ୍ପଦିନ
ଆଗରୁ ଜାଣିଲି ଯେ ମୁଁ ମୋର ମା ବୋଲୁଥିବା
ରାଣୀ ସୁକାନ୍ତିଙ୍କ କନ୍ୟା ନୁହେଁ । ମୋତେ

ଦାସୀ ଲଳାବତୀ ଏକଥା କହିଲା । ଲଳାବତୀ
ବର୍ତ୍ତମାନ ମୃତ୍ୟୁ ଶଯ୍ୟାରେ । ତା’ର ଇଚ୍ଛା,
ସେ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ରାଣୀ ପାଖରେ ଗୋପନରେ
ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଦେବ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା’ର
ଭୟ ହେଉଛି, ରାଣୀ ଯେତେବେଳେ ଜାଣିବେ
ଯେ ମୁଁ ତାଙ୍କ କନ୍ୟା ନୁହେଁ, କୁମୁଦାଙ୍କ
କନ୍ୟା, ସେ ହୁଏତ ମୋର ଅନିଷ୍ଟ କରିବେ ।
ସୁକାନ୍ତି ହେଲେ ପାଟରାଣୀ । ରାଜାଙ୍କ ପୁଅ
ନଥିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ତାଙ୍କର କନ୍ୟାକୁ ଯିଏ ବିବା
ହେବ, ସେ ରାଜା ହେବ । ମୁଁ ବି ଏହା
ଚାହେଁ । ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ହେବା ସବଦା ଭଲ ।
ଶାଲି ଏସବୁ ସୁରୁଖୁରୁରେ କପରି ହେବ ତାହାହିଁ
ପ୍ରଶ୍ନ । ଦେବବ୍ରତ ! ଏସବୁ ଜାଣିବା ପରେ,

ଆଶାକରେ ତୁମେ ମୋତେ ଯାହା କହିବାକୁ
ଚାହୁଁଥିଲ, ଆଉ ତାହା କହିବାର ପ୍ରେରଣା
ଅନୁଭବ କରିବ ନାହିଁ ।”

ଦେବବ୍ରତ ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ ଓ କହିଲେ,
“ରାଜକୁମାରୀ ! ଏଥର ତୁମେ ସଖୀମାନଙ୍କ ସହ
ବୁଲୁବୁଲି କର । ମୁଁ ଯାଏଁ ।”

ଦେବବ୍ରତ ବୁଲିଗଲେ । ରାଜକୁମାରୀ ସର୍ବଶ୍ୱାସ
ଛାଡ଼ି ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ ଓ କିଛି ସମୟ
ସଖୀମାନଙ୍କ ସହ ଅରଣ୍ୟରେ ବୁଲି ବୁଲିଗଲେ ।

ପରଦିନ ରାଣୀଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁର ଆଗରେ ଜଣେ
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଗଲା ।
ସେ ଅନ୍ତଃପୁର ଭିତରକୁ ଆସିପାରିଥିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ
ସେ ସେ ଜଣେ ବଡ଼ ସାଧୁ, ଏ ବିଷୟରେ

ସୌଜନ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନକାରୀଙ୍କର ସମେତ ରହିଲେ
ନାହିଁ । ରାଜାଙ୍କ ଅନୁମତି ନଥିଲେ ଦୁଇ
ଜଣସହ ପ୍ରାଚୀର ଅଭ୍ୟନ୍ତର କରି ସାଧୁ ସେଠାକୁ
କିପରି ଆସନ୍ତେ ?

“ରାଣୀ ମା ! ମୁଁ ଶିକାଳଦର୍ଶୀ । ମୋତେ
କିଛି ପଚାରିବ ଯଦି ପଚାରିପାର !” ସେ ଜଣୀର
କଣ୍ଠରେ ଘୋଷଣା କଲେ । ରାଣୀଙ୍କ ପର-
ଚାରିକାମାନେ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ରାଣୀଙ୍କୁ ଏ ସମ୍ବାଦ
ଦେଲେ । ରାଣୀ ସାଧୁଙ୍କୁ ଭିତରକୁ ପାଞ୍ଚେଟି
ନେଲେ ଓ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ ।

ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ରାଜକୁମାରୀ ସୁଶ୍ରୀଙ୍କର
ସ୍ୱୟଂବର ହେବାର ଥାଏ ବୋଲି ରାଣୀ ରାଜ-
କୁମାରୀଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ
ପଚାରିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । ରାଜକୁମାରୀ ସେଠାକୁ
ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ଛଦ୍ମବେଶରେ ଥିବା ସାଧୁଙ୍କୁ
ଚିହ୍ନି ପକାଇ ତମକ ଉଠିଲେ । କିନ୍ତୁ ମନର
ଦୁଃଖ ଓ ଆବେଗ କୌଣସି ମତେ ପ୍ରକାଶ
କଲେ ନାହିଁ । କାରଣ ଏବେ ତାଙ୍କ ଜୀବନର
ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ସଙ୍କଟ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛି ।
ସାଧୁଟି ସେ କ’ଣ କହିବେ ଓ କ’ଣ କରିବେ
ସେକଥା କିଛି ଜାଣି ନପାରି ରାଜକୁମାରୀ ମନେ
ମନେ ଆତଙ୍କ ଅନୁଭବ କରୁଥା’ନ୍ତି ।

ସାଧୁ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କୁ ନିରେଖି ଦେଖିଲେ ।
ତା’ପରେ ହସି ହସି କହିଲେ, “ଇଏ ତୁମର
କନ୍ୟା ? ଇଏ ହେଉଛନ୍ତି ରାଜକୁମାରୀ ସୁଶ୍ରୀ
ଯାହାଙ୍କର ସ୍ୱୟମ୍ବର ହେବାକୁ ଯାଉଛି ?”

“ସାଧୁବାବା, ଆପଣ ଯାହା କହିଲେ ତାହା ସତ । ଏଇ ଗୋଟିକ ସନ୍ତାନ ମୋର । ଇନ୍ଦ୍ର ବଜ୍ରକୁମାରୀ ସୁଶ୍ରୀ ।” ଗଣୀ କହିଲେ ।

“ସ୍ୱପ୍ନସ୍ତ ମିଥ୍ୟା । ଅସମ୍ଭବ ! ସେ ଆପଣଙ୍କ କନ୍ୟା ହୋଇ ନପାରେ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ବଜ୍ରକୁମାରୀ ସୁଶ୍ରୀ, କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ଜନ୍ମିତା କନ୍ୟା ନୁହେଁ । ଏହା ହୋଇ ନପାରେ । ଆପଣଙ୍କ ଜନ୍ମିତା କନ୍ୟା ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ଅଛି ଖୋଜି ବାହାର କରନ୍ତୁ ।” ସାଧୁ କହିଲେ ।

“ଏହା କିପରି କଥା ?” ଗଣୀ ପଚାରିଲେ ।

ସାଧୁବେଣୀ ଦେବଦ୍ରୁତ ବଜ୍ରକୁମାରୀ ସୁଶ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ ଯାହା ଜାଣିଥିଲେ, ସବୁ କହିଗଲେ । ବୃଦ୍ଧା ଲଳାବତୀକୁ ଅଣା ହେଲା । ସେ କାନ୍ଦି ପକାଇ ସତକଥା କହିଗଲା ଓ କହିଲା, “ଆଜି ସାଧୁବାବା ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଦିବ୍ୟଦୃଷ୍ଟିରେ ସବୁ କହିଦେଲେଣି, ମୁଁ ବା କିପରି ସତ୍ୟ ଗୋପନ କରିବି ?”

ସାଧୁବାବା କହିଲେ, “କିନ୍ତୁ ଗଣୀ ମା ! ମନେରଖ, ଏହି କନ୍ୟାର ଭାଗ୍ୟସହ ତୁମ ଭାଗ୍ୟ ଜଡ଼ିତ । ତୁମେ ଏହାର ଯୋଗୁଁ ବଞ୍ଚିଛ । ନହେଲେ ମରି ସାରନ୍ତୁଣି ।”

ଲଳାବତୀ କହିବା ଅନୁସାରେ ସେ ଗଣବ ଦମ୍ପତି ଓ ତାଙ୍କ ଘରେ ବଢ଼ିଥିବା କନ୍ୟାକୁ ଡକାଇ ଆଣି ଦେଖାଗଲା, ସେ ଝିଅ ସତରେ ପୁରାପୁରୀ ଗଣୀ ସୁକାନ୍ତି ଭଳି । ଗଣୀ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ତାହାର ସ୍ୱୟମ୍ବର ହେଲା ।

ଏହାପରେ ଦିନେ ଦେବଦ୍ରୁତ ଆସି ବଜ୍ରକୁମାରୀଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମହାରାଜ ! ଆପଣ ଅନୁମତି ଦେଲେ କଥାଟିଏ କହିବି ।”

“କ’ଣ ?” ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

“ମୋର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗଣ୍ଡର ଇଚ୍ଛା ଯେ ମୁଁ ବଜ୍ରକୁମାରୀ ସୁଶ୍ରୀକୁ ବିବାହ ହେବି ।” ଦେବଦ୍ରୁତ ରାଜାକୁ କହିଲେ । ରାଜା ଦେବଦ୍ରୁତଙ୍କୁ ଫ୍ଲେଡ଼ ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖୁଥିଲେ । ସେ କହିଲେ, “କିନ୍ତୁ ସୁଶ୍ରୀ ଯଦି ସ୍ୱୟମ୍ବର ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତେବେ...”

“ମହାରାଜ ! ସୁଶ୍ରୀଙ୍କର ମୋତେ ବିବାହ କରିବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଇଚ୍ଛା ଅଛି ।” ଦେବଦ୍ରୁତ କହିଲେ ।

ରଜା ସୁଖକୁ ପାଆନ୍ତି । ସେ ମାଛ ବାହୁ
 ଚାଲିଲେ । ରଜା ବୁଝିଲେ । ଦୁଇଜଣ ବିବାହ
 ହୋଇଗଲା ।

କାହାଣୀଟି କହିସାରି ବେତାଳ କଣ୍ଠସ୍ଵର
 ଫାଟି କରୁ ରଜା ବିଚକ୍ଷୁଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ : “ରଜା !
 ରଜକୁମାରୀ ସୁଶ୍ରୀ ଯାହା ତାଙ୍କୁ ଗୋପନରେ
 କହିଥିଲେ, ଦେବଗ୍ରନ୍ଥ ତାହା ସାଧୁ ବେଶରେ
 ଆସି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିଦେଲେ
 କିପରି ? ସୁଶ୍ରୀ ସୁଶ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ବିଦ୍ରାହ ହେବାକୁ
 ଚାହାନ୍ତି ବୋଲି ସେ ଜାଣିଲେ କିପରି ? ସୁଶ୍ରୀ
 ତ ଏକଥା ତାଙ୍କୁ କହି ନଥିଲେ ! ରଜା !
 ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର
 ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନିରୁତ୍ତର
 ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶିର ହେବ ସ୍ଵଚ୍ଛନ୍ଦ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରଜା ବିଚକ୍ଷୁଙ୍କ
 ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ଦେବଗ୍ରନ୍ଥ ବୁଦ୍ଧିମାନ ।
 ସେ ବୁଝିପାରିଲେ ଥରେ ଲାଳାବଣୀ ମନକୁ
 ସବୁ କଥା ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେବାର ଚିନ୍ତା ଆସିଛି

ମାନେ କଥାଟି ପ୍ରକାଶ ପାଇଯିବ । ସେଥିରେ
 ରାଣୀ ସୁନନ୍ଦିନୀ ହୃଦୟ ସୁଶ୍ରୀଙ୍କର ସମ୍ମାନ
 କରନ୍ତେ ! ମଦ୍ୟମସ୍ତରେ କଥାଟି ଜଣାପଡ଼ିଲେ
 ରାଣୀ ଅନିଚ୍ଛା କରିବାକୁ ଯାହା କରିବେ ନାହିଁ ।
 ତା’ଛଡ଼ା ସାଧୁବେଶୀ ଦେବଗ୍ରନ୍ଥ କହିଦେଲେଥିଲେ
 କି ସୁଶ୍ରୀଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥ ଯୋଗୁଁ ରାଣୀ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି ।

ଦ୍ଵିତୀୟରେ, ସୁଶ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବ କୁ
 ଅନିଚ୍ଛୁକ ଥିଲେ ଏତେ କଥା କହିନଥାନ୍ତେ ।
 ରଜକୁମାରୀ ଖାଲି ଦେବଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଚେତାଇ ଦେବାକୁ
 ଚାହାନ୍ତି ଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ବିଦ୍ରାହ ହୋଇ ଉଚ୍ଚାଟରେ
 ଦେବଗ୍ରନ୍ଥ ଯଦି ରଜା ହେବାର ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖୁଥିବେ,
 ତାହା ହେବ ନାହିଁ । ସୁଶ୍ରୀ ଯେ ତାଙ୍କୁ ବିଦ୍ରାହ
 ହେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଥିଲେ, ଏକଥା ରଜା ସୁଶ୍ରୀଙ୍କୁ
 ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା ପରେ ପ୍ରମାଣ ହୋଇଗଲା ।”

ରଜା ବିଚକ୍ଷୁଙ୍କ ଉତ୍ତରଦାନ ଶେଷ ହେବା
 ମାତ୍ରେ ଶବ ସହ ଶବସ୍ଥିତ ବେତାଳ ତାଙ୍କ
 କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ସେ ବୃକ୍ଷ
 ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା । (କଲ୍ପିତ)

ଏ ମାସର ଶିକ୍ଷାଗାନ୍ଧୀ କାହାଣୀ

ସୁରଦାସ

ସୁରଦାସ ୧୫୫ ମସିହା
ଓସେମ୍ବର ୧ ତା: ରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ
କରିଥିଲେ । ସନ୍ତ ଓ କବି
ହସାବରେ ବଖ୍ୟାତ ଏହି ମହା-
ପୁରୁଷ ଥିଲେ ଅଛ । ଅଥଚ
ତାଙ୍କ ଆବ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ

କଥାକୁ ସେ ଏପରି ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ଯେ
ସେ ଦେଖିପାରୁ ନଥିଲେ ବୋଲି ଲିଖାସ କରିବା ସହଜ
ହୁଏ । ମନେହୁଏ, ଆଖି ନଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ତାଙ୍କର ଦେଖିବାର
ଶକ୍ତି ଥିବ ।

ଆତ୍ମା ଓ ମଥୁରା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ବୁଦ୍ଧିଜ୍ଞ ନାମକ ଗ୍ରାମରେ
ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ବୋଲି କେତେକେ ବଖ୍ୟାସ କରୁଥିବା ସ୍ଥଳେ
ଅନ୍ୟ କେତେକ କହନ୍ତି ସେ କିଛି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସିନ୍ଧୁ ଠାରେ
ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଗୋଟାଏ କମ୍ବଦନ୍ତ ଅନୁସାରେ
ତାଙ୍କ ବାପା ଆକବରଙ୍କ ଦରବାରେ କଣେ ଗାୟକ
ଥିଲେ । ଗଜା ପୁଅଗଜ ଗୌଡ଼ାମଙ୍କ ଦରବାରୀ କବି
ରୁହ, ବର୍ଦ୍ଦୋଇ ସୁରଦାସଙ୍କ ପୁରସ୍କୃଷ୍ଟ ବୋଲି ଆଉ
କେତେକ କହନ୍ତି । ବୁଦ୍ଧାୟାଏ, ତାଙ୍କ ଭାଇମାନେ ପୁଅକୁ
ପାଇ ଆଉ ଫେରିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ସନ୍ଧାନରେ
ପାଇ ସୁରଦାସ ଗୋଟାଏ କୁଅ ଭିତରେ ଛଅଦିନ
ରହିଲେ । ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ସେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ କରି କିଛି
ଅସୁବ ଅଭିଜ୍ଞତା ଅର୍ଜନ କଲେ । କୁଅ ଭିତରୁ ସେ କମି
ବାହାରିଲେ, ସେକଥା ସେ ନିଜେ ବି କହୁପାରୁ ନଥାନ୍ତି ।
କିନ୍ତୁ ସେବେଠୁଁ ସେ ଅନବରତ କୃଷ୍ଣ ନାମ ଗାନ କରୁଥାନ୍ତି ।
ତାଙ୍କ ରଚିତ କବିତା ସବୁ ‘ସୁରସାଗର’ ନାମକ ବହିରେ
ସଂକଳିତ ହୋଇଛି । ସେସବୁର ସଂଖ୍ୟା ପାଞ୍ଚ ହଜାର ।
ଆହୁରି ଅନେକ ବଲ୍ଲପ ହୋଇପାରିଛି । ସେ ପିତାମାତାଙ୍କ
ସହ ମଥୁରା ଆସି ବଖ୍ୟାତ ସାଧୁ ବଞ୍ଚିଭଗୂର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ଶିଷ୍ୟତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ
କରିଥିଲେ ବୋଲି ଅନେକଙ୍କର ଧାରଣା ।

ସେ କିଏ ?

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଦରବଳୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ପାଉ
ଥିଲେ । ଗାଁ ସେପାଇଁ ଚଳାଗାରୁ ଅନ୍ଧାର
ମାଡ଼ ଆସୁଥିଲା । ଦୂର ସ୍ଥାନର ଭିତରୁ
ଘର ବାହୁଡ଼ା ଗୋରୁପଲଙ୍କ ହସ୍ତାରତ
ଶୁଣୁଥିଲା । ଚଢ଼ିଘି ଗାନ୍ତ ।

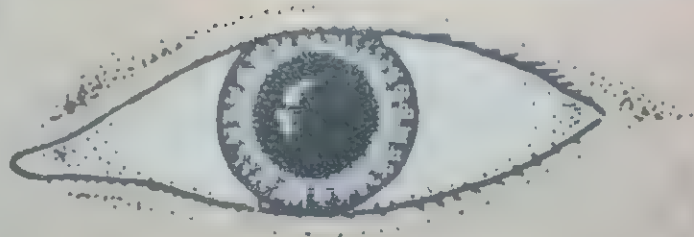
ଦୂର ଗାଁ ମଝିରେ ଥିବା ଧାନ କଲ
ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିଲା ବାଲକଟିଏ ।
ଅଦୂରରେ ନଦୀ । ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ
ଖଣ୍ଡିଏ ମେଘ ସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରସ୍ଥ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ୟୁତିକୁ
ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଥିଲା । ବାଲକଟିର ଆଖିକୁ
ସବୁ କିଛି ଦିଶୁଥିଲା ସୁନ୍ଦର’ ସେ ମନେ
ମନେ ଏ ସୃଷ୍ଟିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗୁଁ
ଭଗବାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ଦଳେ ପକ୍ଷୀ ସେ ମେଘ ଉପର-
ଦେଇ ଉଡ଼ିଗଲେ । ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷ
ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ରଙ୍ଗରେ ଅସୁବ ଦିଶୁଥାଏ ।
ସେ ଦରବଳୟ, ସେ ମେଘ ଓ ସେ ପକ୍ଷୀଦଳ
ବାଲକଟିକୁ ଏଡ଼େ ମଥୁରା ଗରିବ ଯେ ସେ
ସ୍ତବ୍ୟ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ।
ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ବାହାର ଜଗତକୁ
ଭୁଲିପାଇ ସେ ନିଜ ଅନ୍ତରରେ ଲୀନ
ହୋଇଗଲା । ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାଷାରେ ଯେଉଁ
ଭାବକୁ ସମାଧି କହନ୍ତି, ତା’ର ସେହି
ଅନୁଭୂତି ହେଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ
ବାଲକଟି ବଖ୍ୟାତ ଯୋଗୀ ଓ ଗୁରୁରେ
ପରିଣତ ହେଲେ ।

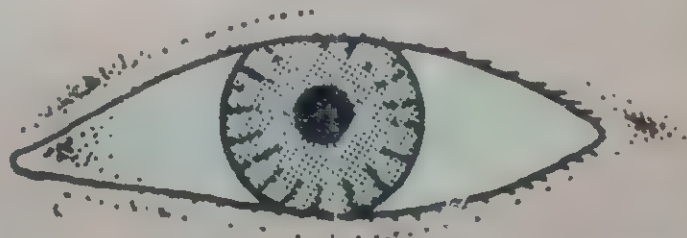
କିଏ ସେଦିନର ସେ ବାଲକ ?

(ଅଷ୍ଟମ ପୃଷ୍ଠାରେ ଉତ୍ତର)

ଆଲୁ ଆଲୁଆରେ

ଉତ୍କଳ ଆଲେକରେ

ଆଖିର ଆଚରଣ

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ :

ଯେତେବେଳେ ତମ ଗୁରୁପଟେ ଆଲୁଆ ବୋଗି ଉତ୍କଳହୁଏ, ସେତେବେଳେ ତମର କୌଣସି ବନ୍ଧୁକୁ ଆଖି ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ହୁଏ । ମିନିଟିଏ ପରେ ତାକୁ ଆଖି ଖୋଲିବାକୁ ହୁଏ ଓ ତହିଁ ଭିତରକୁ ଅନାଅ । ତା' ଆଖି ଦ୍ଵାରା ଆଲୁଆ ସହ ବସର ନିଜକୁ ଖାସ୍ ଖୁଆଉଛି ବୁଝି ପାରୁଛ ? କ'ଣ କପର ହୁଏ :

ତମ ବନ୍ଧୁର ଡୋଳ ପ୍ରଥମେ ଆଲୁଆ ଭିତରେ ବଡ଼ ଦେଖାଯିବ । ତା'ପରେ କ୍ରମେ ତାହା ସ୍ପେଷ ହୋଇ ଆସିବ । ଏହାର କାରଣ ଡୋଳକୁ ଯେଉଁ ବଳକୁ ଘେରି ରହିଥାଏ, ତାହା ଆଲୁଆ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସି ବଡ଼ ହୋଇ ଡୋଳର କିଛି ଅଂଶକୁ ଚଢ଼ିଝିରି ମାଡ଼ିବସେ । ଫଳରେ ଡୋଳ ସ୍ପେଷ ଦେଖାଯାଏ ।

ଫଟା କ୍ୟାମେରାର ସ୍ଵୟଂଚାଳିତ ଲେନ୍ସ ଯେପରି ଆପେ ଆପେ ଆଲେକର ପ୍ରକେଶ ପଥକୁ ସଜ୍ଜିତ ବା ପ୍ରସାରିତ କରେ, ଡୋଳ ଖୁବ୍ ପଟର ବଳକୁ ସେହୁପରି ଆଚରଣ କରେ । ବାହାରେ ଆଲେକ କମ୍ ହେଲେ, ଆଖିର ସେ ଅଂଶ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଅଧିକ ଆଲେକ ଭିତରକୁ ନିଏ । ବାହାର ଆଲୁଆ ଉତ୍କଳ ହେଲେ ଏହା ବଳେ ବଳେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଯାଏ । ଦ୍ଵାରା ଉତ୍କଳ ଆଲୁଆ ଭିତରକୁ ଆସିଲେ ଲେକେ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଅନ୍ଧ ହେଇ ଭଲ ମନେ କରନ୍ତି—ଏହା ଜଣାଶୁଣା କଥା ।

ଜଗତର ବସ୍ତୁସ୍ତୁ

(ପୁରୀର ପିରମିତ ବସ୍ତୁରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ।)

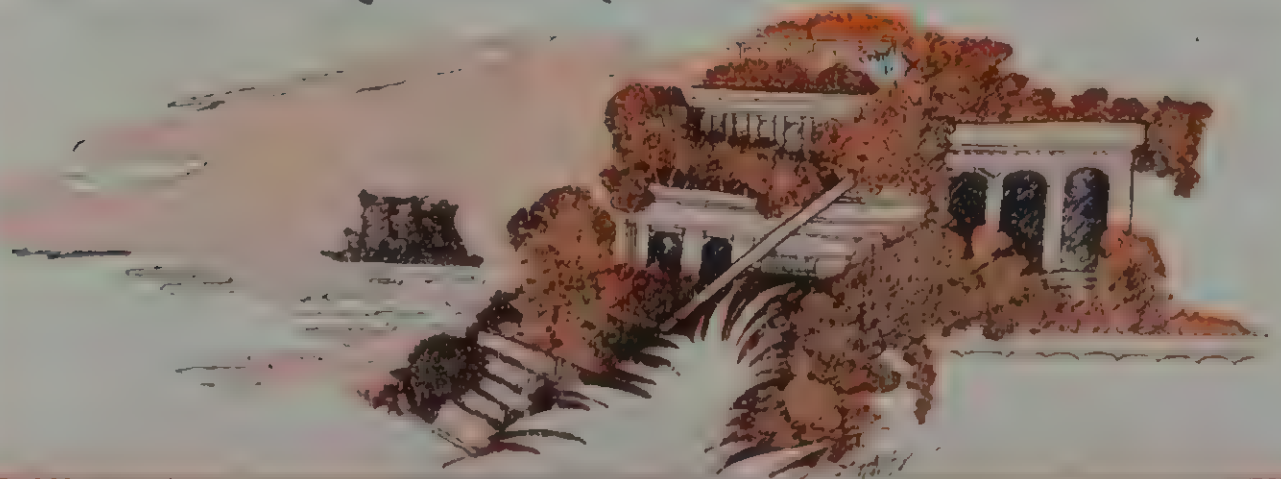
ବାବଲେନର ବଗିଚା

କିଛିଦିନ ଅନୁସାରେ ଜଣେ ରାଜକୁମାରୀ ଥିଲେ, ତାଙ୍କ ନାମ ସେମିରାମିସ୍ । ସେ ମଧ୍ୟ ଜଗତର ଦେବୀ ଆକାଶାକ୍ଷିଙ୍କ ଜନ୍ମା । ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତ୍ୟପେୟ ଦେଇ ପାଳନ କରିଥିଲେ କପୋତମାନେ । ପିରିଆ ରାଜାଙ୍କର ଜଣେ ପରିବାରକ ତାଙ୍କୁ ନେଇ-ଯାଇ ନିଜ ଘରେ ରଖିଲା । ସମୟ ହମେ ସେ ପିରିଆ ରାଜାଙ୍କୁ ବିଦ୍ରା ହେଲେ । ରାଜାଙ୍କ ମୁହଁ ହେବାରୁ ସେ ନିଜେ ସିଂହାସନରେ ବସିଲେ । ସେ ଅନେକ ରାଜ୍ୟ ଜୟ କଲେ । ଖାଲି ଘରତ ଜୟ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ବୋଲି ତାଙ୍କର ଶୋଚନା ରହିଗଲା ।

ସେ ବହୁତ ବଡ଼ ବଡ଼ ଇମାରତ ଗଢ଼-ଥିଲେ । ପବନ କାଟି ଭଲ ଭଲ ସ୍ଥାନକୁ ବସ୍ତ୍ରା ତଆରି କରାଇଥିଲେ । ବାବଲେନର ବିଶ୍ୟାତ ବଗିଚା ସେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହାକୁ ଝୁଲନ୍ତ ବଗିଚା

ବୋଲି କୁହାଯାଏ । କାରଣ, ପବନ ଉପରେ ଥାକ ଥାକ ହୋଇ ଏହାକୁ ଏମିତି ଭାବରେ ବଢ଼ାଇଥିଲେ ଯେ ଦୂରକୁ ଏହା ଝୁଲୁଥିବା ଭଳି ମନେ ହେଉଥାଏ । ପ୍ରତି ଥାକର ବଗିଚା ଏକ ଏକ ଚତୁଷ୍ଟୋଣ ଭୂମି ଉପରେ ଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଥାକର ଗୋଟିଏ ପାଖର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ସାତ ଶହ ଫୁଟ । ଗଛଲତା ସବୁକୁ ଜଳ ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା ।

ଇତିହାସର ହସାବରେ ସେମିରାମିସ୍ ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ଅଷ୍ଟମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ରାଜୁତି କରିଥିଲେ । କେତେକ ଐତିହାସିକଙ୍କ ମତରେ ଝୁଲନ୍ତ ବଗିଚାର ନିର୍ମାତା ହେଲେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ଷଷ୍ଠ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏସିରିଆରେ ରାଜୁତି କରି-ଥିବା ରାଜା ନେବୁଗ୍ଡନାଜାର୍ । କୁହାଯାଏ- ତାଙ୍କର ଜଣେ ରାଣୀ ଗୋଟିଏ ପାବନ୍ୟ ମୂଲକର ଝିଅ ଥିଲେ । ବାପାଘର ଅଞ୍ଚଳର ଅରଣ୍ୟକୁ ସେ ଝୁରି ହେବାରୁ ରାଜା ତାଙ୍କ ସନ୍ତୋଷ ପାଇଁ ଏ ଉଦ୍ୟାନ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ ।

ଚୀନ ଦେଶର

ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଦେଶବଦେଶ ଭ୍ରମଣ କରିଥିବା ପରିବ୍ରାଜକମାନେ ଯେଉଁ ବିବରଣୀ ରଖିଯାଇଛନ୍ତି, ସେସବୁ ଇତିହାସରେ ବିଶେଷ ଉପାଦାନ ।

ଅତୀତରେ ଭ୍ରମଣ ଆଜକାଲି ଭଳି ସହଜ ନଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ଅଜଣାକୁ ଜାଣିବାର ଆନନ୍ଦ ସେତେବେଳେ ଥିଲା ଅଧିକ । ସେ କାଳରେ ଖାଲି ସ୍ଥାନ ଦେଖିବା ପାଇଁ ବା ମଉଜ୍ କରିବା ପାଇଁ ବୁଲି ବାହାରିବା ଭଳି ମଣିଷ ଖୁବ୍ କମ୍ ଥିଲେ । ବାଣିଜ୍ୟ, କନ୍ୟା ଜ୍ଞାନ ପିପାସା—

ଭ୍ରମଣ ପଛରେ ରହିଥିଲା ଏହି ଦୁଇଟି ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପ୍ରେରଣା ।

ସପ୍ତମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଚୀନ୍‌ରୁ ଇରାକ୍‌କୁ ଆସିଥିଲେ ଜଣେ ଜ୍ଞାନ-ପିପାସୁ । ସେ ହୁଏନ୍ ସାଂ । ସେ ଥିଲେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ । ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ ପାଇଁ ସେ ଆସିଥିଲେ । ସେ ନିଜ ଭ୍ରମଣର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ରଖିଯାଇଛନ୍ତି । ସେ ଭୟଙ୍କର ଗୋଟି ମଝୁଭୂମି ଅବସ୍ଥା କରୁଥିବା ନାମକ ସୁନ୍ଦର ସହରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ।

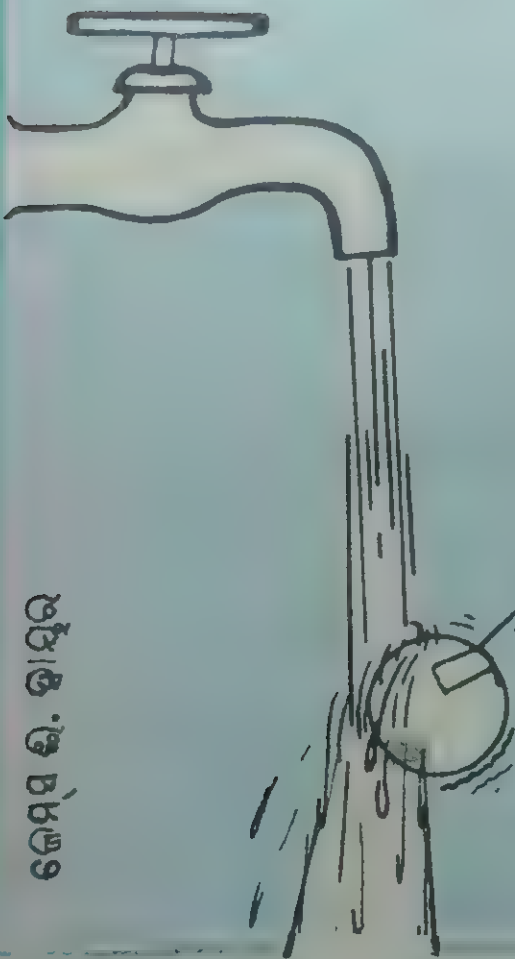

ବିଜ୍ଞାନର ଆନନ୍ଦ ଆକର୍ଷଣ

ଜେମ୍ସ୍ ଭ. ହାମ୍ବର

ପ୍ରଶ୍ନାଳୀ

ଗୋଟିଏ ପିଙ୍ଗପଙ୍ଗ ବଲ୍‌କୁ ଟେବ୍ (ଅଠା କାଗଜ) ଦ୍ଵାରା ଖଣ୍ଡିଏ ସୁତାରେ ସଲଗ୍ନ କର । ବଲ୍‌ଟିକୁ ଜଳ ଧାରା ମୁହଁରେ ଧର । ନିଜ ହାତକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଜଳଧାରାର ଗୋଟିଏ କଡ଼କୁ ନେଇଯାଅ । ବଲ୍‌ଟିକୁ ଜଳଧାରା ଆକର୍ଷଣ କଲୁଭଳି ମନେ ହେଉଛି କି ? ବଲ୍‌ଟି ଜଳଧାରା ଭିତରେ ଅଧାଅଧୁ ରହୁଛି କି ?

କାହିଁକି ଏପରି ହେଉଛି :

ବଲ୍ ନିଷ୍ଠୁର୍ଣ୍ଣ ଜଳଧାରା ଦ୍ଵାରା ଆକର୍ଷିତ ହେବାର ଦେଖାଯିବ । କାରଣ ଜଳଧାରା ବଲ୍‌ଟି ଉପରେ ଯେତେବେଳେ ଗୁପ୍ତ ଦେବ, ତାଠାରୁ ଅଧିକ ଗୁପ୍ତ ଦେବ ପବନ-ବଲ୍‌ଟିର ଅନ୍ୟ ଅଂଶ ଉପରେ ।

ଯେତେବେଳେ ପାଣି ଅଧିକ ବେଗରେ ପଡ଼ିବ, ସେତେବେଳେ ବଲ୍‌ଟିକୁ ଜଳଧାରା ଭିତରୁ ବାହାର କରିନେବା ପାଇଁ ବେଶି ଯୋର୍ ଦେବାକୁ ହେବ କି ? ପାଣିର ବେଗ କମିଗଲେ କ'ଣ ହେବ ? ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବେଗରେ ପାଣି ଛୁଡ଼ିଲେ ତହିଁ ଭିତରୁ ବଲ୍‌କୁ ବାହାର କରିନେବାକୁ କେତେବେଳେ ଲାଗିବ ?

ପିଙ୍ଗପଙ୍ଗ ଭଳି ଅନ୍ୟ ବଲ୍‌ମାନଙ୍କ ସେଥିରେ ଠିକ୍ ଏଇଆ ହେବ କି ?” ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖ ।

ଯଦି ଗୁମ୍ଫା କଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ପବନ-ଭର୍ତ୍ତି ବେଲ୍‌ବୁ ବା ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ ପତ୍ରଥୁକ, ତେବେ ସେ ଗୁମ୍ଫାଦେଇ କାର୍‌ଟିଏ ଯିବା ମାଡ଼େ ବେଲ୍‌ବୁ ବା କାଗଜ ସେଆଡ଼େ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ-ଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି । କାହିଁକି, ସେକଥା ଏବେ ବୁଝି ହେଉଛି ତ ?

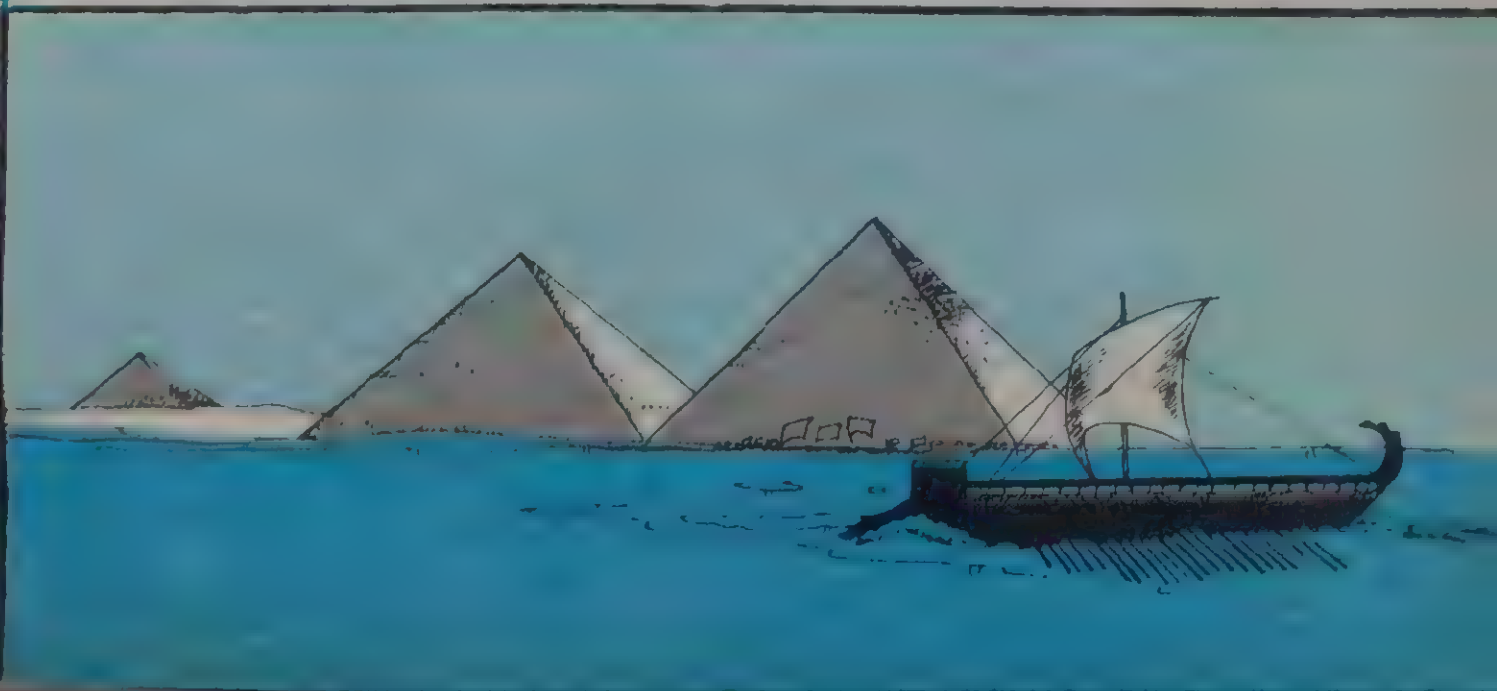

ପିରାମିଡ୍

ପାଞ୍ଚ ହଜାର ବର୍ଷ ତଳେ ତଥା ତା' ଆଗରୁ ମଧ୍ୟ ଭକ୍ତ ବା ମିଶର ଦେଶ ଉପରେ ଯେଉଁ ରାଜା-ମାନେ ରାଜୁତି କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଫାରେ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ଫାରେ ମରିଗଲେ ତାଙ୍କ ଦେହ ଉପରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଔଷଧ ବୋଲି ତାହୁଁ ଗୋଟିଏ ଶବାଧାର (କର୍ମିନ୍)ରେ ରଖାଯାଉଥିଲା । ସେ ଶବାଧାର ଯେଉଁ କବରରେ ରହୁଥିଲା, ତାହା ଉପରେ ବିଶାଳ ପଥର ଇମାରତ୍ ନିର୍ମାଣ କରା ହେଉଥିଲା । ଏହାହିଁ ପିରାମିଡ୍ । ଏହାର ଭିତ୍ତି ଗୁରୁକୋଣ ବଢ଼ିଥିଲା । ଉପରକୁ କ୍ରମେ ଏହାର ଗୁରୁକାନ୍ତ ସବୁ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁରେ ଶେଷ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

କାଲସୋ ନଗରର ଅନ୍ତରରେ ତିନୋଟି ବଡ଼ ପିରାମିଡ୍ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତହିଁ ଭିତରେ ସବୁଠୁଁ ବୃହତ୍ ଓ ପୁରାତନ ହେଲା ଫାରେ ଖୁଫୁଙ୍କ କବର ଉପରେ ନିର୍ମିତ ପିରାମିଡ୍ । ଏ ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ମିତ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଇମାରତ୍ । ଯେତକି ସ୍ଥାନ ଏହା ମାଡ଼ ବସିଛି, ତହିଁ ଭିତରେ ରୋମର ସେଣ୍ଟ୍ ପିଟର୍ସ ଗୀର୍ଜା, ଲଣ୍ଡନ୍ର ଡେବିଡ୍ ମିନିଷ୍ଟାର ଗୀର୍ଜା ପାଇଁ ଥାନ ହୋଇଯାନ୍ତା । ୪,୬୦୦ ବର୍ଷ ତଳେ ଏକ ଲକ୍ଷ ଶ୍ରମିକ ଓ ମିସ୍ତ୍ରୀ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ କାଳ ଲାଗି ଏ ପିରାମିଡ୍ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ ।

ଆଜିର ଜଣେ ଲେଖକ କହୁଛନ୍ତି, ଏ ଯୁଗର ସବୁ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବୈଷୟିକ ବିଦ୍ୟା ଖଟାଇ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ଖୁଫୁଙ୍କ ପିରାମିଡ୍ ଭଳି ଇମାରତ୍ଟିଏ ବନାଇ ପାରିବ କି ନା ସନ୍ଦେହ ।

ମୋଜେସଙ୍କ ଅଭିଯାନ

ଦିନାର ଦିନାର ବର୍ଷ ଚଳେଇ କଥା । ମିଶରରେ
ରାଜା ଫାରେଙ୍କର କନ୍ୟା ନାଲ ନଦୀରେ ସ୍ନାନ
କରୁଥିଲେ । ହଠାତ୍ ସେ ଦେଖିଲେ, ଗୋଟିଏ
ସେତ ଶାମି ଚାଲୁଛି; ରାଜକନ୍ୟା ତାକୁ ଡକାର
କରି ଦେଖିଲେ ତହିଁ ଭିତରେ ତନିମାସର ପୁଅ
ଛୁଆଟିଏ ।

ସେତେବେଳେ ମିଶରରେ ପ୍ରବାସୀ ଭବରେ
ରହୁଥିବା ଯିହୁଦୀମାନଙ୍କ ସଖ୍ୟା ବଢ଼ି
ଗୁଲିଥାଏ । ତେଣୁ ଫାରେଙ୍କ ଦୁକୁମ ଅନୁସାରେ
ଯିହୁଦୀ ପରିବାରରେ ପୁଅଟିଏ ଜନ୍ମ ହେବା
ମାତ୍ରେ ତାକୁ ତାଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନେ ହତ୍ୟା
କରୁଥିଲେ । ପୁଅକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ
କୌଣସି ମାଆ ତାକୁ ନଈରେ ଭସାଇ ଦେଇଛି
ବୋଲି ରାଜକନ୍ୟା ବୁଝିଲେ ।

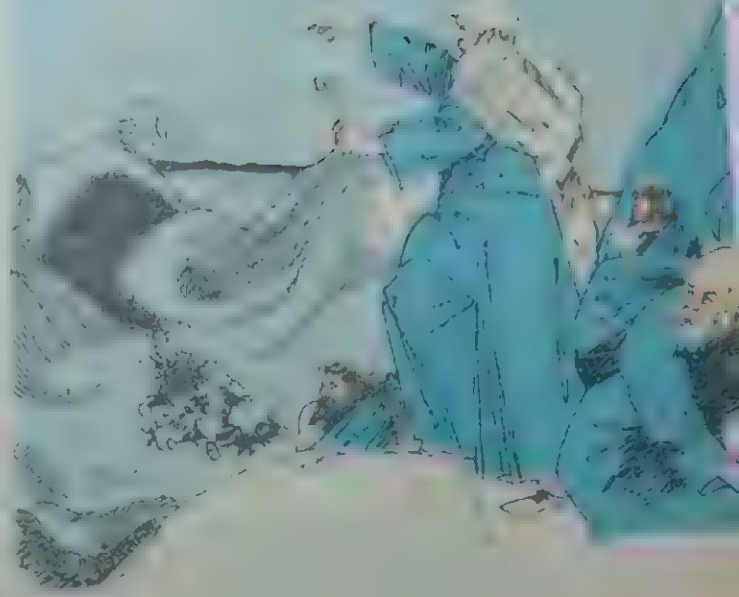
ସେ ପୁଅର ଭଉଣୀ ଦୂରରେ ଥାଇ ସବୁ
ଦେଖୁଥିଲା । ସେ ଆସି ଦିନେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ
ପଚାରିଲା, “ପିଲାଟି ପାଇଁ ପରିଚାରିକା

କହନ୍ତି । ” ଏହାକୁ ଶିକାରୀ ପାଲଟା
 କହିଲେ ମୋର ଶିକାରୀ ଚାହୁଁ । କହନ୍ତି
 ଯାହା ଶିକାରୀ ଚାହୁଁ କହନ୍ତି ଯାହା ପାଲଟା
 କହନ୍ତି ଯାହା — କହନ୍ତି ଯାହା ଆମର ଶିକାରୀ
 କହନ୍ତି ଯାହା ଶିକାରୀ ଚାହୁଁ କହନ୍ତି । ଏହାକୁ
 ସେ ନିର୍ଭୟରେ କହନ୍ତି ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ଲଢ଼େଇଙ୍କ ଘରରେ ଯେଉଁ ବାସୀମାନେ
 ଥିଲେ ଆଜ୍ଞାତ କରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ
 ଶତସଂଖ୍ୟାରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଘରରେ
 ଥାମି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସୁଦୂର ପାଇଁ ଯିବାକୁ ବା
 ଯିବାକୁ ଦେଉଥିଲେ । ବାଲିବେଲ୍‌ରୁ ଜଣାଯାଏ,
 ଯେତେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦୀନ ସ୍ଥାନରେ ମୋଜେସ୍
 ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ାରେ ନିଆଁ ଜଳୁଛି
 ଅଥଚ ବୁଢ଼ାର କିଛି କିଛି ଦେଖିନାହିଁ ।
 ସେହି ନିଆଁରୁ ଆଦିତ୍ୟ ଚାହୁଁ କେଲେ ଲାଗିଲା ।
 ସେ ମୋଜେସ୍‌ଙ୍କୁ କହିଲେ କି ସେ ଯୁଦ୍ଧ
 ଜାତିର ନେତୃତ୍ୱ ନିଅନ୍ତୁ । ଲାଗିଲା ମୋଜେସ୍‌ଙ୍କୁ
 ଏପରି କିଛି ଗୁଣ ଦେଲେ, ଯାହା ଫଳରେ
 ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବିଶ୍ୱାସ ଉତ୍ପନ୍ନ
 ପାରିବେ ।

ମୋଜେସ୍‌ ଫାରେଙ୍କୁ କହିଲେ କି ତାଙ୍କ
 ଲୋକଙ୍କ ମିଶ୍ଟ ଗୁଣ ଯିବାପାଇଁ ଅନୁମତି
 ମିଳୁ । ଫାରେ କିନ୍ତୁ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ମୋଜେସ୍
 ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଅଭିଯୋଗ କରୁ
 କଲେ । ତାଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ନାଲି
 ନଦୀର ପାଣି ରକ୍ତ ହୋଇଗଲା ଦେଖିଯାଇ
 ବେଙ୍ଗ, ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଓ ଉକୁଶୀରେ ଭୟ
 ହୋଇଗଲା । ଭୟ ବାଜାରେ ଦେଶର
 ଫସଲ ଧ୍ୱଂସ ହେଲା । ପରେ ପରେ ଦେଶ
 ଦେଲା ମହାମାରୀ । ପୁଣି ମିଶ୍ଟର ପରିବାର
 ମଧୁର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରଦ୍ଧାମାନ ମରବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ତେବେ ଯାଇ ଫାରେ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ମିଶ୍ଟ
 ଗୁଣିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଲେ ।

ମୋଜେସ୍‌ ସେମାନଙ୍କୁ ଇସ୍ରାଏଲ୍ ଅଭିଯୋଗ
 ନେଇଗଲେ । ଆଗରେ ପଡ଼ିଲା ଲେହେତ
 ସାଗର । ତା'ର ଜଳରସି ଦୁଇଭାଗ ହୋଇ
 ଯାଇ ମୋଜେସ୍‌ ଓ ତାଙ୍କ ଲୋକଙ୍କୁ ସେପାରିକୁ
 ଯିବାକୁ ବାଟ ଦେଲା, କିନ୍ତୁ ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ
 ବାଧା କରି ମିଶ୍ଟ ଫେରିଲା ନେବାକୁ ଆସୁଥିବା
 ଫାରେଙ୍କୁ ସେମାନେ ସେ ବାଟରେ ଗୋଟିଏ
 ଦେବା ମାଡ଼େ ଜଳରସି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ
 ଉଜାଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ
 ସମ୍ପାଦ ହେଲା ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ଲଢ଼େଇଙ୍କ ଘରରେ ପହଞ୍ଚିଲା
 କିନ୍ତୁ ସେ ଦେଶର ସାମାନ୍ତରେ ପାଦଦେଇ
 ପୁଣି ମୋଜେସ୍‌ ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କଲେ ।

ଏହି ଦୁଇଟି ଆଦିକ ଲଢ଼େଇଙ୍କ ଘର
 ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ । ଏହି ଘରରେ ତାଙ୍କ
 ଲୋକ ନେଇ ଯେ ।

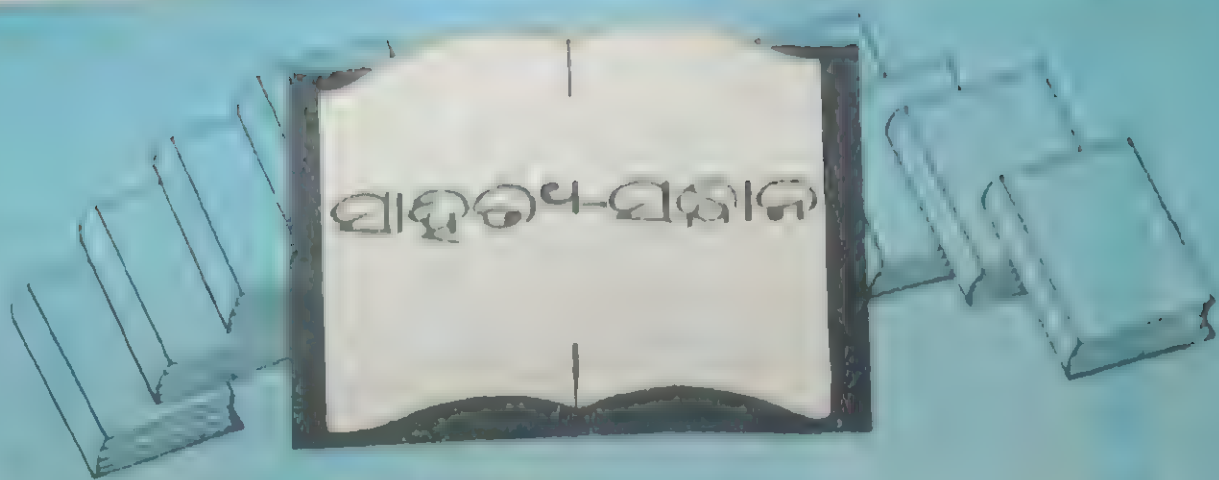
ଭାରତର ଇତିହାସ
ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ
କବିସାଗର

୧. କେଉଁ ପ୍ରାଚୀନ ନଗରର ନାମ ଦୁଇ ନଇର ନାମରୁ ଆସିଛି ?
(କ) ସେ ଦୁଇ ନଇର ନାମ କ'ଣ ?
(ଖ) କେଉଁ ବୃଦ୍ଧର ନାମ ସହ ସେ ଦୁହେଁ ଯୁକ୍ତ ?
(ଗ) ସେ ନଗର କାହିଁକି ବିଖ୍ୟାତ ?
୨. କେଉଁ ଭାରତ-ବିଜେତା ତାଙ୍କ ମାତୃବଂଶ ଅନୁସାରେ ନିଜ ପରିଚୟ ବଦଳ କରୁଥିଲେ ?
(କ) କେବେ ସେ ଭାରତକୁ ଆସିଥିଲେ ?
(ଖ) ସେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଥିବା ବଂଶର ନାମ କ'ଣ ?
(ଗ) ତାଙ୍କର ସବୁଠୁଁ ବିଖ୍ୟାତ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ନାମ କ'ଣ ?
୩. ଆକବରଙ୍କ ରାଜତ୍ବର ବିବରଣୀ ଦେଇଥିବା ବହିର ନାମ କ'ଣ ?
(କ) କିଏ ତା'ର ଲେଖକ ?
(ଖ) ସେ ଲେଖକଙ୍କର ଅନ୍ୟ ବହିର ନାମ କ'ଣ ? ପ୍ରଥମ ବହିଠୁଁ ତା'ର ପାର୍ଥକ୍ୟ କ'ଣ ?
୪. ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ କେଉଁ କେଉଁ ବିଖ୍ୟାତ ରାଜବଂଶ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ଉପରେ ରାଜତ୍ବ କରୁଥିଲେ ?

ବିଜ୍ଞାନ, ଆବିଷ୍କାର, ଉଦ୍ଭାବନ ତଥ୍ୟ

୧. ନିଅନ୍ ଆଲ୍‌ଅର ଉଦ୍ଭାବନ କେବେ ଓ କାହାଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିଲା ?
୨. ଗୋଟାଏ ବକ୍ତ୍ରପାତ୍ରରେ କେତେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଏ ?
୩. ବିଶ୍ୱଜଗତର ବୟସ କେତେ ?
୪. ଦୂରଗାନ୍ଧୀର ଉଦ୍ଭାବନ କେବେ ଓ କାହାଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିଲା ?
୫. ପୃଥିବୀଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସବୁବେଳେ ସମାନ ଦୂରତ୍ବରେ ଥାଏ କି ?
୬. ଉଡ଼ନ୍ତା ଥାଳିଆ କେବେ କେବେ ବେଶି ସଂଖ୍ୟାରେ ଦେଖାଯାନ୍ତି କି ?
୭. କେଉଁ ଦେଶରେ ସର୍ବାଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶ ପାଏ ?
୮. ମଣିଷ ହାତର ଏକ ବର୍ଗଲକ୍ଷ ସ୍ଥାନରେ କେତେ ଡଗ୍ମ ରହିଥାଏ ?
୯. ପାଣି ନ ପିଇ ଓଠାରୁ ଅଧିକ କାଳ ରହିଥାଏ କେଉଁ ପ୍ରାଣୀ ?
୧୦. କେଉଁ ପ୍ରାଣୀର ଗନ୍ଧ ମାଇଲ୍‌ଏ ଦୂରରୁ ବାରିହୁଏ ?

୧. ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଲୋକ କେଉଁ ଭାଷାକୁ ପୋଥି ପଢ଼ନ୍ତି ?

(କ) ସେ ପୋଥିରେ କେତେ ଅକ୍ଷର ରହିଛି ?

(ଖ) ସେ ପୋଥି କେଉଁ ବହିର ଅଂଶ ବିଶେଷ ?

(ଗ) ତା'ର ଲେଖକ କିଏ ?

୨. କେଉଁ ବିଶ୍ୟାତ ଭାରତୀୟ ନାଟ୍ୟକାର ଓ କବିଙ୍କ ମୂଳ ନାମ ଅଜ୍ଞାତ ?

(କ) ସେ ମୂଳ ନାମ ବଦଳରେ ଅନ୍ୟ ନାମ ନେଲେ କାହିଁକି ?

(ଖ) ତାଙ୍କ ରଚିତ ନାଟକ ସବୁ କ'ଣ ?

(ଗ) ତାଙ୍କ ରଚିତ କାବ୍ୟ ସବୁ କ'ଣ ?

୩. ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ବହି ଅନୁସାରେ ଜଣେ ନାଗର ଅଭିଶାପରେ ଏକ ସହର ଜଳଯାଇଥିଲା । କେଉଁ ସହର ?

(କ) ସେ ନାଗ କିଏ ?

(ଖ) ସେ ବହିର ନାମ କ'ଣ ? ଲେଖକ କିଏ ? କେଉଁ ଭାଷାରେ ଓ କେବେ ତାହା ଲେଖା ହୋଇଥିଲା ?

.....ଉତ୍ତର ସ୍ତ : ୮ରେ

ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ : ଭାରତର ସବୁ ଭାଷାରେ !

ଓଡ଼ିଆ : ଶ୍ରୀ ; ଅସମିୟା : ଶ୍ରୀ ; ବଙ୍ଗଳା : ଶ୍ରୀ ; ଇଂରାଜୀ : ଶ୍ରୀ ;
 ଶୁକ୍ଷିଣ୍ଡ : ବ୍ୟାସୀ ; ହିନ୍ଦୀ : ଶ୍ରୀ ; କନ୍ନଡ଼ : ବ୍ୟାସୀ ; କାଶ୍ମିରୀ : ସାଗିର୍ ;
 ମାଲୟାଲମ : ବ୍ୟାସୀ ; ମାଗଧୀ : ବ୍ୟାସୀ ; ପଞ୍ଜାବୀ : ବ୍ୟାସୀ ;
 ସଂସ୍କୃତ : ବ୍ୟାସୀ ; ସିଂହ : ସାଗିର୍ ; ତାମିଲ : ମାନବନ ;
 ତେଲୁଗୁ : ବ୍ୟାସୀ ; ଉର୍ଦ୍ଦୁ : ତାଲୁକ୍ ।

ପରିବ୍ରାଜକ

ତୃପୀନ୍ରେ ସେତେବେଳେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଓ
ସଂସ୍କୃତର ବିଶେଷ ଚର୍ଚ୍ଚା ହେଉଥିଲା ।
(ସହରଟି ଅଦ୍ୟାବଧି ଅଛି; କିନ୍ତୁ ତା'ର ଏ
ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ ଆଉ ନାହିଁ ।)

ସେ ଭାରତରେ ପହଞ୍ଚି, ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ
ଦେଶକୁ ଆସିଥିବା ଯୋଗୁଁ ଯେତକ ପୁଲକିତ
ହେଲେ, ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି
ସେତକ ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ । ସେତେବେଳେ
ଭାରତର ଏକ ବଡ଼ ଅଂଶ ଉପରେ ଗଜୁଡ଼
କରୁଥିଲେ ଦର୍ଶକଙ୍କ ।

ଜବାହରଲାଲ୍ ନେହେରୁ ତାଙ୍କ ବିଶ୍ୱ
ଇତିହାସରେ ଦୁଇଟି ସାଂକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖି-
ଛନ୍ତି : ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ନୈଷ୍ଠିକ ବୌଦ୍ଧ ।

ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ସ୍ମୃତିରେ ପ୍ରଥମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଦେଖିବା
ଏକ ସେ ସମ୍ପର୍କକୁ ଉପମାନ ମହତ୍ତ୍ୱ କରନ୍ତା
ଥିଲା ତାଙ୍କର ଜନ୍ମକଥା । ଗୋଟି ମହାବ୍ରାହ୍ମଣ
ଅଜିତମ କର, ତାମିଲେୟ, ସମ୍ଭବତଃ,
ବାଲ୍ୟଶ, ଗୋମାନ ଓ ସୁଲକର ଜାତି ସମ୍ଭେ-
ବେଳର ବିଶ୍ୱାସ ମହତ୍ତ୍ୱମାନ ଦର୍ଶନ କେ-
ସେ ଆସିଥାନ୍ତୁ । ସେ ଯେ ଶାଲ ବିରାଟ ମାତ୍ର
ବୁଲିଥିଲେ, ତାହା ଦୁହେଁ, ମନୁବତଃ ମିଂହଳ
ବି ପାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀରେ
ଆମେ ପଢ଼ିବାକୁ ପାଇଥାଉଁ କେତେ କେତେ
ମୂଲକର ଅବିକଳ ବର୍ଣ୍ଣନା, ନୀରବର ଭାବି
ଦିଏ ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକମାନଙ୍କ ଚେତନାର ସୁନ୍ଦର
ଚିତ୍ରଣ—ଯାହା ଆଜିଯାଏ ନାହିଁ ମନେ
ହୁଏ—ସେ ଶୁଣିଥିବା କେତେ ଅଜବ କାହାଣୀ
ଏବଂ ବୁଦ୍ଧ ଓ ବୋଧିସତ୍ତ୍ୱଙ୍କ ସମ୍ପର୍କକୁ କେତେ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା...

ସେ ଭାରତରେ, ବିଶେଷତଃ ପାଟଲିପୁତ୍ର
ପାଖରେ ଥିବା ନାଲନ୍ଦାର ମହାନ ବିଶ୍ୱ-
ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅନେକ ବର୍ଷ ଅତିବାହିତ
କରିଥିଲେ । ନାଲନ୍ଦା ଥିଲା ବୁଦ୍ଧବିହାର ଓ
ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସମାହାର । ପ୍ରାୟ ଦଶ-
ହଜାର ଶିଷାର୍ଥୀ ଓ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ସେଠାରେ
ରହୁଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର
ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଅଧିକାରୀ କେନ୍ଦ୍ର ଯେତେ
ବାସଣସୀ ଥିଲା, ସେହିପରି ବୌଦ୍ଧମାନଙ୍କର
ଥିଲା ନାଲନ୍ଦା ।

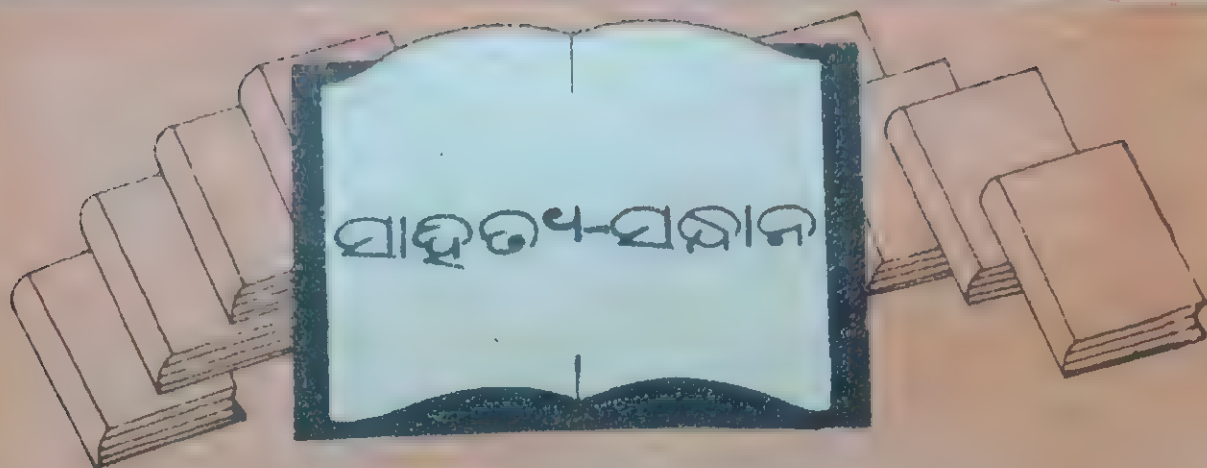
ଅତୀତ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିପାତ

୧. ଦକ୍ଷିଣ ଶେଷ ସ୍ଥଳେ ରକା ଦିଲେ କିଏ ?
  - (କ) ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ କେଉଁ ସୋମାସିକର କାହାଣୀ ଶୁଣାଯାଏ ?
  - (ଖ) କେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ତାଙ୍କର ଗହ୍ମ ହେଲେ ?
  - (ଗ) ଏ ଗହ୍ମର ପରିଣତ କ'ଣ ହେଲା ?
୨. ଦକ୍ଷିଣ କେଉଁ ଶାସକ ମୃତ୍ୟୁଶୟ୍ୟାରେ ନିଜ କନ୍ୟାକୁ
ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ରୂପେ ବାଛିଲେ ?
  - (କ) ସେ କନ୍ୟାଙ୍କ ନାମ କ'ଣ ?
  - (ଖ) ସେ କନ୍ୟା କିଏ ହେଲେ କାହାକୁ ?
  - (ଗ) ସେ ଦମ୍ପତିଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ କ'ଣ ଥିଲା ?
୩. କେଉଁ ବିଦେଶୀ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମାର୍ଦ୍ଧରେ ଦକ୍ଷିଣ
ଆକ୍ରମଣ କରି ୩୦,୦୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କଲା ?
  - (କ) ସେତେବେଳେ ଦକ୍ଷିଣର ଶାସକ ଥିଲେ କିଏ ?
  - (ଖ) ସେ ଆକ୍ରମଣକାରୀ ନେତାଙ୍କର ବନ୍ଧ୍ୟାତ ସିଂହାସନର
ନାମ କ'ଣ ?
  - (ଗ) ଅନ୍ୟ କ'ଣ ସବୁ ସେ ନେଇଗଲେ ?

ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ

୧. ୧୯୮୮ରେ ଭାରତର ଗୋଟିଏ ରେଳ ଷ୍ଟେସନ୍ କୋଠାର ଶତବାର୍ଷିକ ପାଳିତ ହେଲା ।
ସେ କୋଠାର ନାମ କ'ଣ ? ସେ ନାମର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ?
୨. ପାଣ୍ଡାଡର ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ 'ହେମଲେକ' ନାମକ ପାନୀୟ ପିଇବାକୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।
ସେ ମନ୍ତ୍ରୀ କିଏ ? ସେ ପାନୀୟ ପିଇ ତାଙ୍କର ହେଲା କ'ଣ ?
୩. ସ୍ବାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ ଘାନାଉ ନାମ କ'ଣ ଥିଲା ?
୪. "ଜାତୀୟବାଦୀ ଚୀନ୍" ନାମରେ କଥିତ ଭୃଷ୍ଣର ଅସଲ ନାମ କ'ଣ ?
୫. ବେନେଲକ୍ଷ ବୋଇଲେ କେଉଁ ସବୁ ଦେଶକୁ ବୁଝାଏ ?
୬. ପୃଥିବୀଠାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରର ଦୂରତା କେତେ ?
୭. ମହାକାଶନିକ ବର୍ଷ ବୋଇଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ ?
୮. ପୃଥିବୀର ବୃତ୍ତାଂଶ ଦେଶ କିଏ ?
୯. ଉତ୍ତରୀୟ ଦେଶ କିଏ ?
୧୦. ଉତ୍ତମଗ୍ରାମ ବୋଇଲେ କ'ଣ ?

(.....ଉତ୍ତର ପୃ : ୮ରେ)

୧. କେଉଁ ମହାନ୍ ସଂସ୍କୃତ ନାଟ୍ୟକାରଙ୍କ ଛନ୍ଦମାନ ମାତ୍ର ୧୯୧୭ ମସିହାରେ ଆବିଷ୍କୃତ ହେଲେ ?
 (କ) କିଏ, କେଉଁଠାରେ ସେସବୁ ଆବିଷ୍କାର କଲେ ?
 (ଖ) ସେସବୁ ଛନ୍ଦର ସଂଖ୍ୟା କେତେ ?
୨. ଯମ ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ତାକୁ ମୃତ୍ୟୁର ରହସ୍ୟ ପଚାରିଥିଲେ କେଉଁ ବାଳକ ?
 (କ) ସେ ଶଲ୍ୟ କେଉଁ ବହିରେ ପଢ଼ିବାକୁ ମିଳେ ?
 (ଖ) ସେ ବହି ଯେଉଁ ନାମରେ ପରିଚିତ, ତା'ର ଅର୍ଥ କ'ଣ ?
୩. ବାଲ୍ମୀକିଙ୍କ ରାମାୟଣ ଛଡ଼ା ଦୁଇଟି ମୁଖ୍ୟ ରାମାୟଣର ନାମ କ'ଣ ?
୪. କେଉଁ ପ୍ରାଚୀନ ରାଜା ଏକ ଗୁଳ୍ମ ତମଜାର ପ୍ରାଚୀନ କାହାଣୀର ନାୟକ ?
 (କ) ସେ ଶଲ୍ୟଗୁଳ୍ମର ନାମ କ'ଣ ?
 (ଖ) ସେ ଶଲ୍ୟଗୁଳ୍ମର ଉତ୍ପତ୍ତି କ'ଣ ?

.....ଉତ୍ତର ପୃ: ୮ରେ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭରଜାୟୁ ଭାଷାରେ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ :

ଓଡ଼ିଆ: ମଣିଷ; ଅସମିୟା: ମନ୍ତ୍ର; ବଙ୍ଗଳା: ମାନ୍ତ୍ର; ଇଂରାଜୀ: ମ୍ୟାନ୍;
 ଗୁଜରାଟୀ: ମଣିଷ; ହିନ୍ଦୀ: ଆତ୍ମା; କନ୍ନଡ଼: ମନ୍ତ୍ରୀ; କାଶ୍ମୀରୀ: ମନ୍ତ୍ରୀ;
 ମାଲୟାଲମ: ମନ୍ତ୍ରୀ; ମାରାଠି: ମାନ୍ତ୍ର; ପଞ୍ଜାବୀ: ମନ୍ତ୍ରୀ;
 ସଂସ୍କୃତ: ମାନବ; ସିନ୍ଧୀ: ମାନ୍ତ୍ର; ତାମିଲ: ମନ୍ତ୍ରୀ; ତେଲୁଗୁ: ମନ୍ତ୍ରୀ;
 ଉର୍ଦ୍ଦୁ: ଆତ୍ମା ।

6. 10. 1971

୧. ଯାହାଙ୍କର ଉପାଧି (ସାହିତ୍ୟ ନାମାଳି ପ୍ରକାଶ) ଅନ୍ୟ କିଛିର ଲେଖା । ତେବେ ସେ ରଚନା ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି ।
୨. ଯେଉଁ ଲେଖକ ଲେଖିତ ଭଳି ନାମର ଉପାଧିରେ ପ୍ରାୟେ ୧୦-୧୨ ଜଣା ରଚେଇଛନ୍ତି ନାମ । ସେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରନ୍ଥର ଆଧାର ଲାଭୁଥିଲେ, ଯଦିକି ତାହା ଯାଉଥିଲା । କାଳକ୍ରମେ ଲେଖକ ପ୍ରାୟେ ୧୦-୧୨ ଜଣା ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି ।
୩. ଉପାଧିର ଲେଖକ, ସେ ଯେଉଁ ଗ୍ରନ୍ଥର ଲେଖକ ଯାଉଥିଲେ । ଏହାର ଲେଖକ ୧୦ ମିଟର ୬ ମିଟର ୧୦୫ ଟନ ଉପାଧି ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି ।

(१०) कालिका देवी मंदिर

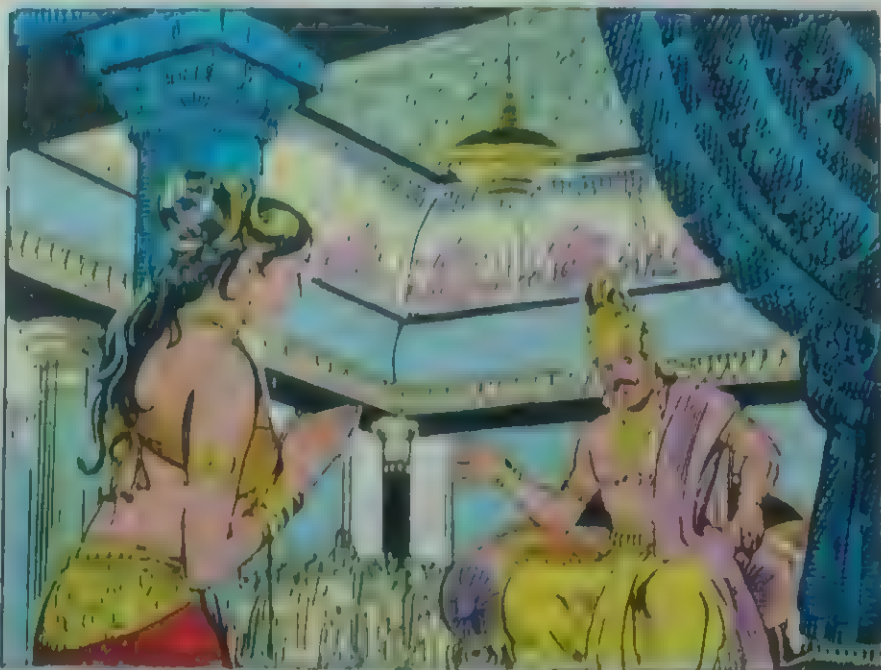

ପାଳାନ ପାଦଦ୍ବୟ କାହାଣୀ

ସୁକର୍ମ ନୃପତି-୨

(କାହାଣୀ ଏପାଠକ) : ସମ୍ଭବ
ସୁମନ୍ତର ନଗରର ଚଣିକ-ସୁନ
କୋଇଲିନଙ୍କ ସହ ସୁମନ୍ତ କଲଗା
ବଦାହ ହେଲା । ସେହି ନଗରର
ନର୍ତ୍ତକୀ ମାଧବୀ ବଜାଉ ଆଗରେ
ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ନୃତ୍ୟ ପରିଦେଖଣ
କଲେ ।

ମାଧବୀଙ୍କ ନୃତ୍ୟ ଏବେ ଚମତ୍କାର ହେଲା
ଯେ ଭଜା ଓ ସମ୍ରାଟ ଦର୍ଶକମଣ୍ଡଳୀ
ପ୍ରଶଂସାରେ ଗତଧ୍ବଜ ହେଲେ ।
କରତାଳ ଧ୍ବନରେ ଯେମାନେ ଧ୍ବନିତ
ହେଲେ । ଦର୍ଶକମାନେ ହସ୍ତ ହୋଇ
ଚାଲିଗଲେ ।

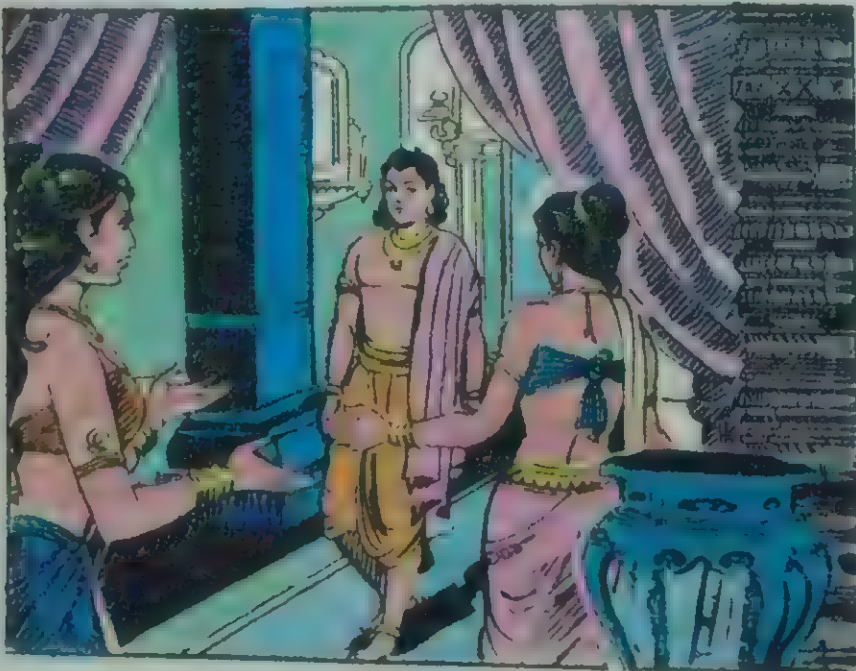
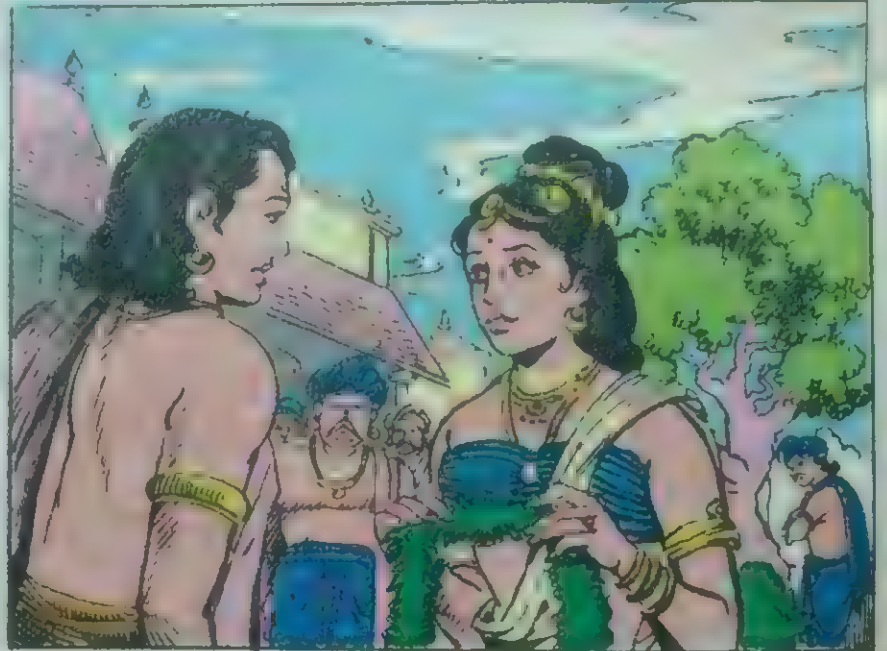
ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ସବୁକ ପରିଚା ହାରିବ
ଭଜା ନର୍ତ୍ତକୀ ମାଧବୀଙ୍କ ଦେଲେ ।
ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଲେ ଏକ ହଜାର
ସର୍ତ୍ତସୂତ୍ର । କେବଳ ଅସାମାନ୍ୟ
କଳକାରମାନଙ୍କୁ ଭଜା ନିଜେ ଏଭଳି
ସମ୍ମାନ ଦେଖାଉଥିଲେ । ଫଳରେ
ମାଧବୀ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ଆସୁଥିବା
ହେଲେ ।

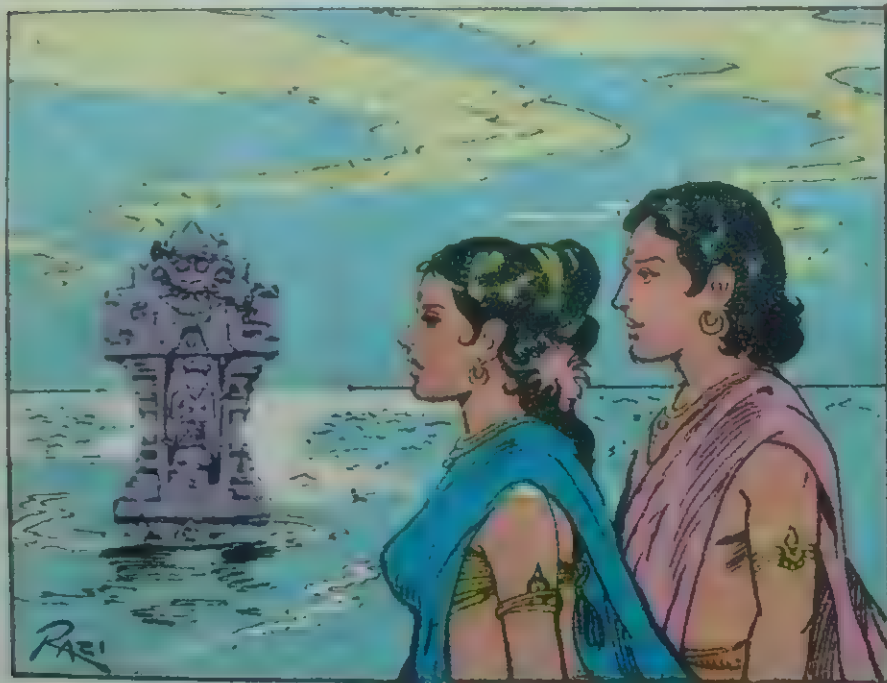
ସେ ଶୁଭର ଶତ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ, ରାଜାଙ୍କ-
ଠାରୁ ମିଳିଥିବା ସେ ସବୁକ୍ଷମତା ହାର
ଶକ୍ତିକ ଧର ଛକ ସ୍ଥାନରେ ଠିଆ
ହେବା କ୍ରମନ୍ତେ ମାଧବୀ ତାଙ୍କ
ପରିଚ୍ଛାଦକାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।
ସେହି ଛକ ଦେଇ ନଗରୀର ଧନୀ-
ମାନେ ଯିବା ଆସିବା କରନ୍ତି ।

ଯିଏ ସେ ହାର ଏକହଜାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା
ଦେଇ କଣିକ, ସେ ହେଉ ନର୍କିଣୀଙ୍କ
ପ୍ରଭୁ । ନର୍କିଣୀଙ୍କ ନାଚ ଗାନ ଉପଭୋଗ
କରିବା କ୍ରମନ୍ତେ ତାର ରହସ୍ୟ ବିଶେଷ
ଅଧିକାର । ବ୍ୟବସାୟ ଉତ୍ତରେ
ସେତେବେଳେ ଯେଉଁମାନେ ନଗରୀର
ନର୍କିଣୀ ହେଉଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ
ଜୀବନଧାରୀ ଏହୁପରି ଥିଲା ।

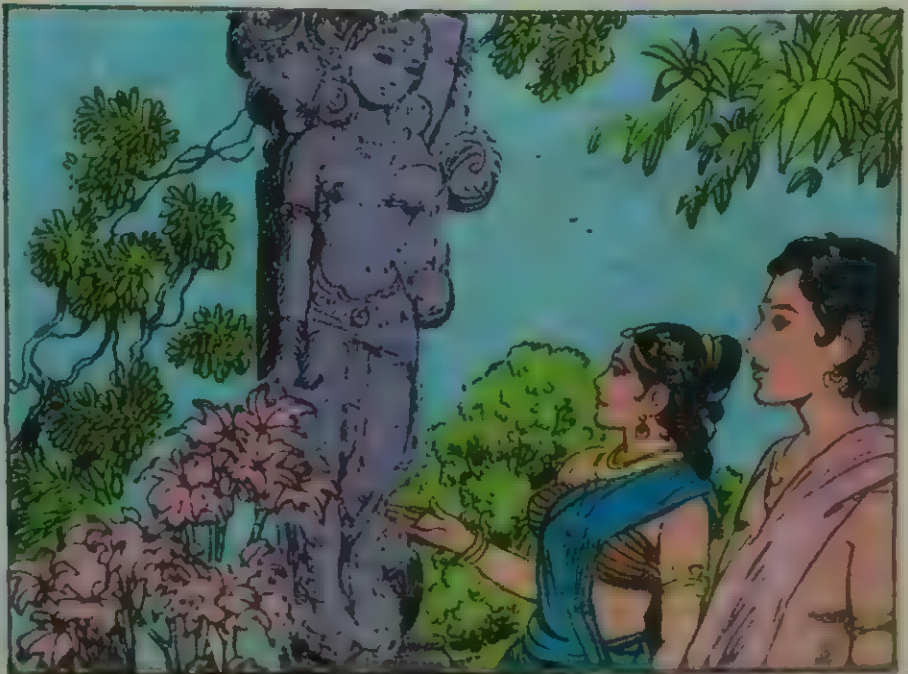
କୋଉଲନ୍ ମାଧବୀଙ୍କ ନୃତ୍ୟ ଓ
ରୂପରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ । ସେ
ହାରଟି କଣିକେ ଓ ପରିଚ୍ଛାଦକାକୁ
ଅନୁସରଣ କରି ମାଧବୀଙ୍କ ଘରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ । ମାଧବୀ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନେ
ସ୍ୱାଗତ କଲେ । କୋଉଲନ୍ ମାଧବୀଙ୍କ
ବ୍ୟବହାରରେ ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ ।

କୋଇଲିକୁ ମାଧବୀଙ୍କ ଘରକୁ ଗୋଟାଏ
ସାମୟିକ ଆକର୍ଷଣର ଦର୍ଶନ ଦେଇ
ବୁଲି ଆସିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଦେଖିଲେ,
ମାଧବୀଙ୍କ ଠାରୁ ସେ ଆଉ କିଛି
ପଲଗା କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ମାଧବୀ
ମଧ୍ୟ କୋଇଲିକୁ ନିଜ ସ୍ବାମୀ ଭାବରେ
ସ୍ବୀକୃତି କଲେ । କୋଇଲିକୁ ରହିଲେ
ସେହୁଠାରେ ।

ଦୁହେଁ ନଗରୀର କେତେ ଆନନ୍ଦ ଓ
ରସ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।
ସେ ନଗରୀରେ ରହୁଥିବା ଏପରି ଏକ
ପ୍ରମୁଖ, ପାହା ଚାରିଦିଗରେ ବୁଲିଲେ
ସର୍ବଦ୍ରୁଂଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜ ଦାଉରୁ
ରକ୍ଷା ପାଇ ପାରୁଥିଲେ । ସମୁଦ୍ର
କୂଳର ସେ ପ୍ରମୁଖ ଧରେ ଧରେ
ଜଳବାଣୀ ଘେରି ପାଉଥିଲା ।

ନଗରୀର ଏକ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ
ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିମା ଥିଲା । ଯଦି ଗୋଟିଏ
ସ୍ବୟଂ ବୌଦ୍ଧ ଅନ୍ୟାୟ କରୁଥିଲେ,
ତେବେ ସେ ପ୍ରତିମା ନୟନରେ ଅଶ୍ରୁ
ଦେଖାପାଉଥିଲା । ଅତିଏକ ଗୋଟିଏ
ସବଦା ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମରେ ଜାଗ୍ରତ
ରହୁଥିଲେ ।

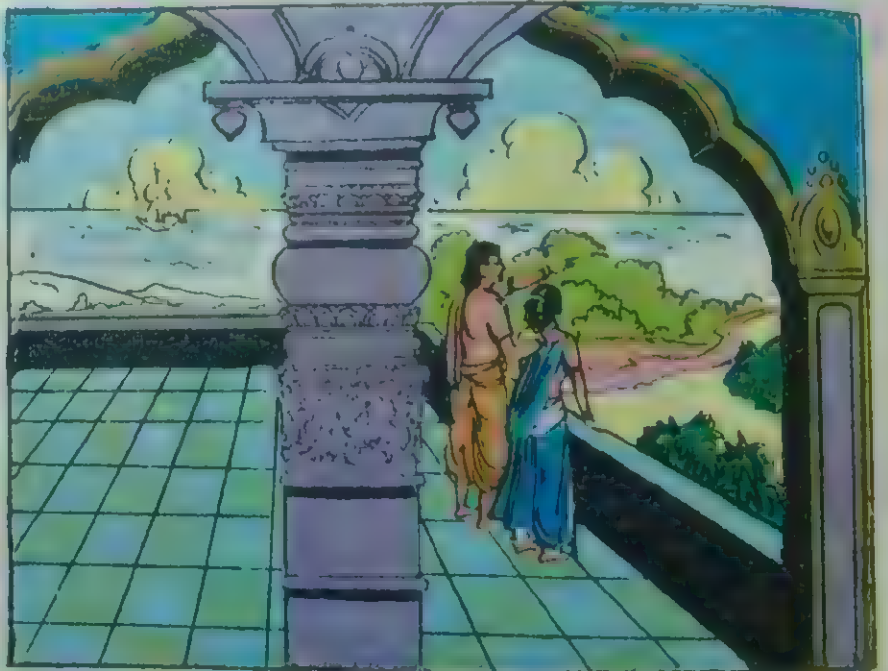

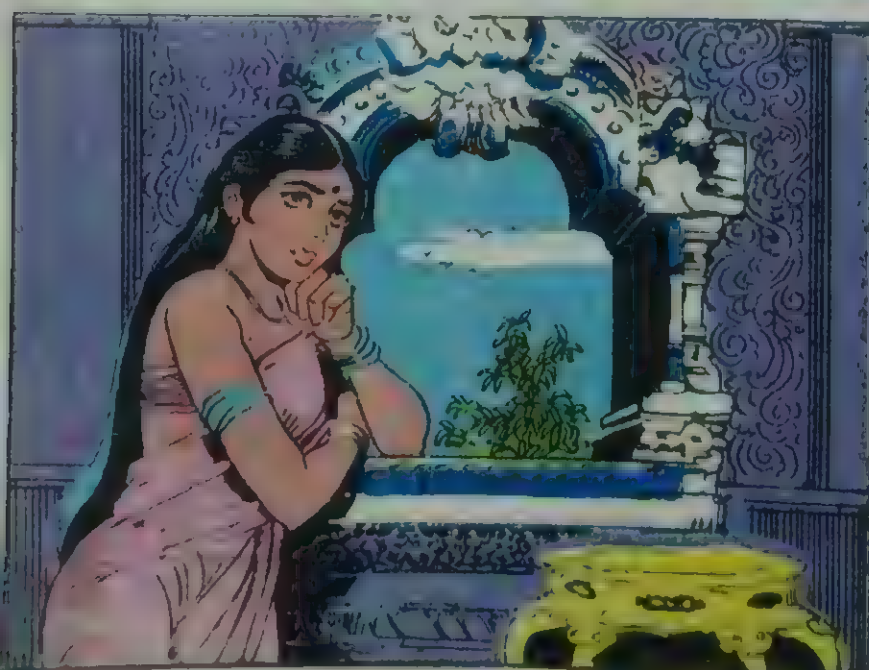

ନଗରୀରେ ଆହୁର ମଧ୍ୟ ରହୁଥିଲା ଏକ
ଆଶୁର୍ଯ୍ୟଜନକ ସବେବର । ସେଥିରେ
ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିତ୍ତରେ ସ୍ନାନ କଲେ ଘେନି
ସୁସ୍ଥ ହେଉଥିଲା, ମୂଳ କଥା କହୁ
ପାରୁଥିଲା; କପୀର ଶୁଣି ପାରୁଥିଲା ।
କୋଉଲନ୍ ଓ ମାଧବୀ ଆନନ୍ଦରେ
କେତେ ସ୍ଥାନ ବୁଲ ସମୟ ପାଶନ
କରୁଥାନ୍ତି ।

କୋଠାର ଉପର ମହଲର ବାଗିଚାରେ
ଠିଆ ହୋଇ ନିଶୀଥରେ କୋଉଲନ୍
ଓ ମାଧବୀ ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟିପାତ
କରୁଥିଲେ । ଦେଖ ବଦେଶର
ବୋଉତମାନେ ଆସିଥାନ୍ତି ବାଣିଜ୍ୟ
ପାଇଁ । ସ୍ଥାନୀୟ ଧୀବରମାନଙ୍କର
ଅଗଣିତ ନୌକା ବସୁଥାଏ ଇତସ୍ତତଃ ।

ଏଣେ କୋଉଲନ୍ ଓ ମାଧବୀ
ଆନନ୍ଦରେ ଦିନାତପାତ କରୁଥିଲେ
ତେଣେ କନ୍ଦରୀ ଦୁଃଖରେ କାଳ
କାଟୁଥାନ୍ତି । ସେ କାହାର ପାଖରେ
କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ କରୁ ନଥାନ୍ତି ।
ନିଜ ଗହଣାମାନ ଗୋଟାଏ ପରେ
ଗୋଟାଏ ବକ୍ତି କର ସେ ନିଜ ଘର
ଚଳଉଥାନ୍ତି । (ବ୍ରମଣ)

ବର୍ଷା ରାତିର ବିଳାସ

ରାମଦାସ ଓ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ସୁରଭୀ ବହୁ ଦୂର
ହାଟକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଗାଁକୁ ଫେରିବା
ବେଳେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଘରେ କିଛି ସମୟ
ଅଟକିଗଲେ । ତା'ପରେ ସେମାନେ ଘରକୁ
ଫେରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହୁଅନ୍ତେ ବନ୍ଧୁ କହିଲେ,
“ଆଜ୍ଞା, ରାମଦାସ, ଏଇ ମଫସଲ ରସ୍ତାରେ
ମୁହଁସଞ୍ଜବେଳେ ତୁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଧରି କାହିଁକି ଯିବୁ ?
କିଛି ବିପଦ ଥାଇପାରେ । ଘରେ ପହଞ୍ଚି ପହଞ୍ଚି
ରହୁ ଫୋଲିଯିବ, ତେଣୁ ଆଜି ରାତିକ ଏଇଠି
ରହିଯା କାଲି ସକାଳୁ ଯୁଆଡ଼େ ଇଚ୍ଛା ସିଆଡ଼େ
ଚାଲିଯିବୁ ।”

“ଆରେ, ଯୁଆଡ଼େ ଇଚ୍ଛା କ'ଣ ? ଘରକୁ
ତ ଯିବୁ । ନିଶ୍ଚୟନିଶ୍ଚୟ ଚିହ୍ନା ରସ୍ତା । ଖାଲି
ଟିକିଏ ଅନ୍ଧାରରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏଇତ ?
ଇଏ ଗୋଟାଏ ଆଉ କ'ଣ ବଡ଼ କଥା ? ଆମର
ଗୋଟାଏ ଜରୁରୀ କାମ ଅଛି ତା' ଛଡ଼ା କେହି

ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଆସିବାର ଅଛି । ଯାଇ
ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ ଭାଇ
ଆଜି ମୋତେ କ୍ଷମା କରିଦେ । ମୁଁ ଯାଉଛି ।”
ଏତିକି କହି ରାମଦାସ ଓ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ସୁରଭୀ
ବନ୍ଧୁଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଘର ଅଭିମୁଖରେ
ଯାହାରମ୍ଭ କଲେ ।

କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ସିଧା ରସ୍ତା
ଧରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାଇ ବାଟବଣା
ହୋଇଗଲେ । ଯେତେବେଳକୁ ଅସଲ ବାଟକୁ
ଆସିଲେ, ସେତେବେଳକୁ ଯେ ଖାଲି ସଞ୍ଜ
ହୋଇ ଆସିଲଣି, ସେତିକି ନୁହେଁ, ମେଘ ବି
ଘୋଟି ଆସିଲଣି । ପୁଣି ନଈ ପାରି ହେବାକୁ
ନୌକା ବି ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ନୁହେଁ କରିବେ କ'ଣ ? ଆଖପାଖରେ ଗାଁ
ଗଣ୍ଡା ବି ନଥାଏ । କୌଣସି ଗାଁ ଖୋଜି
ସେଠାରେ ଆଶ୍ରୟ ଖୋଜିବା ପୂର୍ବରୁ ବର୍ଷା

ଆସିବ । ସେତେବେଳକୁ ପଣ୍ଡା ପକେ ବୁଲୁଣି । କଳାହାଣ୍ଡିଆ ଫେରରେ ପାଗ ଆଳାଣ ପୁଲ ଲୁଣି । ରାମଦାସ ଓ ସୁରଭୀ ଉଠିଲେ, “ଆଜାରରେ ବନ୍ଧୁକ କଥା ନ ଶୁଣି ଯିବ୍ କରି କାହାର ଆସିଲେ, ଏବେ ଫଳ ଦେଖ । ଆଜି ଆମକୁ ବନ୍ଧୁତ ଭଲରାଣ ହେବାକୁ ହେବ ।”

ହଠାତ୍ ସେମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଗୋଟିଏ ଘର ପଡିଲା । ସେମାନେ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ, ଘର ଭିତରେ କେନ୍ଦ୍ର ନାହିଁ । ବେଶ୍ ପ୍ରାୟ ଘର ଓ ଯୋଡ଼ିଏ ଭିତାଟି ବଙ୍କା ଅଛି, ତେବେ ବନ୍ଧୁତ ଦିନକୁ ସେ ଘରେ କେନ୍ଦ୍ର ରହନାହିଁ ବୋଲି ବୁଝି ଖେଉଟାଏ ।

ଘର ଘୋର ପକେ ଆସିଲା । ଦୁହେଁ ଘର ଭିତରେ ପଶିଲେ । ସୁରଭୀ ଗୋଟିଏ ଘୋରା ପଛରେ କରୁଥିଲେ । ଦୁହେଁ ଘର ଭିତର ଯାଇଥିଲେ । ବନ୍ଧୁ ଘରେ କିଛି ଖାଇଥିଲେ । ଆଉ ଗାଲିଦାର ଆସିନାହାନ୍ତି । ଦୁହେଁ ଘର ଯାଇ ପଡିଲେ ।

ବୁଝୁ ବୁଝୁ ଘର ଆସିଲା । ପାଖକୁ ମଜନ ଓ କଡ଼କଡ଼ । ଦୁହେଁ ଆଉ ଖୋଜିବେ କ’ଣ ? ଲଜା ଘରୁ ବାହାରି କିଛି କିଛିକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା, ଶୁଣିଲେ ଗୋଟିଏ ହସ । ଆଜାର ଘର କୋଠରେ ଦେଖିବା ବେଳକୁ ଭିତାଟି ଧଳା ଚେହେରା । ସେମାନେ ଯେ କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ଭିଆର ନୁହେଁ, ଏକଥା ସତରେ ବୁଝି ହେଉଥିଲା ।

ଭୟରେ ରାମ ଦାସ ଓ ସୁରଭୀଙ୍କ ଦେହରୁ ଝାଲ ବହିଗଲା ।

“ଭୟର କାହିଁକି ? ଆମେ ଭିତାଟି ପାଆଉଣ ନୁହ । ଝଡ଼ ବର୍ଷା ହେଉଛି । ମେ ଦୁହେଁକୁ ଦେଖି ଶୁଣୁ, ମେ ସତ ଖୋଜି କିଛି ସମୟ ବିତାଇ ଦେବା । ମେର ଶକ୍ତି କରିବା ଆମର ମଲ୍ଲବ୍ ନୁହେଁ ।” ଭିତାଟି ଧଳା ପୁଲରୁ ଗୋଟିଏ କହିଲା ।

ସାହସ ମଞ୍ଜୁ କରି ରାମଦାସ ପଚାରିଲା, “ଆଜା, କି ଖୋଜି ଖୋଜିବା ମେର ଲଜା ?”

“ଶୁଣ । ଆମେ ପ୍ରାୟ ନଅମାସ ହେବ ଗୋଟିଏ ମୁନା ମେହର ପାଇବୁଁ । ଆମେ-

ମାନେ ଭୁତ । ମୋହରରେ ଆମର କି କା
ପ୍ରୟୋଜନ ? ତମମାନଙ୍କ ସହ ଯେଉଁବା । ପଦ
କେବେ ମୋହରଟି ତମର । ଶେଷ ସହଜ ।
ଆମେ ଭଜନଯୋଗ ଭୁତ ତମ ସ୍ତ୍ରୀ ଭଲ
ଦେଖାଯିବା । ତମକୁ ତମର ଅପଲ ସ୍ତ୍ରୀ କିଏ,
ତାହା କହିଦେବାକୁ ହେବ ।” ଭୂତମାନେ
କହିଲେ ।

କହିସାରି ଦେଖିବା ବେଳକୁ ସେମାନେ ସେହି
ଅନୁସାରେ କାମ କରିସାରିଲେଣି ! ରାମଦାସ
ଆଗରେ ଚାରିଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ—ସମସ୍ତେ ସୁରସା
ଭଲ ଦେଖିବାକୁ ।

ରାମଦାସ କାବା ହୋଇ ଅନାଇଲ ।
ସ୍ତ୍ରୋତ୍ତମଙ୍କ ମୁହଁ ବାରମ୍ବାର ନିରେଖି ଦେଖିଲ ।
କିନ୍ତୁ ଅପଲ ସୁରସା କିଏ, ସେକଥା ଠଉରାଇ
ପାରିଲ ନାହିଁ ।

ତନୋଟି ନାଶ୍ଟ ମୁଣ୍ଡି ଖିଲ ଖିଲ ହସି
ଉଠିଲେ । ଜଣେ ମାରବ ରହିଲ । ସେତେ-
ବେଳକୁ ରାମଦାସ ମାରବ ରହିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ
ଦେଖାଇ କହିଲ, “ଇଏ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ !”

“ଆରେ, ଆମେ ହସି ପକାଇ ବଡ଼
ଭଲ କଲୁଁ । ଟୋକା ଜିତିଗଲ । କିନ୍ତୁ ତା’
ସ୍ତ୍ରୀ ପଦ ଏଥର ହାରିଯିବ, ତେବେ ମୋହରଟି
ପୁଣି ଆମର ହୋଇ ରହିବ । ଭଉଣୀ !
ଏଥର ଆମେ ତମ ସ୍ତ୍ରୀମାନୀ ରୂପ ନେବୁଁ । କିଏ
ତମ ସ୍ତ୍ରୀମାନୀ, ତାହା ତମେ ଚିହ୍ନାଇ ଦିଅ ।”
ଭୂତମାନେ କହିଲେ ।

ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସୁରସା ଦେଖିଲ, ତା’
ଆଗରେ ରାମଦାସ ଭଲ ଦିଶୁଥିବା ଚାରିଜଣ
ମଣିଷ ! ସେ କିନ୍ତୁ ସମୟ ଅନାଇ ରହି କହିଲ,
“ଆଜ୍ଞା, ମୋ ସ୍ତ୍ରୀମାନୀ ମୋ ପାଇଁ ହାଟରୁ
ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ରଣା କଣି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ
ଚନ୍ଦ୍ରଣାଟି କ’ଣ ଯିଏ ହାତପାପୁଲ ଉପରେ
ଲେଖି ଦେଖାଇ ଦେବ, ସେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀମାନୀ ।”

“କାହିଁକି, ମୁହଁରେ କହିଲେ ହେବ
ନାହିଁ ?” ଜଣେ ଭୂତ କହିଲ ।

“ତମେ ଏ ପାଖକୁ ଠିଆ ହୁଅ । ତମେ
ଭୁତ ।” ସୁରସା ଜଣକୁ ଭୁତ ବୋଲି ଚିହ୍ନି
ଦେଲ । ସେ ହସି ପକାଇ ଭୁତ ହୋଇଲେ ।
ତଥାପି ଭଜନ ଚାଲିଲା ।

ସେହିଦିନ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଖାଇ ଲେଖିକାର
 ଲେଖନୀ କଲେ । ସାହା ଲେଖିଲେ, ତାହା
 ‘ମୁଦ୍ରା’ । ଭୁବନେଶ୍ୱର ସେମାନଙ୍କ ଶକ୍ତି ବଳରେ
 ଗହଣାଟି କ’ଣ ତାହା ଜାଣି ପକାଇଥାନ୍ତି
 ଦେଖାଇ ଦୁଇଟି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଜଣା ଜଣା
 କରି ସୁରଭୀ ଆଗରେ ଲେଖିଲେ ବେଳେ ସୁରଭୀ
 ତଳେ ଉଠିବୁ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଭୁତ ବୋଲି ଚିହ୍ନି
 ଦେଲେ । ତୃତୀୟାଙ୍କର ଲେଖାର ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖି
 ସୁରଭୀ ଚିହ୍ନିଦେଲେ ଓ କହିଲା, “ଇଏ ହେଲେ
 ମୋ ସ୍ୱାମୀ ।”

“ଭଉଣୀ, ତମେ ଜାଣିଲ କିପରି ?”
 ରାମଦାସର ଚେହେରା ଜାଗ କରି ଭୁତମାନେ
 ପଚାରିଲେ ।

“ମୋ ସ୍ୱାମୀ ସାହା ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ
 କରନ୍ତି, ତାହା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମେ ‘ଓ’ ବୋଲି
 ଲେଖିଥାନ୍ତି । ସେ ‘ମୁଦ୍ରା’ ବୋଲି ଲେଖିବା
 ପୂର୍ବରୁ ବି ତାହାହିଁ କଲେ । ବାକି ଦୁଇଜଣ
 ମିଛ ମଣିଷ ସେଇଆ କଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ

ଜାଣିବାରେ ଆଉ ଅସୁବିଧା କ’ଣ ?” ସୁରଭୀ
 ଦୁଇଟି ଦେଲେ ।

ଭୁତମାନେ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ବର୍ଷା
 ଛୁଟିଗଲାଣି । ଏଥର ଚାଲିଲୁଁ । ହେଉଛି, ସେ
 କୋଣରେ ଯେଉଁ ଭଙ୍ଗୀ ସବୁ ପଡ଼ିଛି, ତାହାର
 ତଳେ ସାମାନ୍ୟ ମାଟି ଖୋଳିଲେ ମୋହରଟି
 ମିଳିଯିବ । ହେଉ ।”

ଭୁତମାନେ ଚାଲିଗଲେ । ସକାଳେ ରାମଦାସ
 ଟିକିଏ ମାଟି ଉଠାରି ଦେଇ ଦେଖିଲା, ସୁନା
 ମୋହରଟିଏ ସତରେ ରହିଛି ।

“ଭୁତଙ୍କ ସହ କାରବାରରୁ ଲାଭ ମନ୍ଦ
 ହୋଇନାହିଁ !” ଟିକିଏ ପରେ ରାମଦାସ ହସି
 ହସି ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀକୁ କହିଲା ।

“କିନ୍ତୁ ଏ ମୋହର ଭଙ୍ଗାଇ ସାହା ମିଳିବ,
 ତାହା କୌଣସି ପୁଣ୍ୟ କାମରେ ଲଗାଇବା ।”
 ସୁରଭୀ କହିଲା ।

“ନିଶ୍ଚୟ, ନିଶ୍ଚୟ !” ରାମଦାସ ସନ୍ତୋଷ
 ଦେଲା ।

କୃଷ୍ଣାବତାର

କାର୍ତ୍ତବୀର୍ୟରେ ପଦ୍ମ କୃଷ୍ଣ ଓ ବଳରାମ
ରାଜପୁର ଦ୍ଵାରରକ୍ଷୀକୁ କହିଲେ, “ତୁମ
ରାଜାଙ୍କୁ ଖବର ଦିଅ ଯେ କୃଷ୍ଣ ଓ ବଳରାମ
ତୁମ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର
ଶରଣ ନିଅ । ନହେଲେ ତୁରନ୍ତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ
ବାହାରକୁ ଆସ ।”

ଦ୍ଵାରରକ୍ଷୀ ଏହା ଶୁଣି ପ୍ରଥମେ ନିଜ କାନକୁ
ବିଶ୍ଵାସ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କୃଷ୍ଣ
ବଳରାମଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ବୁଝିପାରିଲା ଯେ ସେ
ଦୁହେଁ ଅସାଧାରଣ । ସେ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ରହି
ତା’ପରେ ପ୍ରାସାଦ ଭିତରକୁ ଦୌଡ଼ିଲା ।

ଦୂତଠାରୁ ଏ ସ୍ଵବାଦ ଶୁଣି ଶୃଗାଳବାସୁଦେବ
ହୋଧରେ ଜଳ ଉଠିଲା । ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ସେ
ନାନାଦି ଆୟୁଧରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କଠାରୁ

ପ୍ରାପ୍ତ ଦିବ୍ୟ ରଥରେ ଚଢ଼ି, ପାଖରେ ସୈନ୍ୟ-
ସାମନ୍ତ ନ ନେଇ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ବାହାରି
ପଡ଼ିଲା । ନିଜର ବାହୁବଳ, ଶକ୍ତି ଓ ପରାକ୍ରମ
ଉପରେ ତା’ର ବହୁତ ବିଶ୍ଵାସ ଥିଲା । ସେ
ରାଜନବରରୁ ବାହାରି ପଦାକୁ ଆସିଲା । ତା’ର
ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁ ହୋଧରେ ଜଳୁଥିଲା । ସେ ସାକ୍ଷାତ୍
ଯମଙ୍କ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ତା’ର ଏପରି
ରୂପ ଦେଖି କୃଷ୍ଣ ଓ ବଳରାମ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଦମଦୋଷ ମୂଳରୁହିଁ କୃଷ୍ଣ ଓ
ବଳରାମଙ୍କୁ ଉତ୍ତାହିତ କରୁଥା’ନ୍ତି ।

ତା’ପରେ କୃଷ୍ଣ ନିଜ ରଥକୁ ଶୃଗାଳ-
ବାସୁଦେବ ରଥ ପାଖରେ ନେଇ ରଖିବାକୁ
ସାରିଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଦୁହେଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । କିଛି ସମୟ

ଗଢ଼ରେ ଅଛ ହୋଇ ତୁ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିବୁ ।
ତେଜେ ଥରେ ଏପରି ଶିକ୍ଷା ଦେବି ଯେ ପାରି
ଜୀବନ ପାଇଁ ଆଉ ଯୁଦ୍ଧ କରିବୁ ନାହିଁ । ତୁ
ଏବେ ଏକା, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏକା । ଏହାକୁ କୁହନ୍ତି
ଧର୍ମଯୁଦ୍ଧ । କିନ୍ତୁ ମନେରଖ ଏ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜଣେ
ନା ଜଣେ ମରିବ । ଏ ପୃଥିବୀ ପୃଥିବୀରେ
ଦୁଇଜଣ ବାୟୁଦେବ ରହିବାର ଆବଶ୍ୟକତା
ନାହିଁ । ତୁ ରହିବୁ ବା ମୁଁ ରହିବି । ଏବେ
ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଆସି ଯା ଓ ତୋର ସମସ୍ତ ଯୁଦ୍ଧ
କୌଶଳ ନେଇ ଯୁଦ୍ଧ କର ।”

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏକଥା ଶୁଣି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ମନହାସ
କରି କହିଲେ, “ଯଦି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ
କରିବାର ଇଚ୍ଛା ତୁମର ଅଛି ତେବେ ନିଜ
ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ଦିଅ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ
ଚାହେଁ । ତେଣୁ ଏବେ ବାକ୍ୟବ୍ୟୟ ନ କରି
ଯୁଦ୍ଧ କର ।”

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଶୃଗାଳବାୟୁଦେବ
ହୋଧରେ ଲାଲ ହୋଇଲେ ଓ ଚତୁର୍ଦ୍ଧା
ଧନୁ ଉପରେ ବାଣ ଚଢ଼ାଇଲା । ଫାର ସବୁ
ମାରି ମାରି ଆକାଶକୁ ଅବକାରରେ ଛୁଇଁ
ଦେଲା । ଏସବୁ ଦେଖି କୃଷ୍ଣ କହିଲେ, “ବାୟୁ
ବାୟୁ, ତୁମ ପାଖରେ ବହୁ ପ୍ରକାରର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର
ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଗଲା । ତୁମର ରକ୍ଷକୌଶଳ
ମଧ୍ୟ ପ୍ରଖ୍ୟାପାର ଯୋଗ୍ୟ । ଏବେ ମୋର
ଅସ୍ତ୍ର ବିଷୟରେ ତୁମର ମଧ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ହେବା
ଆବଶ୍ୟକ । ଏତେ ପ୍ରକାରର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଆମେ

ପରେ ଦୁହେଁ ଦୁହେଁଙ୍କ ଉପରେ ନାନା ପ୍ରକାର
ବାଣ ଓ ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରହାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।
କେବଳ ଅସ୍ତ୍ର ଓ ଫାର ସବୁ ଭାଙ୍ଗିବା ସାର
ହେଲା । କେହି କାହାକୁ ହଟାଇ ପାରିଲେ
ନାହିଁ; ଏମିତି କିଛି ସମୟ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ
ଚାଲିବା ପରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଶର ମାଡ଼ରେ
ତା’ର ଧନୁଟି ଭାଙ୍ଗିଗଲା ଓ ସାରଥୀ ମରିଗଲା ।
କିନ୍ତୁ ଶୃଗାଳବାୟୁଦେବ ଭୟ ନ କରି କହିଲା,
“ଆରେ ପାଣିଷ୍ଠ କୃଷ୍ଣ, ତୋର ଅନ୍ୟ ନାମ
ବାୟୁଦେବ । ତୁ ଗୋମନ୍ଥକ ପଦ୍ମତ ପାଖରେ
ଜଗାସିନୀ ଆଦି କେତେଜଣ ବୃଦ୍ଧ ଲୋକଙ୍କୁ
ଯେପରି ଯୁଦ୍ଧରେ ହରାଇ ଦେଲୁ, ଭବିଷ୍ୟତ ମୁଁ
କେଉଁପରି ? ସେକଥା ଭୁଲି ଯା । ବିଜୟ-

କାହୁଁ ପାଇବୁ ଓ ଏତେ ପ୍ରକାର ରଣକୌଶଳ
ବା ଆମେ କାହୁଁ ଶିଖିବୁ । ଏଇ ଦେଶ ଗୋଟିଏ
ମାଟ ଅସ୍ତ୍ର । ନଅ ସମ୍ଭାଳ ।” ଏହିକି କହି
ସେ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶନ ରକ୍ତକୁ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ । ତନ୍ତ୍ର
ତାଙ୍କ ହାତରୁ ଯାଇ ଚତୁର୍ଥଶାତ ଶୃଗାଳ-
ବାସୁଦେବର ମୃତ୍ୟୁ ଶରୀରରୁ କାଟିଦେଇ ପୁଣି
ଫେରି ଆସିଲା ।

ଶୃଗାଳବାସୁଦେବର ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ଶୁଣି
ସାରା ରାଜ୍ୟ ଭୟରେ କମ୍ପିଲେ । ରାଜନବରରୁ
ରାଣୀମାନଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଶୂଣ୍ୟାଗଲା । ପାଟ-
ମହାଶୀ ତାଙ୍କର ପୁଅ ଶନ୍ଦେବକୁ ସାଥରେ
ଧରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି ବେଦନ କଲେ
ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଶରଣ ଗଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେଲେ । ତା’ପରେ

ସେ ରାଜ୍ୟର ମନ୍ତ୍ରୀ, ଅମାତ୍ୟ ଓ ପାରିଷଦବର୍ଗକୁ
ଭୁଲାଇ ଯୁଦ୍ଧରାଜ ଶନ୍ଦେବଙ୍କର ରାଜ୍ୟଭିଷେକ
କରାଇଲେ ।

ତା’ପରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓ ବଳରାମ ମଥୁରା ଫେରି
ଆସିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ । ସେମାନଙ୍କର
ପିତୃସା ଦମଦୋଷ ନିଜର ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତ ନେଇ
ତେଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଲେଉଟି ଗଲେ । କୃଷ୍ଣ ଓ
ବଳରାମ ମଥୁରାକୁ ଗଲେ । ମଥୁରା ସୀମାରେ
ପହଞ୍ଚି ସେ ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟ ଶଙ୍ଖ ପୁକିଲେ ।
ଶଙ୍ଖନାଦ ଶୁଣି ଉଗ୍ରସେନ ବୁଝିପାରିଲେ ଯେ
ଦୁଇଭାଇ ଏବେ ଫେରି ଆସିଲେ । ତେଣୁ ସେ
ପାଟମନ୍ତ୍ରୀ, ପୁରୋହିତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାରିଷଦ-
ବର୍ଗକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚୋଟି
ଆଣିଲେ । ଏତେଦିନ ପରେ କୃଷ୍ଣବଳରାମଙ୍କୁ

ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ । ମଧୁରା-
ନଗରରେ ନାନା ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବ ହେଲା ।

ଏଣେ କୃଷ୍ଣବଳରାମଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପରୀକ୍ଷିତ ହୋଇ
ଜଗନ୍ନାଥ ମନରେ ଅପମାନ, ରାଗ ଓ ଜ୍ଞେୟ,
ସବୁ ଜଳୁଥିଲା । ଏକମାତ୍ର କଥା ଯେ ସବୁବେଳେ
ଭାବୁଥାଏ କିପରି ଏହାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବ ।
ତା'ପରେ ସେ ସବୁ ରାଜାଙ୍କୁ ଡାକି ଏକ
ସଭା କଲା । ସେ କହିଲା, “ଗତଧର ଆମର
ସବୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସତ୍ତ୍ଵେ ଆମ ଭାଗ୍ୟର ବଢ଼ିମୁନା
ଯୋଗୁ ଆମେ ହାରିଗଲୁ । ପାପୀ ଭଗବାନଙ୍କୁ
ଆମର ସପକ୍ଷରେ ନଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଦୁଇଟି
ଟୋକା ଆମର ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବଡ଼ ଖରା ଓ
ସୈନ୍ୟବଳକୁ ହରାଇ ଦେଲେ । ତଦ୍ଵାରା ଆମର

କେଶ ଓ ଆୟତ୍ତା ହେଲା ଯାହା ଚିରଦିନ ପାଇଁ
ରହିଯିବ । ତେଣୁ ସେ କଳଙ୍କ ପୋଛିବାକୁ
ହେଲେ ଆମେ ମୁନବାର ମଧୁରା ଆକ୍ରମଣ କରି
ସେମାନଙ୍କୁ ମାରିଦେବା । ଆପଣମାନେ ନିଜର
ସୈନ୍ୟବଳ ଧରି ମଧୁରା ଯାଆନ୍ତୁ, ମୁଁ ମୋର
ସୈନ୍ୟବଳ ଧରି ଆସୁଛି ।”

ଜଗନ୍ନାଥ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ଵୀକାର
କଲେ; କାରଣ ସମସ୍ତେ ଗୋମନ୍ଥକ ପଟ୍ଟରେ
ଯୁଦ୍ଧରେ ହାରି ଅପମାନିତ ହୋଇ ପଳାଇ
ଆସିଥାନ୍ତୁ । ଆତରୁ ଯେଉଁମାନେ କଂସର
ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ । ସେମାନେ ଏବେ ଯାଦବଙ୍କର
ଗଣ ହୋଇଛନ୍ତି । ପୁଣି ଜଗନ୍ନାଥ ସାମନ୍ତ
ରାଜାମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ବରାଟ ଯୁଦ୍ଧ ଅଭିଯାନରେ
ଯୋଗ ଦେଲେ । ଏଥର ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଅନ୍ୟ
ରାଜାମାନେ ନିଜ ନିଜର ସୈନ୍ୟବଳ ନେଇ
ଯମୁନା ନଦୀ ତଟରେ ଶିବର ସ୍ଥାପନ କଲେ ।
ଏଥରକ ସମସ୍ତେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଥିଲେ କି ଯୁଦ୍ଧରେ
କୃଷ୍ଣ ବଳରାମ ନିଶ୍ଚୟ ହାରିବେ ।

କୃଷ୍ଣ ବଳରାମ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଦୁର୍ଗ
ପ୍ରାଚୀର ଉପରେ ଚଢ଼ି ଦେଖିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ
ସୈନ୍ୟମାନେ ଦୁର୍ଗର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ପ୍ରଳମ୍ବ-
କାଳୀନ ସମୁଦ୍ର ପରି ଭେରି ରହିଛନ୍ତି ।
ଦୁଇଭାଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ଠିକ୍ କଲେ ନିଜର
ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଯୁଦ୍ଧସେନାକୁ ଯିବେ ।
ସୈନ୍ୟସଜ୍ଜା ଚାଲିଲା । ରଥମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ
କରାଗଲା ।

ଏହି ଜଗତର ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ
 ଦେଇ କେଉଁ ରଜା କେଉଁ କେଉଁ ଦ୍ୱାର କଟିପତ୍ର
 ଓ ଯୁଦ୍ଧ କରିବେ । କେତେକ ରଜା ଯେତେବେଳେ
 ସାମନ୍ତ ଧରି ଦୁର୍ଗର ପ୍ରାଚୀର ଖୋଲି ଦୁର୍ଗକୁ
 ଯିବେ । ଏହିପରି ଯୁଦ୍ଧର ସମସ୍ତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ
 ଜଗତ କରି ନିଜେ ପ୍ରଧାନ ଦ୍ୱାରରେ ଜଣି
 ରହିଲେ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଗୁରୁକେତନଧାରୀ
 ରଥରେ ସ୍ୱୟଂ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଧରିଗଲେ,
 ଗଦା, ଚକ୍ର ପଦ୍ମ ଆଦି ଥିଲେ । ବଳରାମ
 ହଳ, ମୁଷଳ ଓ ଗଦା ଧରି ଆସିଲେ ।
 ଦୁହେଁ ଯୁଦ୍ଧବେଶରେ ସୁସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ
 ଶୋଭାପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଶୁଥିଲେ । ଡାକର ଅଗ୍ରଣୀ
 ହୋଇଥାନ୍ତେ ସ୍ୱୟଂ ରଜା ଉପସେନ ।

ଉପସେନଙ୍କୁ କେହି ଜଣାଇ ନଥିଲା କିନ୍ତୁ
 କିନ୍ତୁ କହିଲେ, “ସୌଜନ୍ୟାମାନଙ୍କ
 ସମ୍ମୁଖରେ ଯଦବମାନଙ୍କର ଏତେ ପ୍ରଭାବୀ
 କାହିଁକି ? ତୁମକୁ ଲଜ୍ଜା ନାହିଁ ? ତୁମର
 ଦୃଢ଼ତା ପ୍ରତିକ ମହାପରାଜୟଗାଳୀ ପୁଅ କଂସକୁ
 ବଧ ଦିଏ କିନ୍ତୁ ସେହି ପୁଅକୁ ଆଜି
 ତୁମର ବନ୍ଧୁ । ନାମକୁ ମାତ୍ର ତୁମକୁ ରଜା
 କରି ନିଜେ ରାଜ୍ୟଶାସନ ଦ୍ୱାରରେ ରଖି
 ବସିଛି । ତମର ବୃଦ୍ଧ ବୟସ । ପୁଅ ମରିବା
 ପରେ ମନରେ ଆହୁରି ଲୋଭ ରଖି ବସିଛ ?
 ରଜା ହୋଇ ରହିଛ । ତୁମେ ଲଜ୍ଜା ବୋଧ
 କରୁନାହିଁ ଟିକିଏ ? ଆହୁରି ରଜା ହୋଇ
 ରାଜ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରୁଛ ? ଏହା ମନେରଖ,
 ତମେ କୃଷ୍ଣର ଯେବେ ମାତ୍ର । ତମେ ରଜା

ନୁହଁ, କେବେ ବି ନଥିଲା, କେବେ ବି ହୋଇ-
ପାରିବ ନାହିଁ ।”

ଏସବୁ ନିନ୍ଦାବାକ୍ୟ ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହିଲେ,
“ମୁଁ, ସାଧୁ ଉଗ୍ରସେନଙ୍କର ତମେ କାହିଁକି
ନିନ୍ଦା କରୁଛ ? ସେ ତୁମ ପାଖରେ କି ଅପରାଧ
କଲେ ? ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖିଲେ ତ ମୁଁ ତୁମର
ଶତ୍ରୁ । ତୁମର ଜାମାତା କୁଖ୍ୟାତ, ଅତ୍ୟାଚାରୀ,
ପାପୀ ରାଜା କଂସକୁ ମୁଁ ବଧ କରିଛି । ତମେ
ନିନ୍ଦା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ ମୋର କର, ତାଙ୍କର
କାହିଁକି ? ମୋ ସହିତ ଗୋମନ୍ଥକ ପର୍ବତରେ
ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା ସେସବୁ ଭୁଲିଗଲା କି ?
ତୁମ କଥା ଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ।
ଗୋମନ୍ଥକ ଯୁଦ୍ଧରେ ସିନା ଖର ପଳାଇ

ଆସିଥିଲ । ଏଥର ବୀରଭର ସହିତ ସମ୍ମୁଖ
ଯୁଦ୍ଧ କର ।” ଏତିକି କହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯୁଦ୍ଧ
କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଦୁଇପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା ।
ଉଗ୍ରସେନ ମଧ୍ୟ ବହୁ ପ୍ରକାର ଯୁଦ୍ଧ କୌଶଳ
ଦେଖାଇଲେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କର ରୁଦ୍ଧ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ
ହେଲା । ସେ ହାରି ପଳାଇଲା । ବଳରାମଙ୍କ
ଗଦା ପ୍ରହାର ସହ୍ୟ କରି ନପାରି ଜରାସନ୍ଧର
ସୈନ୍ୟମାନେ ଛୁନୁଛନ୍ତି ହୋଇ ଇତହତଃ
ପଳାଇଲେ । ଏସବୁ ଦେଖି ଜରାସନ୍ଧ ବଳରାମଙ୍କୁ
ଅଟକାଇଲା । ଦୁହଁଙ୍କ ଭିତରେ ଘୋର ଗଦାଯୁଦ୍ଧ
ହେଲା । ଜରାସନ୍ଧର ରଥ ପ୍ରଭୃତି ବଳରାମଙ୍କ
ଗଦା ପ୍ରହାରରେ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥାଏ । ଦୁହେଁ ଭୂମି
ଉପରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ଗଦାଯୁଦ୍ଧ କଲେ ।
ଗଦାଯୁଦ୍ଧ ସମାପ୍ତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ହାରଜିତ୍
କିଛି ଜଣାଗଲା ନାହିଁ ।

ତା’ପରେ କିଛିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୁଦ୍ଧ କରି କରି
ଜରାସନ୍ଧ ଥକିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଜିତି ପାରିଲା ନାହିଁ ।
ତେଣୁ ଏଥର ମଧ୍ୟ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଓ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ
ନେଇ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଲେଉଟି ଗଲା । ଏଥର ମଧ୍ୟ
ସେ ଭାବିଲା ଯେ ଦେବ ତାଙ୍କର ଅନୁକୂଳ ନୁହଁନ୍ତି ।

ତା’ପରେ ଜରାସନ୍ଧ ନିରାଶ ନ ହୋଇ ଅଠର
ଥର ମଥୁରା ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସବୁଥର
ପରାଜିତ ହୋଇ ଫେରିଯାଏ । ଯୁଦ୍ଧ ଜରାସନ୍ଧର
ମୃତ୍ୟୁ ଅନ୍ୟ ଭାବରେ ହେବାର ବିଧିନିର୍ଦ୍ଧାରିତ
ତେଣୁ କୃଷ୍ଣ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ସଫାର କରି ନଥିଲେ ।

କିଛିଦିନ ଶାନ୍ତି ଆନନ୍ଦରେ ବଢ଼ିଲା ।
 ବଳରାମଙ୍କର ଦିନେ ପିଲାବେଳର କଥା ମନେ
 ପଡ଼ିଲା । କୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଯେ
 ସେ ଥରେ ଯାଇ ଗୋପପୁର ବୁଲି ଆସିଲେ
 ଭଲ । ବଳରାମ ଶୁଣି ହୋଇ ଗୋପାଳ
 ବେଶରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ଗୋପକୁ ଗଲେ ।
 ସେଠାରେ ସମସ୍ତେ ବଳରାମଙ୍କୁ ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ
 ହେଲେ । ବଳରାମ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ
 କଲେ । ଲଘୁଜନଙ୍କର ପ୍ରଣାମ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଓ
 ସାଜସାଥୀମାନଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ । ସମସ୍ତେ
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କଥା ପରୁର ପରୁର ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟସ୍ତ
 କଲେ ।

ବୃଦ୍ଧମାନେ କହିଲେ, “ତୁମ ଦୁଇଭାଇଙ୍କ
 କଥା ଶୁଣି ଆମେ ଖୁବ୍ ଗର୍ବିତ । ତୁମେ ତ
 ଆମର ପିଲା, ଆମର ପାଖରେ ବଢ଼ିଛ, ମଣିଷ
 ହୋଇଛ, ଆମର କେତେ ଆଦରର ଧନ ।
 ଆଜି ତମେ ବଡ଼ ହୋଇ କେତେ ସୁସ୍ଥ
 ମାରିଲ, କ'ଣ ବଧ କଲ, ଗୋମନ୍ତକ ପର୍ବତର

ସୁଦ୍ଧ ଆଦି ସବୁ ସମାବୁର ଶୁଣି ଆମ ମନ
 ଆନନ୍ଦରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାସ ହୋଇ ଉଠୁଛି । ଯେତେ
 ଦୂରରେ ରହଲେ ମଧ୍ୟ ମାତୃଭୂମି ପାଇଁ ମନ
 ସଦା ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଏ । ତମେ ଆସିଛ ଆମେ
 ଆଜି ଅତି ଆନନ୍ଦିତ ।”

ବଳରାମ କହିଲେ, “ମୁଁ ଓ କୃଷ୍ଣ ଧର୍ମତା
 ଗୋପପୁର କଥା ଓ ବାଲିଜୀବନ କଥା ସ୍ମରଣ
 କରୁ । ଆପଣମାନେ ଯେତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଆଦରରେ
 ଆମକୁ ପାଳିଥିଲେ ସେକଥା କ'ଣ ଆମେ
 ଭୁଲି ପାରିବୁ ? ସମସ୍ତ ରାଜସାମ୍ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ
 ଗୋପପୁର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ମୁଁ ଓ କୃଷ୍ଣ
 ଉଦାସ ହୋଇପଡ଼ୁ । କି ମଧୁର ସେ
 ଦିନଗୁଡ଼ିକ ।”

ବଳରାମଙ୍କଠାରୁ ଏସବୁ ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ଖୁବ୍
 ଶୁଣି ହେଲେ । ତା'ପରେ ସମସ୍ତେ ନାନା ପ୍ରକାର
 ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ନାଚା ଉପହାର ସବୁ
 ବଳରାମଙ୍କୁ ଦେଇ ନିଜ ନିଜର ପ୍ରେମଭାବ
 ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ

ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଚନ୍ଦ୍ରବିହାରରେ ରାଜା
କରୁଥା'ନ୍ତି ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରବିହାର । ତାଙ୍କ ରାଜାଙ୍କର
ଅନେକ ସଭାରେ 'ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ' ପ୍ରତି
ଶୁଭ ସଭାରେ ଥିଲା, ଆକର୍ଷଣ ଥିଲା ବେଶି,
ଥରେ ରାଜାଙ୍କର ବିଶେଷ ଅନୁରୋଧରେ
ରାଜା ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ଯେତେବେଳେ କଲେ ଯେ
ନାନା ପ୍ରକାର 'ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ' ର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ
ହେବ । ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଯେଉଁ ଯାଦୁକର
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିବେଚିତ ହେବ ସେ ପୁରସ୍କାର
ପାଇବ ଲକ୍ଷେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ
କିଛି କିଛି ପାଇବେ ।

ଏ ଘୋଷଣା ଶୁଣି ବହୁ ଦୂର ଦୂରନ୍ତରୁ
ଯାଦୁକରମାନେ ଆସିଲେ । ଯାଦୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ
ପାଇଁ ଦିନ ଧାନ୍ତି କରାଗଲା । ମଣ୍ଡପ ଇତ୍ୟାଦି
ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା । ଯାଦୁକରମାନେ ନିଜ ନିଜର
ଯାଦୁବିଦ୍ୟା ଦେଖାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ

ରହିଲେ । ଜଣେ ଶୂନ୍ୟରେ ଚାଲିଲା, କେହି ବା
ମନୁଷ୍ୟକୁ ମାଙ୍କଡ଼ କରିଦେଲା ଓ କଥାବାସ୍ତବ
କଲ ସେ ମାଙ୍କଡ଼ ସହିତ । କିଏ ବା ସାରା
ମଣ୍ଡପରେ ଭୂମିକମ୍ପ ସୃଷ୍ଟି କଲା, ଏହିପରି
ନାନା ପ୍ରକାର ଯାଦୁର ଖେଳ ପ୍ରଦର୍ଶିତ
ହେଉଥାଏ । ସବୁରୁଚକ ଏତେ ଚମତ୍କାର
ହେଉଥାଏ ଯେ ରାଜା ବଡ଼ ସମସ୍ୟାରେ
ପଡ଼ିଲେ କାହାକୁ ପୁରସ୍କାର ଦେବେ । ତେଣୁ
ସେ ଦର୍ଶକମଣ୍ଡଳୀକୁ ଅନୁରୋଧ କରି କହିଲେ,
“ଆପଣମାନେ ଯାହାକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିବେଚିତ
କରିବେ, ପୁରସ୍କାର ତାକୁହିଁ ଦିଆଯିବ ।”
ଦର୍ଶକମାନେ ମହା ହଇରାଣରେ ପଡ଼ିଲେ ।
ଜଣେ ଦର୍ଶକ ଗୋଟିଏ ନାମ କହିଲେ ଆଉ
କିଏ ଆଉ କାହା ନାମ କହୁଛି । କିଛି ନିର୍ଣ୍ଣୟ
ତ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । କେବଳ
କୋଳହଳହିଁ ସାର ହେଲା ।

ସେହି ସମୟରେ ଜାଲନନ୍ଦ ନାମକ ଜଣେ ଯାଦୁକର ଯାଦୁପ୍ରଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶାନ୍ତ କରି ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ଯାଦୁକରର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା କେବଳ ଆପଣହିଁ କରିପାରିବେ । ସେଥିପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ଅଛି ?”

“କ’ଣ ସେ ଉପାୟଟି ?” ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

ଜାଲନନ୍ଦ କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ବିଦ୍ୟାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଆମେ ଯାଦୁକର-ମାନେ ବେଶି ଭଲ ଭାବରେ ଦୁଃଖିପାରିବୁ । ତେଣୁ ସମସ୍ତ ଯାଦୁକର ନିଜ ନିଜର ପସନ୍ଦ ମୁତାବକ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯାଦୁକରର ନାମ

ଆପଣଙ୍କୁ ଗୋଟିଏମିତି କହିବ । ପଢ଼ିବ ନମ୍ନ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଯାଦୁକର କହିଥିବେ ସେହି ପୁରସ୍କାର ବିଜୟୀ ହେବ ।”

ଏ କଥାଟି ରାଜାଙ୍କ ମନକୁ ପକାଇ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ମତାମତ କଲେ । ଅବଶେଷରେ ରାଜା ଦେଖିଲେ ଜାଲନନ୍ଦଙ୍କ ସବୋଇ ସଂଖ୍ୟା ପାଇଗଲା । ତେଣୁ ସେହି ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯାଦୁକର ବିବେଚିତ ହେଲେ ।

ଏକଥା ଶୁଣି ଜଣେ ଯାଦୁକର ଉଠିପକ୍ଷ କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ଏଥିରେ କିଛି ରହସ୍ୟ ଅଛି । ମୁଁ ନିଜକୁ ଜାଲନନ୍ଦଠାରୁ ବଡ଼ ଯାଦୁକର ବୋଲି ଭାବେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ କହିବା ବେଳକୁ ଜାଲନନ୍ଦରହିଁ ନାମ କହିଥିଲି ।

ରାଜା ପଚାରିଲେ, “ତୁମେ ନିଜକୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଯଦି ଭାବୁଛ ତେବେ ତା’ର ନାମ କହିଲୁ କାହିଁକି ?”

ଯାଦୁକରଟି କହିଲା, “ସେ ତା’ର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲର ପ୍ରଭାବରେ ଆତ୍ମମାନଙ୍କୁ ବୋକା ବନାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏପରି ଭାବରେ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ନିଷିଦ୍ଧ ଅଟେ ।”

ଜାଲନନ୍ଦ କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ସେ ଯାହା କହୁଛନ୍ତି ସତ୍ୟ । ମୁଁ ଅନ୍ୟାୟ କରିଛି । ତଥାପି ମୁଁ ଦେଖାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି ଯେ ହଜାର ହଜାର ଦର୍ଶକଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଥିବା ଯାଦୁକରମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଯାଇ ପାରିବ ନା ନାହିଁ । ଏହି ସନ୍ଦେହ

କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଏପରି କଲି । ଏଣିକି ପୁରସ୍କାର ଦେବା ଦାୟିତ୍ୱ ଆପଣଙ୍କର ।”

ରଜା ଅଳ୍ପ ହସି କହିଲେ, “ଯାଦୁକର ତ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲିକଙ୍କ ଉପରେ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲର ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିବା ଏହି ଜାଲିକ ଜାଲନନ୍ଦଙ୍କୁ ଆଜି ସକ୍ଷର ସବୁହେତୁ ବିବେଚନା ହେଲେ ।”

ରଜାଙ୍କ ଶୀର୍ଷସ୍ଥ ସମସ୍ତେ ମାନିନେଲେ ।

ତା’ପରେ ରଜା ପୁରସ୍କାରଟି ଜାଲନନ୍ଦଙ୍କୁ ଦେଇ ପଚାରିଲେ, “ତୁମର ଏ ବିଦ୍ୟା ପ୍ରଦର୍ଶନ ପ୍ରକୃତରେ ଅଭୂତ । କିନ୍ତୁ ତମେ ଆଉ କାହାକୁ ଜାଣ କି ଯିଏ ତୁମ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଶ୍ରେଣୀଲୀ ?”

“ଜାଣେ ମହାରଜା । ସେ ମୋର ଧର୍ମପତ୍ନୀ, ତା’ର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗୁ ମୁଁ ତା’ର ଦାସ ହୋଇ ରହିଛି । ତା’ର ପାଇଁହିଁ ମୁଁ ଏହି ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲି ।” ଜାଲନନ୍ଦ କହିଲେ ।

ଏ ଉତ୍ତର ରଜାଙ୍କର ପସନ୍ଦ ହେଲା ନାହିଁ । ରଜା କହିଲେ, “ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ତ ଅଳ୍ପ ସମୟ

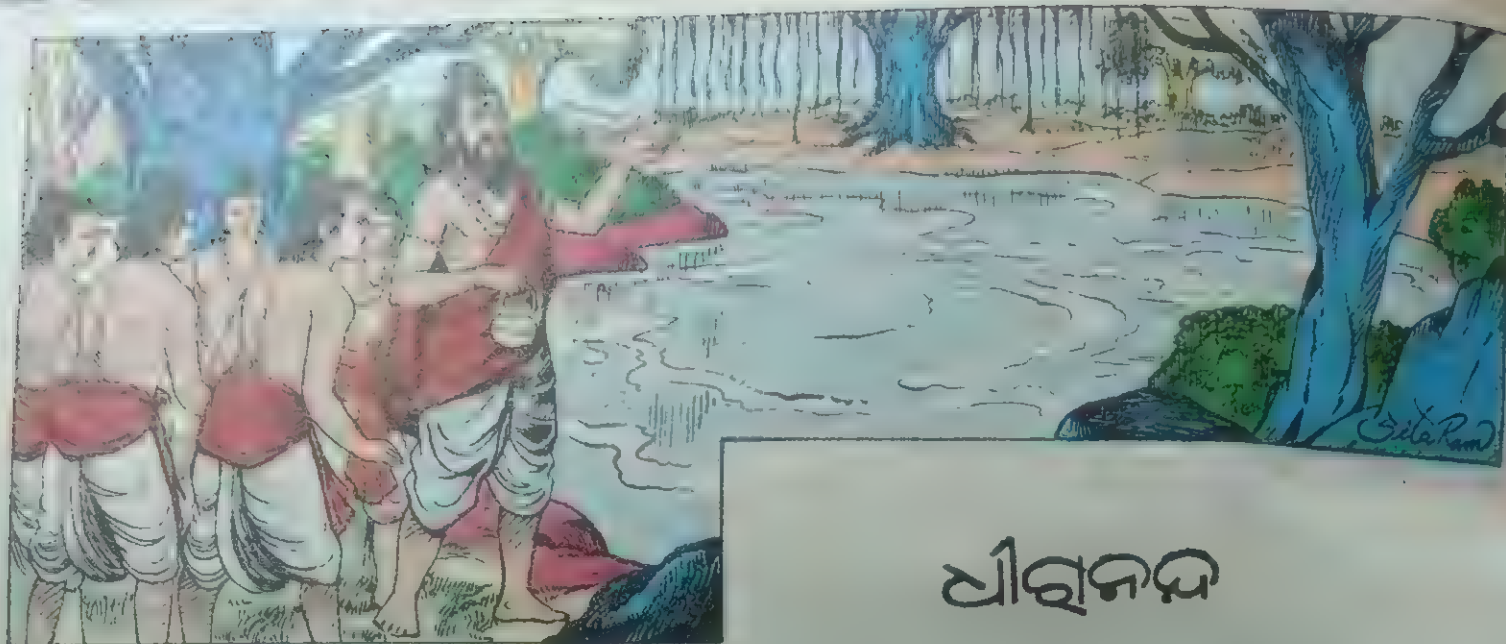
ପାଇଁ ତୁମ ସୃଷ୍ଟି କରେ । କିନ୍ତୁ ତୁମ ପତ୍ନୀର ରୂପ ତ ତୁମ ନୁହେଁ ?”

ଜାଲନନ୍ଦ କହିଲେ, “ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲର ଶକ୍ତି କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ପ୍ରଭାବ ପକାଏ; ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ତୁମ କିଛିବର୍ଷ ପାଇଁ ରହେ । ମହାରଜା ଏ ବିଶ୍ୱରେ ଶାଶ୍ୱତ ବା କ’ଣ ? ସବୁ କିଛି ତ ଭଗବାନଙ୍କର ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ । ମୋ ପତ୍ନୀର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ତ ଦଶବର୍ଷ ପାଇଁ ରହିବ ପରେ ସେ ବୁଢ଼ୀ ହୋଇଯିବ ।”

ଏକଥା ଶୁଣି ରଜା ଆଦୂର ଲକ୍ଷେ ମୁଦ୍ରା ଜାଲନନ୍ଦଙ୍କୁ ଦେଇ କହିଲେ, “ମୁଁ ମଧ୍ୟ ମୋ ପତ୍ନୀର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଜନତାଙ୍କ କଲ୍ଲାଣ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରି ଶ୍ରେଣୀ ବିଲସରେ ସମୟ ବିତାଇଲି । ତୁମ କଥା ମୋର ତୁମ ଦୂର କରିଥିବାରୁ ଏ ଉପହାର ମୁଁ ତୁମକୁ ଦେଉଛି । ଜାଲନନ୍ଦ ଶୁଣି, ପ୍ରଜାମାନେ ମଧ୍ୟ ଶୁଣି ଯେ ଜାଲନନ୍ଦଙ୍କ ଯୋଗୁ ରଜା ଏବେ ଜନକଲ୍ଲାଣକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମନ ଦେବେ ।

ଧୀରାନନ୍ଦ

ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟରେ ଯୋଗାନନ୍ଦ ନାମକ ଜଣେ ସାଧୁ ବାସ କରୁଥିଲେ । ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ କୂଳରେ ତାଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ଆଶ୍ରମଟିଏ, ତମିଜାର ବାତାବରଣ, ବହୁ ଦୂରଦୂରାନ୍ତରୁ ଜାତିବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଶିଷ୍ୟାର୍ଥୀମାନେ ଆସି ସେହି ଆଶ୍ରମରେ ରହି ଗୁରୁ ଯୋଗାନନ୍ଦଙ୍କ ସମୀପରେ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରୁଥା'ନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ବର୍ଷଟିଏ ସମୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଛନ୍ଦର ଯୋଗ୍ୟତା ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ।

ଗୁରୁ ବହୁବାର ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଧରି ଅନେକ ଘନ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରୁ ଯାଇ ନାନା ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥାନ୍ତି । ଦେବତା ଓ ଶୁଦ୍ଧସମାନଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ଦୃଶ୍ୟ । ଶୁଦ୍ଧସମାନଙ୍କୁ ବଶକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଗୁରୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଛନ୍ଦମାନେ ମଧ୍ୟ ଶିଖନ୍ତି ।

ଥରେ ଧୀରସିଂହ ନାମକ ଏକ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଯୁବକ ଯୋଗାନନ୍ଦଙ୍କର ଶିଷ୍ୟ ହେବାକୁ ଆସିଲା, ବୟସରେ ବହୁତ କମ ହେଲେ କ'ଣ ହେବ, ଶୁଷଣ ବୃଦ୍ଧିମାନ ଓ ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟାରେ ପାରଙ୍ଗମ । ଉପୁ କ'ଣ ସେ ଜାଣି ନଥିଲା । ସେ ଅନ୍ୟ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି ବର୍ଷେ ପରୀକ୍ଷା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଥାଏ ।

ଥରେ ଯୋଗାନନ୍ଦ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ସହ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଗୋଟିଏ ସରୋବର କୂଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ସେଠାରେ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ତିଆରି କଲେ । ତା' ଭିତରେ ବାଡ଼ି ଦେଇ ଛୋଟ ଛୋଟ କଷ ସବୁ ତିଆରି କଲେ । ସେ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳାର ଅନତି ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ବଟବୃକ୍ଷ ଥାଏ । ଯୋଗାନନ୍ଦ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, “ଦେଖ, ଏ ବଟବୃକ୍ଷ ବହୁତ ବର୍ଷର ପୁରୁଣା, ଏଥିରେ

ଅନେକ ପିଣାଟ ବାସ କରନ୍ତି । ଏପରିକି ହେତାୟାଗର ପିଣାଟ ମଧ୍ୟ ରହନ୍ତି । ଚମେମାନେ ରାତରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆସି ଦିବ ନାହିଁ । ଏହା ମୋର ଆଦେଶ ।”

ଗୁରୁ ଏକଥା କହିବା ବେଳେ ଧୀରସିଂହ ସେଠାରେ ନଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଗୁରୁଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଜାଣି ନଥିଲା । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ତା’ର କେତେଜଣ ସହପାଠୀ ତାକୁ କହିଲେ, “ଜାଣୁ ? ସେ ଶବ୍ଦରେ ଏମିତି ଗୋଟିଏ ପିଣାଟ ଅଛି ଯିଏ ଅଟ୍ଟନ୍ତୁ ଧୁଉଁ । ତାକୁ କେନ୍ଦ୍ର ବଶୀଭୂତ କରିପାରି ନାହିଁ ।”

“ସତେ ? କାହିଁକି କେନ୍ଦ୍ର ବଶୀଭୂତ କରି ପାରି ନାହାନ୍ତି ?” ଧୀରସିଂହ କୌତୁହଳୀ ହୋଇ ପଚାରିଲା ।

“ଶୁଣିଲୁ ପରା ସେ ଅଟ୍ଟନ୍ତୁ ଧୁଉଁ ? ତାକୁ କିଏ କିପରି ବଶୀଭୂତ କରିବ ?” ଜଣେ ସହପାଠୀ କହିଲା ।

“ଆମ ଗୁରୁ ଯେ କୌଣସି ପିଣାଟକୁ ବଶୀଭୂତ କରି ପାରିବେ ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା ।” ଧୀରସିଂହ ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ କହିଲା ।

“ତାହା ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ପିଣାଟ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଗକୁ ଆସିବ କାହିଁକି ?” ସହପାଠୀ ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ଧୀରସିଂହ ଶମ୍ଭୀର ହୋଇ ରହିଲା । କୌଣସି ଉପାୟରେ ଯଦି ସେ ସେହି

ପିଣାଟଟିକୁ ଥରେ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଗକୁ ଆଣିପାରିଲା, ତେବେ କେଡ଼େ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।” ସେ ଏକଥା ଘୋଷଣା କଲା ।

ସେହିନ ରାତରେ ସମସ୍ତେ ଶୋଇଗଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଧୀରସିଂହର ନିଦ ଘଟିଗଲା; ଆଉ ନିଦ ଆସିଲାନି । ସେ କୌତୁହଳବଶତଃ ବଢ଼ିବୁଝି ଆଡ଼େ ଗଲା । ଭୟ ତ ତା’ର ଜନ୍ମ ଜାତକରେ ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ଘୋଷଣା, “ନିଦ ତ ହେଉନାହିଁ ଟିକିଏ ପିଣାଟମାନଙ୍କ ସହିତ ଅଲପ କରି ଆସେ, କିନ୍ତୁ କ’ଣ ?”

ଧୀରସିଂହ ଗୁଲି ଗୁଲି ଯାଇ ବଢ଼ିବୁଝ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଠାରେ ବୁଲୁଛି,

ଦେଖିଲ ଗୋଟିଏ କଲ ଛାଇ ପରି ଆକୃତି
ଗଛରୁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଛି । ଧୀରସିଂହ
ପଚାରିଲା, “ତମେ କିଏ ?”

“ମୋ ନାମ ଅନୁକମ୍ପନ । ଶବ୍ଦକୁ ମୁଁ
ପ୍ରଥମେ ସୀତାଙ୍କ ରହୁଥିବା ସ୍ଥାନର ସ୍ୱଧାନ
ଦେଇଥିଲି ।” ଭୁତ କହିଲା ।

“ଓ, ତମେ ଦେବାୟଣରୁ ଏଇଠି
ଅଛ ?” ଧୀରସିଂହ ପଚାରିଲା ।

“ମୁଁ ଏଠାରେ ବି ରହେ, ପୁଣି ପାତାଳ-
ପୁଣ୍ୟରେ ଥିବା ନର୍କରେ ମଧ୍ୟ ବାସ କରେ ।
ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ଏଠାକୁ ଆସେ ।” ଭୁତ କହିଲା ।

“ଆଜ୍ଞା ତୁମର ବହୁବାନ୍ଧବମାନେ ନର୍କରେ
କିପରି ଅଛନ୍ତି ?” ଧୀରସିଂହ ପଚାରିଲା ।

“କ’ଣ କହିବି ? ସେମାନେ ନର୍କର
ନିଆଁ ଭିତରେ ଝୁଲି ରହିଛନ୍ତି । ବଡ଼
କଷ୍ଟ ଯାତନା ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି ।” ଭୁତ
କହିଲା ।

“ସବୁଠାରୁ ବେଶି ସାହସର ସହିତ ଏସବୁ
କଷ୍ଟ ଗ୍ରହଣ କରୁଛ କିଏ ?” ଧୀରସିଂହ
ପଚାରିଲା ।

“ଶବ୍ଦ । ତାର ବାରିତା ଓ ସାହସରୁ
ପ୍ରଂସା କରିବାକୁ ହେବ ।” ଭୁତ କହିଲା ।

“ତାକୁ କି ଦଣ୍ଡ ମିଳିଛି କି ?” ଧୀରସିଂହ
ପଚାରିଲା ।

“ଗୋଟାଏ ତେଲ ପାତ୍ରକୁ ନିଆଁରେ ଧରି
ବସିଛି ତେଲ ଫୁଟୁଛି ।” ଭୁତ କହିଲା ।

“ଆଜ୍ଞା ! ବଡ଼ କଷ୍ଟ ତ ହେଉଥିବ । ଏବେ
କୁହ, କିଏ ନର୍କଦଣ୍ଡ ଦେଖି ବେଶି କାତର
ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ?” ଧୀରସିଂହ ଜାଣି ଜାଣି କଥା
ଲମ୍ବା କରୁଥାଏ ଆଉ ଭବୁଥାଏ ଭୁତଟା କି
ମିଛସବୁ କହୁଛି ! କାରଣ ସେ ଭବୁଥାଏ ଭିତ
ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁଜୀ ଆସିଗଲେ ଭୁତଟାକୁ କାବୁ
କରି ଦିଅନ୍ତେ ।

“ସବୁଠୁଁ କାତର ହେଉଛି କୁମୁକର୍ଣ୍ଣ । ସେ
କିଛି କଷ୍ଟ ସହି ପାରେ ନାହିଁ । ଖାଲି ଚିତ୍କାର
କରେ ।” ଭୁତ କହିଲା ।

“ଏ, ଚିତ୍କାର କରେ ? କେମିତି ଭଲ
କରେ ଟିକିଏ କରି ମୋତେ ଶୁଣାଇଲ !
ପାରିବଟି ?” ଧୀରସିଂହ କହିଲା ।

“ହଁ, ପାରିବ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଏବେ ଶୁଣ ।” ଭୃତ ଭୂତ ଘୋଷାଏ ରଡ଼ି କଲା । ସେ ରଡ଼ି ଶୁଣି ଧୀରସିଂହ କାନରେ ଆଜୁଠି ହୋଇଗଲା । ଚଥାପି ସାହସ ରଖି କହିଲା, “ହେ ଏତିକି ଟିକିଏ ରଡ଼ି କୁମୁକର୍ଣ୍ଣ କରୁଛି । ଅସମ୍ଭବ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଗନ୍ଧସ ପୁଣି ନାଆଁରେ ମୁଣ୍ଡିଲୁ କରି ରହିଛି; ସେ ପଲ୍ଲୀରେ ଏତିକି ଟିକିଏ ରଡ଼ି ? କେବେ ନୁହେଁ ତୁମେ ଆଦୁର ଜୋର୍ରେ କର ।” ଧୀରସିଂହ କହିଲା ।

ଭୂତ ଆଦୁର ଜୋର୍ରେ ରଡ଼ି କଲା । ତା’ ପୁରୁଷ ଧୀରସିଂହ କାନରେ ଆଜୁଠି ପୁରାଇ ଥାଏ ।

“ଆହାହା, ଏତିକି ମାତ୍ର ରଡ଼ି ଗନ୍ଧସ କୁମୁକର୍ଣ୍ଣର କେବେ ହୋଇ ନପାରେ ।” ଧୀରସିଂହ କହିଲା । “ଆଦୁର ଜୋର୍ରେ କର ।”

ଭୂତ ଏତେ ଜୋର୍ରେ ରଡ଼ି କଲା ଯେ ଧୀରସିଂହ କାନରେ ଆଜୁଠି ଦେଇଥିବା

ସବୁ ମୁହଁ ହୋଇଗଲା । ତିନି ଦିନ ବେଳେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଗୁରୁ । ଭୂତର ପ୍ରଥମ ରଡ଼ିରେ ଗୁରୁ ଉଠି ପଡ଼ିଥିଲେ । ସେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି କିଛି ମଜା ଉଦାରଣ ପୁରକ ଭୂତ ଉପରେ ପାଣି ଛୁଞ୍ଚିଲେ ଓ କହିଲେ, “ଆଉ କେବେ ଏପରି କରିବୁ ନାହିଁ ।” ଭୂତ ହାତ ଯୋଡ଼ି ଜମାପ୍ରାର୍ଥନା କରି ପାତାଳକୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଚାଲିଗଲା । ତା’ପରେ ଗୁରୁ ଧୀରସିଂହକୁ ଉଠାଇ ବସାଇଲେ ଓ କହିଲେ, “ମୋ କଥା ନ ମାନି ବିପଦକୁ କାହିଁ ଆସିଲା ? ଚଥାପି ମଧ୍ୟ ତୋ ସାହସରେ ମୁଁ ବହୁତ ଶୁଣି । ବହୁତ ବୁଦ୍ଧି କରି ଭୂତକୁ ରଖାଇଥିଲା । ମୋର ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଅନ୍ତେ ମୁଁ ତାକୁ ଚରଦିନ ପାଇଁ ଏଠାରୁ ବିଦା କରି ଦେଇଛି । ତୋ’ର ନାମ ଆଜିଠାରୁ ‘ଧୀରନନ୍ଦ’ ରହିଲା । ଆଜିଠାରୁ ତୋତେ ମୁଁ ଯୋଗଶିଖା ଦେବି ।” ସେହି ଦିନରୁ ଧୀରସିଂହ ଧୀରନନ୍ଦ ନାମରେ ପରିଚିତ ହେଲା ।

କବି - ଆଲୋଚକ

କୁମାରଗିରି ରାଜାଙ୍କ ଦରବାରରେ ଥା'ନ୍ତି ରାମଶର୍ମା ନାମକ ଜଣେ କବି । ସେ ସାହିତ୍ୟର ଆଲୋଚକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସବଦା ଉପେକ୍ଷା ଭାବ ରଖୁଥା'ନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମତରେ ପାଠକ କାବ୍ୟ ପଢ଼ି ଖୁସି ହୋଇଗଲେ ଲେଖା ସାର୍ଥକ ହେଲା । କାବ୍ୟକବିତାର ଆଲୋଚନା ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସବୁର କିଛି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା, କବି ଓ ଆଲୋଚକ ଦୁହେଁଙ୍କୁ ସମାନ ରୂପରେ ଦେଖୁଥିଲେ, ସମାନ ଭାବରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ । ଏକଥା ରାମଶର୍ମାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନଥିଲା । ତେଣୁ ଦିନେ ଦରବାରରେ ସେ ତାଙ୍କର ମତ ପ୍ରକାଶ କଲେ ।

ଦିନେ ରାଜା ତାଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, “ଶର୍ମାଜୀ, ଆପଣଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ କାମ କରିବାକୁ ହେବ । ଆପଣ ଗୋବିନ୍ଦପୁରର ଜମିଦାର ଉମାପତିଙ୍କ ସହ ଦେଖା କରି ଆପଣଙ୍କ ରଚିତ

କାବ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଦେବେ ଓ ସେ କ'ଣ କହିଲେ ସେକଥା ସେଠାରୁ ଫେରି ମୋତେ କହିବେ ।”

ରାଜାଙ୍କ କଥା ମାନି ସେ ଉମାପତିଙ୍କୁ ଭେଟି କାବ୍ୟଟି ଦେଲେ ଓ ପଢ଼ିବା ପରେ ମତାମତ ଦେବା ପାଇଁ କହିଲେ । ଚାରିଦିନ ପରେ ଉମାପତି କହିଲେ, “କବି ମହାଶୟ, ଆପଣଙ୍କ କାବ୍ୟଟି ଅବୋଧ; ଭାଷା ବହୁତ କଠିନ । କେହି ଯଦି ତାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଦିଏ ତ ତାହା ବୋଧଗମ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ ।”

ରାମଶର୍ମା ସେଠାରୁ ଫେରି ଆସି ଉମାପତିଙ୍କ ମତାମତ ରାଜାଙ୍କୁ ଶୁଣାଇଲେ । ରାଜା କହିଲେ, “ଶର୍ମାଜୀ, ଏବେ ଆପଣ ଟିକିଏ ରଜପୁର ଯାଇ ଚନ୍ଦ୍ରଶର୍ମା ନାମକ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଭେଟି ଆପଣଙ୍କ କାବ୍ୟଟି ତାଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇ ମତାମତ ନେଇ ଆସି ମୋତେ ଜଣାନ୍ତୁ ।”

ରାମଶର୍ମା, ଚନ୍ଦ୍ରଶର୍ମାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି
ରାଜା କହିବା ଅନୁସାରେ ସବୁ କହିଲେ । ସେ
ଅତ୍ତେ କାବ୍ୟଟି ପଢ଼ିଥିଲେ । ସେ କହିଲେ,
“କହିବର, ଆପଣଙ୍କ କାବ୍ୟ ଏକ ମହାନ ଗ୍ରନ୍ଥ
ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ରାଧା ସମାବେଶ ଅତ୍ୟନ୍ତ
ଚମତ୍କାର । କାବ୍ୟଟି ଅପୂର୍ବ । ତେବେ ଅଳ୍ପ
କିଛି ତ୍ରୁଟି ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି, କିନ୍ତୁ ତାହା
ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଥିବା କଳଙ୍କ ପରି ସାମାନ୍ୟ ।”
ତା’ପରେ ସେ କାବ୍ୟର ଗୁଣଦୋଷ ସବୁ
ବୁଝାଇ ଦେଲେ, ରାମଶର୍ମା ଏବେ ରଙ୍ଗପୁରରୁ
ଲେଉଟି ଆସି ରାଜାଙ୍କୁ ସବୁକଥା କହିଲେ ।

ରାଜା କହିଲେ, “ଶର୍ମାଜୀ, ଏବେ ଆପଣ
ନିଜ କାବ୍ୟ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇଥିବେ
ଆଶାକରୁଛି । ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ଆପଣ
ଥରେ ଯାଇ ନଗରର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବିଦ୍ଵାନ
ସୌରାଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହ ଦେଖା କରି ଆସନ୍ତୁ ।”

ରାମଶର୍ମା ସୌରାଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହ ଦେଖା କଲେ ।
ସେ କହିଲେ, “ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ କାବ୍ୟ ପଢ଼ିଛି ।

କିନ୍ତୁ ତାହା ଏମିତି କିଛି ଅସାଧାରଣ ନୁହେଁ ।”
ଏତିକି କହି ସେ ନାନା ଉଦାହରଣ ଦେଇ
ତାଙ୍କ କଥାକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କଲେ ।

ରାମଶର୍ମା ଘରକୁ ଫେରି ନିଜର ଅନୁଭୂତି
ସବୁ ବିଷୟରେ ଗଭୀର ଚିନ୍ତା କଲେ । ଉମାପତି
ତାଙ୍କ କାବ୍ୟକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅଭବରୁ ବୁଝିପାରିଲେ
ନାହିଁ । ଚନ୍ଦ୍ରଶର୍ମାଙ୍କ ଆଲୋଚନା ନ ଶୁଣିଥିଲେ
ସେ ନିଜର ତ୍ରୁଟି ସବୁ ବିଷୟରେ ସଚେତନ
ହୁଅନ୍ତେ ନାହିଁ । ସୌରାଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପେକ୍ଷା ବଚନ
ଯୋଗୁ ସେ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର କାବ୍ୟ ଲେଖିବାକୁ
ଯତ୍ନ କରିବେ । ଏସବୁ ସେ ଭଲ ଭାବରେ
ବୁଝିଗଲେ ।

କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ରାଜା ଜାଣିପାରିଲେ ଯେ ଏବେ
ରାମଶର୍ମା ଆଲୋଚନାର ଆବଶ୍ୟକତା ବିଷୟରେ
ଯଥେଷ୍ଟ ସଚେତନ ହୋଇଛନ୍ତି । ରାଜା ଖୁସି
ହେଲେ । ରାମଶର୍ମା ସେହିଦିନଠାରୁ ଆଲୋଚକ
ବା ବ୍ୟାଖ୍ୟାକାରମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି
ନାହିଁ ।

ଧାନୁଆ ଲଙ୍କା

କେତେ ଶତାବ୍ଦୀ ପୂର୍ବର କଥା । ରାଜ-
ପୁତାନାର ଏକ ଛୋଟ ସହରରେ ଏକ
ଷଟିମ୍ବ ବାଳକ ଥାଏ । ତା' ନାମ ନାନୁଜା ।
ପିଲାଦିନରୁ ପିତୃହୀନ; ଦୁଇଜଣ କାକା ତାକୁ
ଲଳନ ପାଳନ କରୁଥା'ନ୍ତି । ପିଲାଦିନରୁ ସେ
ନାନା ପ୍ରକାର ଅସୁଖର ଚଳାଇବାରେ ଓ ଘୋଡ଼ା
ଚଢ଼ିବାରେ ପାରଙ୍ଗମ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ଗୋଟିଏ ନାତୁଆ ଘୋଡ଼ା ଥାଏ ସେ ସବୁ
କଥାରେ ଚମକେ ଓ ନାଚ ମାରେ । ସେ
କାହାକୁ ପିଠିରେ ବସାଇ ଦେଉ ନଥାଏ ।
ନାନୁଜା ସେହି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଦୁଷ୍ଟ ଘୋଡ଼ାକୁ ନିଜ
ବୁଦ୍ଧି ବଳରେ ନାନା କୌଶଳ କରି ମଣାଇ
ନେଲା । ସେଇଟାହିଁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ତା'ର
ବାହନ ହୋଇଥାଏ । କାକାମାନେ କୁଆଡ଼େ
ଘୋଡ଼ାରେ ବସି ଗଲେ ନାନୁଜା ତା' ନିଜ
ଘୋଡ଼ାରେ ବସି କାକାମାନଙ୍କ ସହିତ ଯାଏ ।

ଦିନ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ କେତେଗୁଡ଼ିଏ
ତରବାଣ ବନ୍ଧି କରିବାକୁ ଆସିଥାଏ । ନାନୁଜା
ସେଥିରୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଧରି ପରଶୁ ଥିବାର
ଦେଖି ବେପାରୀ ହସି ହସି କହିଲା, “ଏ
ବାଳକର ବୋଧହୁଏ ତରବାଣ ଖୋଳ ପାଇଁ
ସଉକ ଅଛି ।” ଏତିକି କହି ସେ ଏକ ସୁନ୍ଦର
ଓ ମଜବୁତ୍ ତରବାଣ ତାକୁ ଧରିଲେ ।

ତରବାଣଟି ଦେଖି ନାନୁଜା ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇ
କହିଲା, “ଏହିପରି ତରବାଣଟିଏ ମୋର
ଲେଡ଼ା । ଏଇଟି ପାଖରେ ଥିଲେ କେହି ନିକଟକୁ
ଆସିବାକୁ ସାହସ କରିବ ନାହିଁ ।” ତାପରେ
ସେ କାକାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ତରବାଣଟି
କଣିବା ପାଇଁ କିଛି ଟଙ୍କା ଚାହିଲା ।

ଜଣେ କାକା କହିଲା, “ଆମେ ବସ୍ତ୍ର ଥାଉଁ
ଥାଉଁ ପୁଣି ତୋର ତରବାଣର ଆବଶ୍ୟକତା
କ'ଣ ?”

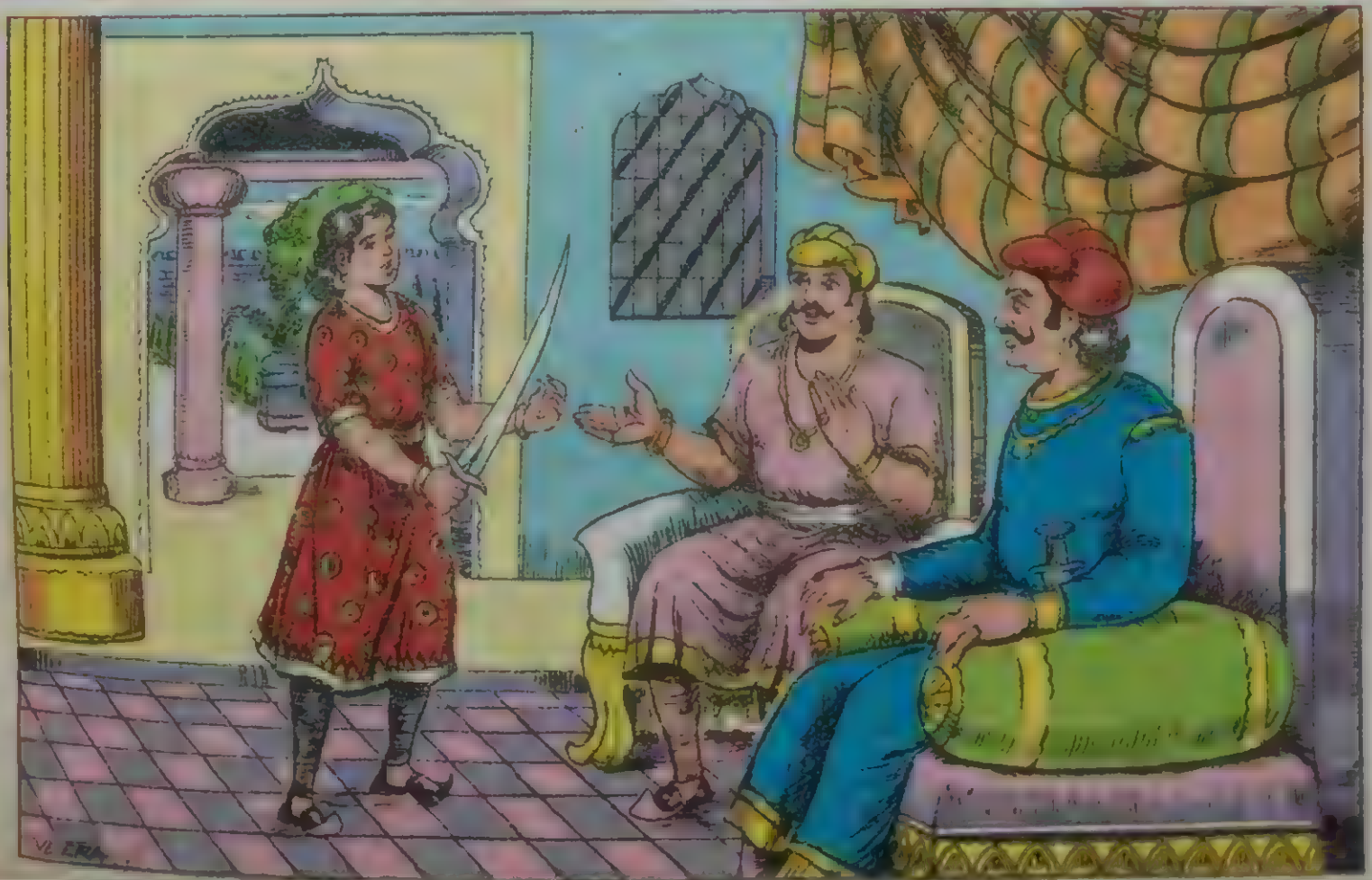
ଆଉ ଜଣେ କାକା କହିଲେ, “ତେଜ
ଚରବାଣୀ ତୁ ତ ଚରବାଣୀ ମଧ୍ୟ ପାରିବୁ ନାହିଁ ।”
ଆଉ ସେଥିରେ ଯୁକ୍ତି କରିବୁ କ’ଣ?

“କାକା, ବୟସରେ ତ ପୁଣି ମୁଁ ବଢ଼ୁଛି ।
ମୋ ପାଖରେ ଯେଉଁ ଚରବାଣୀଟି ଅଛି ତାହା
ନିହତ ଛୋଟିଆଟାଏ ।” ନାନୁଜ୍ କହିଲା ।

“ସୁଅ, ଖଣ୍ଡା ଓ ଚରବାଣୀର ଲମ୍ବ ବେଣି
କମ୍ ହେଲେ କିଛି ଯାଏଆସେ ନାହିଁ । ତାହାକୁ
ଧାରଣ କରିବାବାଲା ଲୋକ କପରି ତାହାକୁ
ହେଉଛି ପ୍ରଶ୍ନ । ଖଣ୍ଡା ଛୋଟ ହେଲେ ଏକପାଦ
ଅଟକୁ ଯାଇ ଶତ୍ରୁ ସହକ ଲଢ଼ିବ ।”
କାକାମାନେ କହିଲେ ।

କାକାମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ବାଳକ ନାନୁଜ୍
ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରାଶ ହୋଇ ଚରବାଣୀଟି ବ୍ୟବସାୟୀର

ହାତକୁ ଫେରାଇ ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ସେ
ଧରେ ଦଳେ ତାକୁ ଚାରେ ପକେଇ ଦେଇ
ଗାନ୍ଧିଗୋରୁ ଅନ୍ତର ନେଲେ । ଗାଁ ବାଲ୍ୟାରେ
ଭୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖବରଟା
ଦେଇ ଏକଜୁଟ ହେବା ପାଇଁ ହୋଇ
ବଜାଇଲେ । ଏ ଖବର ଓ ବିପଦଗୁଡ଼ିକ
ଶବ୍ଦ ବାଳକ ନାନୁଜ୍ ଶୁଣି ପାରିଲା ।
ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝିଲା କଣଟା କ’ଣ ।
ସେ ଶୁଣିଲା, “ମୁଁ ଏଠାରେ ଆଉ ଆଉ ରକ୍ଷା
ଭିତରେ ଏପରି ବିପଦ କାହିଁକି । ମୋ କାକା-
ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପମାନଜନକ
ମୁଁ ଯଦି ଏ ଖେତରେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ସାହସ
ଦେବାକୁ ନ ଦିବି ତେବେ ଯୁଦ୍ଧ ମୋର
ଚରବାଣୀକୁ । ସେ ସେଠାରୁ ଶୀଘ୍ର ବାହାରି

ଆଜି ଯେତା ଦେ, ସୁସଜ୍ଜିତ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି,
ସୁନ୍ଦର ଡାକୁଙ୍କର ପିଣ୍ଡ ଧରି ।

ତାକୁ ସର୍ଦ୍ଦାର ବାଳକ ନାନୁଜାକୁ ଦେଖି
ହସିଦେଇ କହିଲୁ, “ଆରେ ଟୋକା, ଏବେ
ଯେଉଁ ନଈ ଉଠିନାହିଁ, ତୁ ଆସିବୁ ଆମ ହାତରୁ
କେଉଁ ଛଡ଼ାଇ ନେବାକୁ ?”

ଆଉ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ନାନୁଜା ସରଦାର
ପାଖକୁ ଯିବା ଘୋଡ଼ା ଛୁଟାଇ ଦେଇ ତରବାଣୀରେ
ଝେଟ ଦେଇ ତା’ ମୁଣ୍ଡରେ । ହେଲେ
ସରଦାର ମୁଣ୍ଡକୁ କୌଶଳରେ ମୋଡ଼ିଦେଇ
ଗୋଟାଏ ପାଖକୁ, ମୁଣ୍ଡର କିଛି ହେଲନାହିଁ
ସିନା ନାକଟା କଟିଗଲା । ସେ ଚିତ୍କାର କରି
ତା’ ଲେକିଙ୍କୁ କହିଲୁ, “ଦେଖୁଛ କ’ଣ ?
ଧରିଆଣ ସେ ପାକି ଟୋକାକୁ । ମୁଁ ତାକୁ
ଟିକି କଟି କରି କାଟିଦେବି ।”

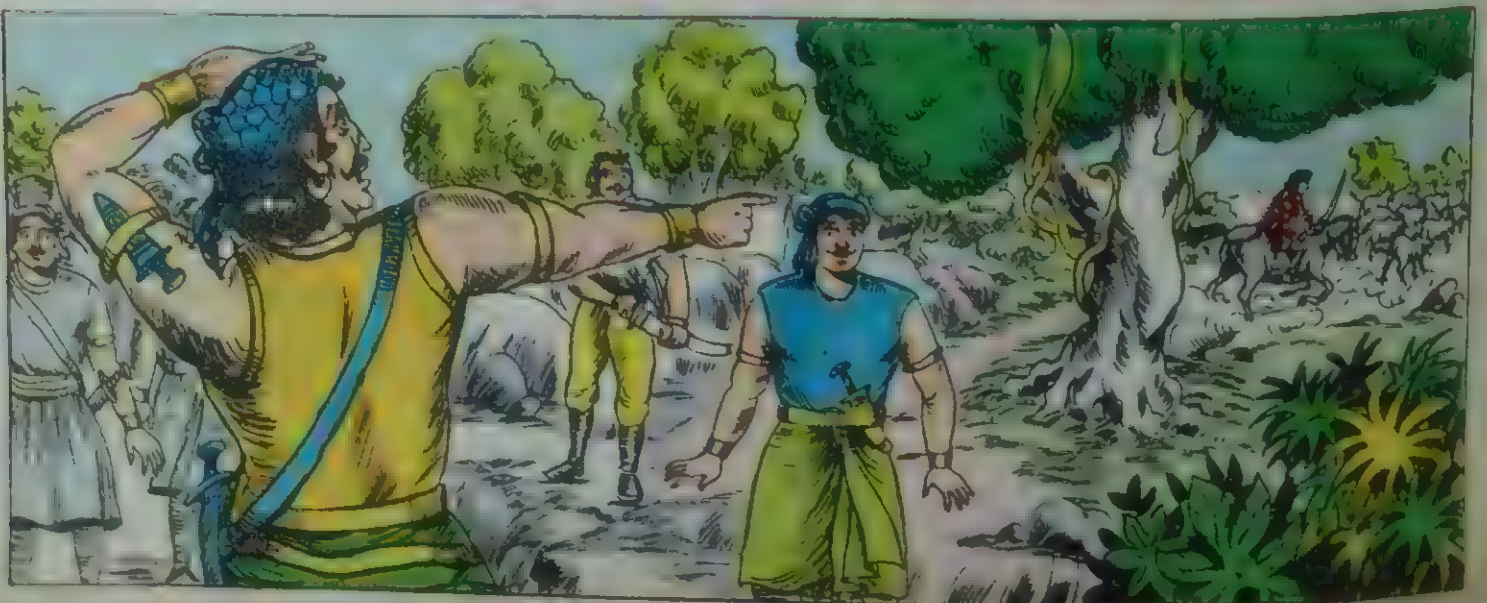
ଏ ଗୋଳମାଳ ମଧ୍ୟରେ ଗାନ୍ଧିମାନେ ଡାକୁ-
ମାନଙ୍କ ଅକ୍ରିଆରୁ ଖସି ଯାଇ ରଡ଼ ଚିତ୍କାର
କରି କରି ଗ୍ରାମ ଆଡ଼କୁ ଦୌଡ଼ିଲେ । ନାନୁଜା

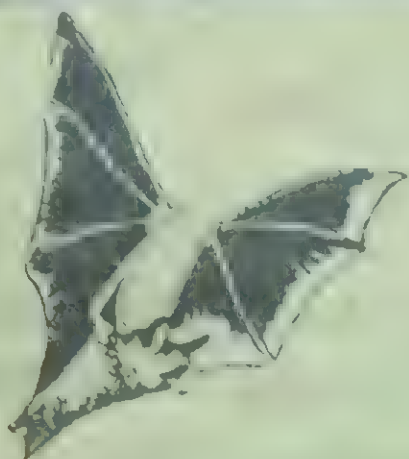
ମଧ୍ୟ ଗାନ୍ଧିଙ୍କ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ
ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଡାକୁମାନେ ତାକୁ
ଧରିବାକୁ ବନ୍ଦୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ବିଫଳ ହେଲେ ।

ଏଣେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଗାନ୍ଧିମାନଙ୍କୁ ଦେଖି
ଖୁସି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଭାବିପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେ
ନାନୁଜା ପରି ଏଡ଼େ ଟିକେ ପିଲୁ ହାତୀ ଏ କାମ
କପରି ସମ୍ଭବ ହେଲା ।

ନାନୁଜା ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ କାକାମାନେ
କହିଲେ, “ପୁଅ, ତୁ ଏଇ ବୟସରୁ ଜୀବନକୁ
ପାଣି ଛଡ଼େଇ ଏତେ ଦୁଃସାହାସିକ କାମ କରୁଛୁ ।
ବଡ଼ ହେଲେ ତୁ ଆଉ କ’ଣ ନ କରି ପାରିବୁ ।
ତୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବୀର ହେବୁ ।”

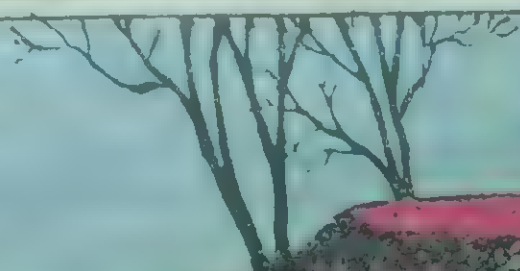
ନାନୁଜା ଚଟାପଟ ଜବାବ ଦେଲା, “କାକା,
ମୁଁ ବାଳକ ହେଲେ କ’ଣ ହେବ । ମୁଁ ହେଉଛି
ଧାନ୍ୟ ଲଙ୍କା । ଏତେ ଟିକିଏ ଲଙ୍କା ଆଉ
ଏତେ ରାଗ । ମୋ ପାଖରେ ମୋ ଘୋଡ଼ା ଓ
ହାତରେ ତରବାଣୀ ଥିଲେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ
ମୋ ପାଇଁ କଠିନ ନୁହେଁ ।”

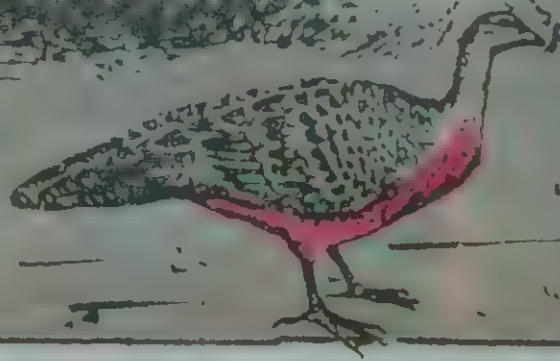
ପ୍ରାଣୀପାତ୍ରୀ ପକ୍ଷୀ

ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାୟୁ ଓ ସ୍ୱେଦ
ଜାତର ଶ୍ୱେତ ରୋମେଶିଆ ଏକମାତ୍ର
ପ୍ରାଣୀପାତ୍ରୀ ପକ୍ଷୀ ।

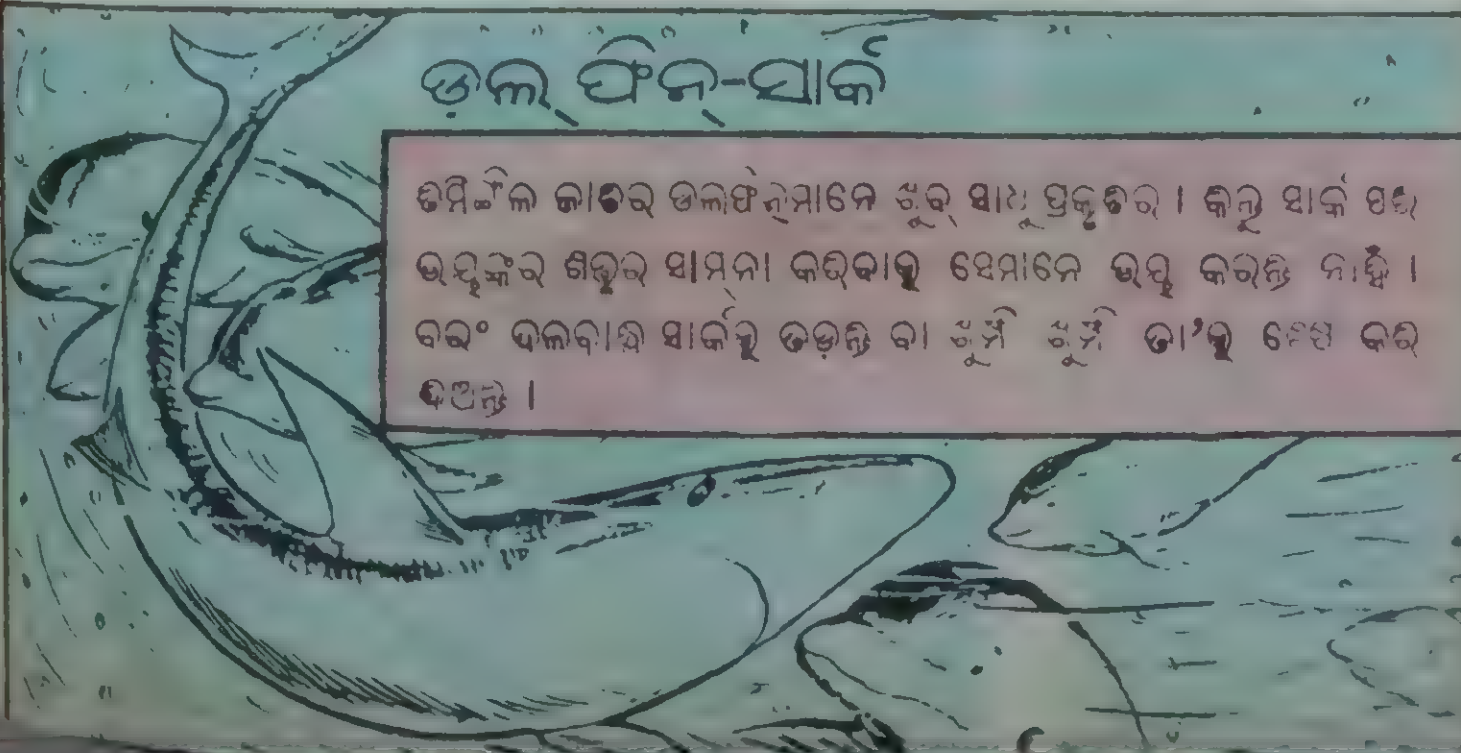
ବିଶାଳ ବସା

ବିଶାଳବସା ପକ୍ଷୀ ନିମ୍ନ
ସ୍ତରୀୟ ଜାତୀୟ ପକ୍ଷୀ ଅଟେ । ଦେବା-
ଦେବେ ୧୫ ଫୁଟ ଲମ୍ବର ଗାତ
ହୋଇଥାଏ ।

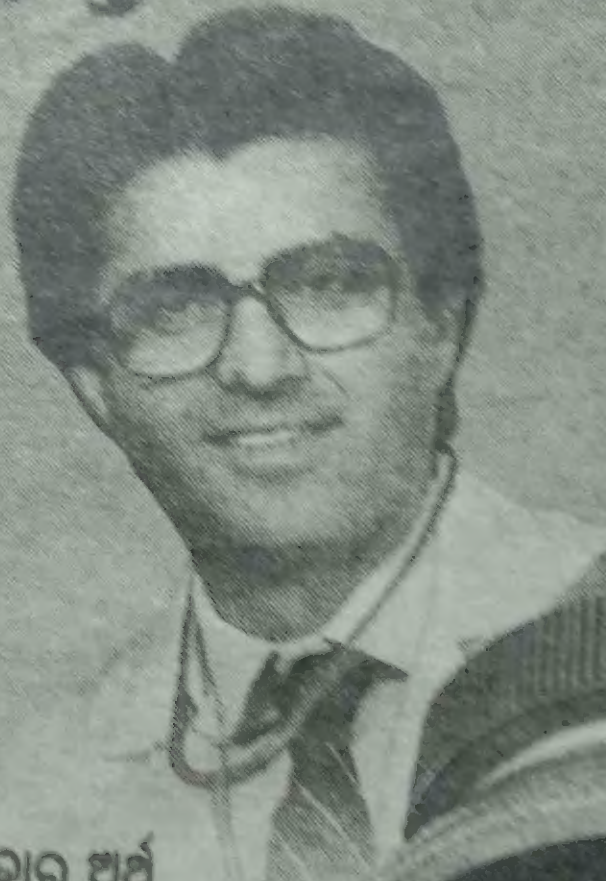
ଡଲ୍ ଫିନ-ସାର୍କ

ଡମ୍ବିଲି ଜାତର ଡଲ୍ ଫିନ-ସାର୍କେ ଖୁବ୍ ସାଧୁ ପ୍ରଜାତି । କିନ୍ତୁ ସାର୍କ ପରି
ଭୟଙ୍କର ଶତ୍ରୁର ସାମନା କରିବାକୁ ସେମାନେ ଭୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।
ବରଂ ଦଳବାଦୀ ସାର୍କକୁ ଡଢ଼ିଆ ବା ଝୁମି ଝୁମି ତା'କୁ ଖେଳ କରି
ଦେଖନ୍ତି ।

ଏବେ ହାଲିକ୍ସ ଅତିରିକ୍ତ କ୍ୟାଲସିୟମ ସହ

“ଏହାର ଅର୍ଥ
ପ୍ରଚ୍ୟୋତ୍ତ
ପାଇଁ ଅଧିକ ଭବନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ।”

କୃତ୍ରିମ କଲକରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କ୍ୟାଲସିୟମରେ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନ-
ପାତ୍ରର ବର୍ତ୍ତମାନ ପିଲାମାନଙ୍କର ଶରୀର ତାହା ଓ ସୁସ୍ଥ ହାତ
ଗଠନ ପାଇଁ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସମସ୍ତ ପରିବାରର ଭବନ
ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ ଏହାକୁ ନିରୁଦ୍ଧ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଆଶୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ
ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାଆପିତାଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ
କ୍ୟାଲସିୟମ ଗୋଚରରେ ପାହାନ୍ତି ଭେଦ ।

କଲକରୁ, ଶରୀର ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଘୋଷାଭିବ୍ୟାପୀ ହୋଇ-
ଭୋଜନରୁ ମିଳେନାହିଁ ଓ ତାହା-ହାତକେତୁ
କରି ପ୍ରାକୃତିକ ପରବର୍ତ୍ତି ଉପାଦାନରେ ଭରପୂର । କେବଳ
କୃତ୍ରିମ, ପ୍ରସ୍ତୁତ କ୍ୟାଲସିୟମ ଅର୍ଥ, ଅଧିକ ଭବନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ।

ପୁଣି ପେଟାଦରୁ ଅଧିକ

© 1991 H&M Co., Ltd.

ଫଟୋ ପରିଚୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା: ପୁରସ୍କାର ୫୦

ପୁରସ୍କାର ପରିଚୟୋକ୍ତି ଫେବୃଆରୀ ୧୯୮୯ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ

M. Natarajan

M. Natarajan

★ ଭାରତୀୟ ଚିତ୍ର ପାଇଁ ଭବିଷ୍ୟତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ଦୂର ଶୁଭ ଧାତୁରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବ ଏବଂ ପରିସ୍ପଷ୍ଟ ସମ୍ବଳିତ ହୋଇଥିବ । ★ ଡିସେମ୍ବର ୧୦ ପୃଷ୍ଠା ପରିଚୟୋକ୍ତି ପଢ଼ିବା ଦରକାର । ★ ସର୍ବାଧିକ ଭବିଷ୍ୟତ ବିବେଚିତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ପାଇଁ ଟ. ୫୦-୦୦ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ । ★ ପରିଚୟୋକ୍ତି ସହ ଠିକଣା ଗୋଟିକାର୍ଡରେ ଲେଖି ନମ୍ବର ଠିକଣାରେ ପଠାନ୍ତୁ :

ଚନ୍ଦାମାମା ଫଟୋ ପରିଚୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୨୭

ଅକ୍ଟୋବର '୮୮ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଫଳ

ପ୍ରଥମ ଚିତ୍ର : ସତେ ମୁଁ ହେବି ତୁମର ସର !

ଦ୍ୱିତୀୟ ଚିତ୍ର : ମୁଁ ବ ଥିଲି ଦିନେ ତୋହର ପର ।

ପୁରସ୍କାର ଚିତ୍ର : ବସନ୍ତ ଜୁମାର ତ୍ରୟାଠୀ, ପିତଳ, ଗଞ୍ଜାମ

ବିଜେଟ୍ ଅଭିନେତା, ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଚନ୍ଦାମାମା

ବାର୍ଷିକ ଦେୟ : ଟ. ୩୭-୦୦

ମହାଶର୍ମର ପଠାଉବା ଠିକଣା :

ଡିଲ୍‌ଟନ୍ ଏଜେନ୍‌ସିଜ୍, ଚନ୍ଦାମାମା ବଲ୍‌ଡିଜ୍, ବଡ଼ପଲ୍ଲୀ, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୨୭

ବିବେକ ସବାସେ ଦେବ ବିବରଣୀ ପାଇଁ ନମ୍ବର ଠିକଣାକୁ ଲେଖନ୍ତୁ :

ଚନ୍ଦାମାମା ପବ୍ଲିକେଶନ୍‌ସ୍, ଚନ୍ଦାମାମା ବଲ୍‌ଡିଜ୍, ବଡ଼ପଲ୍ଲୀ, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୨୭

ଆପଣଙ୍କ ଶିଶୁକୁ ଦଅନ୍ତୁ
ସେରେଲାକର ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଲାଭ

ପ୍ରଥମ ବହଳିଆ ଘନ ଆହାର ରୂପେ ।

ପ୍ରାୟ ୪ ମାସର ହୋଇଗଲେ, ଚା'ପାଇଁ
ଦୁଧ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବହଳିଆ ଘନ ଆହାର ।
ସେରେଲାକର ଅଦ୍ୱିତୀୟ ଲାଭ ।

ର ଲାଭ : ସେରେଲାକର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆହାର,
ସୁ ଦରକାର କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ପୁଷିକାରା ଗୁଣ
ଯଥା : ସୁସ୍ୱାଦ, ଶ୍ୱେତସାର, ଫସାର,
ତଥା ଖଣିଜସାର । ଏଥିରେ ସବୁ କିଛି
ତଥା ସଠିକ୍ ଆକାରରେ ରହିଛି ।

ର ଲାଭ : ସେରେଲାକର ଅପୂର୍ବ ସ୍ୱାଦ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ
ଆଗେ ।

ର ଲାଭ : ସେରେଲାକ ଆଗରୁହ
ପାଇଁ ଏବଂ ଏଥିରେ ଦୁଧ ଓ ଚିନି ମହଯୁଦ
କୁ କେବଳ ଆଗରୁ ପ୍ରତ୍ୟାପାଦିତ୍ୱା ଉଷ୍ମମ
ରୁ ।

ପସନ୍ଦ ପାଇଁ ଚିନି ପ୍ରକାର ସେରେଲାକ

୬ ମାସରୁ

୬ ମାସରୁ

ମାଗଣାରେ

ସେରେଲାକର ଲାଭ

No share prices,
no political fortunes, yet...

**Over 40% of Heritage readers
are professionals or executives,
61% from households
with a professional / executive
as the chief wage earner.
Half hold a postgraduate degree
or a professional diploma.**

- from an IMRB survey
conducted in Oct.

It's an unusual magazine. It has a vision for today and tomorrow.

It features ancient cities and contemporary fiction, culture and scientific developments, instead of filmstar interviews and political gossip. And it has found a growing readership, an IMRB survey reveals. Professionals, executives and their families are reading The Heritage in depth - 40% from cover to cover, 42% more than half the magazine.

More than 80% of The Heritage readers are reading an issue more than once. And over 90% are slowly building their own Heritage collection.

Isn't it time you discovered why?

**THE
HERITAGE**